

Zvjezda svjetla

Patricia St John

Zvijezda svjetla

Patricia St John

Prijevod: Enisa Dedić
Lektura: Mirjana Fajković, Svjetlana Brezo

Naslov originala: *Star of Light*
© 1953 Scripture Union
© 2003 za bosansko izdanje: Operation Mobilisation Greater Europe

Sva prava zadržana. Zabranjeno preštampavanje ove knjige
(u cijelosti ili djelimično) u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima:
elektronski, mehanički, fotokopiranjem i sl., bez dopuštenja izdavača.

Originally published in English as
Star of Light by Patricia M. St. John.
© 1953 Scripture Union,
207-209 Queensway Bletchley,
Milton Keynes, MK2 2EB, UK.

© 2003 by Operation Mobilisation Greater Europe for the Bosnian edition.
Translated by permission. All rights reserved.

Prvi dio

1

Jednog proljetnog popodneva, djevojčica je trčala niz obronak planine. Skupljajući svoju pamučnu haljinu oko koljena, skakutala je lagano kao jagnje na svojim bosim smeđim stopalima, preskačući namete divljeg nevena kojima se divila. Na livadama ispod nje šljive su probegarale i odozgo, s vrha brda, izgledale su kao more bijele pjene duž riječne obale. Jarići su poskakivali među cvijećem, a rode su počele praviti gnijezda na vrhovima krovova napravljenih od slame.

Rahma, idući prečicom preko brda, skočila je na stazu i plešući nastavila niz nju. Imala je sedam godina, a bila je malog rasta jer je rijetko imala dovoljno da jede. Njen očuh i njegova prva žena nisu je voljeli; ponekad su je i tukli. Odjeća joj je bila veoma otrcana, a radila je tako mnogo, kao što bi radila jedna majka u engleskoj porodici; ipak, sve njene nevolje nisu mogle pokvariti radost koju je imala kada bi se, povremeno, neko zadovoljstvo pojavilo na njenom putu — a danas je trebala čuvati koze sama, dok je njen brat bio na nekoj misterioznoj ekspediciji sa majkom. Slobodna i sama cijela dva sata, bez ikakvog

društva, izuzev roda i koza — dva cijela sata igre na sunčevoj svjetlosti sa jarićima i niko je neće grditi, ili tjerati da okreće žrvanj, ili nosi teška vedra vode.

Špijunirala je svog brata iz daljine, sabirući par vragolastih crnih mladunčadi koji su pokušavali ući u polje mlade pšenice. Proljeće ih je činilo uzbuđenim i skakutali su u svim smjerovima, osim u onom pravom, radosno blejeći i skačući visoko u zrak. Hamid, njihov čuvar, uopšte nije mario, jer se osjećao isto kao i oni. Njih troje poskakivali su na rubu pšeničnog polja, a i Rahma je među njih stigla skačući, dok su čuperci glatke tamne kose lepršali oko njenog lica tamnih sjajnih očiju.

Smijući se i vičući zajedno, oni su usmjerili mladunčad prema otvorenim pašnjacima na kojima se raštrkan nalazio ostatak stada. Onda se Hamid okrenuo, iznenađen, i pogledao u svoju sretnu malu sestru. Nije je često viđao tako živahnu i raspuštenu, jer djevojčice na selu se uče da budu ozbiljne i da slušaju starije i pretpostavljene. Osim toga, Rahma je imala sedam godina i skoro da je bila mala žena.

“Zbog čega si došla?” — upitao ju je.

“Da čuvam koze — majka te treba.”

“Zašto?”

“Ne znam; želi da ideš negdje. Ona plače i gleda u malu sestru. Mislim da je mala sestra bolesna.”

Njene blistave oči su se pomutile kad se sjetila majčinih suza — jer ona je voljela svoju majku — i samo su sunčev sjaj i sloboda mogli utjecati da zaboravi na njih. Osim toga, njena majka je često plakala i to onda kada niko drugi osim Rahme nije bio sa njom, tako da se ona skoro navikla na to.

“Uredu”, reče Hamid, “ali dobro pazi na koze; evo ti štap!” — i krenu ravnicom koja se nalazila između dviju zelenih ruku planina. Hodao je brzo, jer nije želio da majka čeka, i nije skakutao ili gledao oko sebe kao što je Rahma radila, jer njegov um je bio pun čuđenja.

Zašto je majka izgledala tako zabrinuta ovih dana; kao da je nosila neku tajnu punu straha? I zbog čega je ona uvijek skrivala malu sestru, držeći je van vidika svaki put kada bi čula da se njen muž ili starija žena približavaju? Naravno, nijedno od njih nikada nisu posebno voljeli njegovu malu sestru, ali znali su da je ona bila tamo — zašto je onda kriti? Majka se, izgleda, plašila čak i toga da se on i Rahma igraju sa sestrom tih dana — udaljavala bi ih, odvlačeći ih do ugla sobe, privijajući svoju malu kćerku uza se, uvijek s tim strahom u očima — da li su zli duhovi bili ti kojih se plašila? Ili otrov? Hamid nije znao, ali možda će mu majka danas reći. Išao je brže.

Uzdahnuo je kada se popeo na brdo, jer majka sve do prije par mjeseci nikada nije izgledala uplašeno, a on i Rahma nikada nisu bili udarani ili se smatralo da trebaju biti. Živjeli su sa svojim majkom i ocem koji ih je volio, u malom domu od slame, dolje u ravnici; tamo je bilo još troje tamnopute raščupane djece, mlađe od Rahme, ali oni su onda počeli kašljati i mršati. Kada je pao snijeg i kada su ogrijev i hljeb bili oskudni, bili su sve slabiji i umrli su, jedno za drugim, u nekoliko sedmica. Njihova mala tjelesa sahranjena su na istočnom obronku planine okrenutom prema suncu, a na njihovim grobovima izrasli su neveni i tratinčice.

Otac im je također kašljao te zime, ali to niko nije primjećivao, jer, nakon svega, muškarac mora zarađivati za život; tako da je on nastavio da radi, ore svoja proljetna polja i sije svoje žitarice. Jedne večeri, došao je kući i rekao da više ne može raditi. Do sljedeće jeseni ležao je na rogožini i slabio. Zohra, njegova žena, Hamid i Rahma brali su zreli kukuruz i pabirčili što su mogli kako bi mu kupili hranu, ali nije bilo koristi. Onda je on umro, ostavivši svoju ženu, još uvijek mladu i lijepu, kao siromašnu udovicu sa dvoje male djece.

Prodali su kuću, kozu, kokoši i kukuruzno polje, i otišli da žive sa bakom, dok se, par mjeseci kasnije, nije rodila mala sestra, donoseći novu nadu i sunčev sjaj porodici. Nazvali su je Kinza, što znači "bogatstvo" i nikada nijedna beba nije bila tako voljena i mažena; ipak, čudno, ona se nikada nije igrala, niti tapšala ručicama kao druge bebe. Spavala je dugo i često je izgledalo kao da samo leži, buljeći ni u šta. Hamid se ponekad pitao zašto je izgledalo da joj svežnjevi cvijeća živih boja koje je on brao za nju ne pružaju nikakvo zadovoljstvo.

Kada je Kinza imala nekoliko mjeseci, stigla je nova prosidba za njihovu majku i ona ju je odmah prihvatila, jer nije imala posao i nije imala novca da kupi hljeb za svoje dvoje djece — tako se porodica preselila u svoj novi dom.

To baš i nije bio sretan dom. Si Mohamed, muž, već je bio oženjen, ali njegova prva žena nikada nije imala djece, tako da je on želio drugu. Nije mu smetalo da prihvati i Hamida, jer dječak od devet godina mogao bi biti koristan u čuvanju koza; niti se protivio Rahmi, jer djevojčica od sedam godina može biti korisna mala sluškinja u kući; ali nije vidio od kakve bi koristi, za bilo koga od njih, bila beba i želio je da se otarasi Kinze.

"Mnoge žene bez djece bi se radovale djevojčici", govorio je, "ali zašto bih ja odgajao dijete drugog čovjeka?"

Ali, mlada Zohra briznula bi u jak plač i odbila da radi bilo šta, dok on ne promijeni svoje mišljenje, tako da se on mrzovoljno složio s tim da Kinza ostane tu za neko vrijeme. O tome se više nije govorilo —

osim ako, možda, nešto nije bilo rečeno u posljednjih nekoliko sedmica, nešto što Hamid i Rahma nisu čuli; da li bi to mogao biti razlog zbog kojeg je majka držala Kinzu tako blizu sebe i izgledala tako uplašeno?

Glas koji je dopirao poviše njega pozvao ga je da potrči i on je pogledao prema gore. Njegova majka stajala je pod starom savijenom maslinom koja je bacala sjenu preko izvora. Nosila je dva vedra u ruci, koja nije napunila, a na njenim leđima bila je svezana Kinza. Izgledala je kao da je u velikoj žurbi zbog nečega.

“Dođi brzo, Hamide” — rekla je nestrpljivo.

“Kako si sporo išao stazom! Sakrij vedra u žbunje — ponijela sam ih samo kao izgovor da izađem iz kuće, kako me Fatima ne bi ispitivala kuda idem. Sada, hajde sa mnom.”

“Gdje, majko?” — upitao je mali dječak, veoma iznenađen.

“Sačekaj dok ne zađemo za zavoj planine” — odgovorila mu je majka, uspinjući se veoma brzo prema visokoj zelenoj travi. “Ljudi će nas vidjeti s izvora i reći Fatimi kuda smo otišli. Slijedi me brzo. Reći ću ti uskoro.”

Išli su žurno sve dok nisu zašli iza zavoja planine, gdje su bili skriveni od sela i gdje su mogli vidjeti drugu dolinu. Mlada majka je sjela, raskopčala svoju odjeću i položila bebu u krilo.

“Pogledaj je dobro, Hamide” — rekla je. “Igraj se s njom i pokaži joj cvijeće.”

Hamid je, čudeći se, buljio dugo i iskreno u začuđujuće staro, strpljivo lice svoje male sestre, ali mu ona nije uzvratila ni pogled, niti osmijeh. Izgledalo je kao da ne gleda u njega, već u nešto veoma daleko. S iznenadnom je jezom, zamahnuo je rukom ispred njenih očiju, ali ona se nije pomjerila, niti je trepnula.

“Ona je slijepa” — prošaptao je na kraju. Usne su mu bile suhe, a lice bljedo.

Njegova majka je klimnula i skočila na svoje noge. “Da”, odgovorila je, “ona je slijepa. Već neko vrijeme znam to, ali krila sam od Fatime i mog muža, zato što će je oni, kad saznaju, vjerovatno uzeti od mene — zašto bi se dosađivali sa slijepim djetetom drugog čovjeka? Ona nikada neće moći raditi i nikada se neće udati...”

Glas joj je pukao i zaglušio od suza; malo se spotakla o neravnu stazu. Hamid ju je uhvatio za ruku.

“Majko, gdje idemo?” — upitao je ponovo.

“Do grobnice Sveca”, odgovorila mu je, žureći dalje, “gore, iza sljedećeg brda. Oni kažu da je on veoma moćan svetac i da je iscijelio mnoge, ali Fatima mi nikada ranije nije dala šansu da idem. Sada ona

misli da izvlačim vodu i moramo se vratiti s punim vedrima. Željela sam da ti ideš sa mnom, jer je put pust i bilo me strah da idem sama.”

Penjali su se u tišini, suviše bez daha da bi još razgovarali, sve dok zelena, cvijećem obasuta poljana, nije ustupila mjesto stijeni. Tu, iskopana u stijeni, bila je mala pećina zasjenjena grmljem. Ono je bilo isprepleteno malim prljivim svicima papira, pričvršćenim za grane, a svaki maleni svitak nosio je svoju tužnu priču; bolesni, oni slomljenih srca, bez djece, nevoljeni, svi su donosili svoje terete kostima ovog mrtvog čovjeka i svi su otišli neiscjeljeni i neutješeni.

Položili su sesticu kod otvora pećine i majka je počela klanjati, zazivajući ime Boga o kom nije znala ništa i ime proroka Muhammeda. To je bila njena posljednja nada. Ali, dok se molila, oblak je zaklonio sunce i hladna sjena pala je na bebu. Ona se stresla i počela plakati tražeći majčine ruke. Žena se za trenutak žudno zagledala u lice svoje kćerke, a onda ju je podigla, s uzdahom razočarenja. Bog ih nije uslišio, jer Kinza je, još uvijek, bila slijepa.

Hamid se podigao s mjesta na kojem je čučao, a potom su on i njegova majka skoro strčali niz brdo. Kasnili su i sunce je već zalazilo iza planina. Rode su, crne, uz svoj klepetav krik, prelijetale nebo, a Hamid, buntovan i gorko razočaran, mrko je gledao na zalazak sunca — kakvo dobro je od njega bilo? Sestrica ga nikada neće vidjeti; Bog očigledno nije mario, a i mrtvi svetac ne bi uradio ništa da pomogne. Možda su male djevojčice bile nedostojne njegove pažnje.

Došli su do izvora, u tišini; Hamid je izvukao vodu za svoju majku, dao joj vedra i odjurio niz dolinu da pokupi Rahmu i koze. Sreo ih je uzbrdo, na pola puta, jer se Rahma plašila sjenki i željela je ići kući. Diskretno je stavila svoju ručicu u njegovu, a koze, koje su također željele da idu kući, motale su se oko njihovih nogu.

“Gdje ste išli?” — upitala je Rahma.

“Na grob Sveca” — odgovorio je Hamid. “Rahma, sestra je slijepa. Njene oči ne vide ništa osim tame — to je razlog za to što je majka krije. Ona ne želi da Fatima i Si Mohamed znaju.”

Rahma je stajala mirno, užasnuta. “Slijepa?” — ponovila je; a onda, kad ju je misao pogodila, brzo je dodala: “I, Svetac — nije mogao da učini da ona pogleda?”

Hamid je odmahnuo glavom: “Ja mislim da Svetac nije mnogo dobar” — rekao je smiono. “Majka je išla tamo i ranije, kada je otac kašljao, ali ništa se nije dogodilo — otac je umro.”

“To nije volja Božija” — rekla je Rahma i slegla ramenima. Potom su se, držeći se jedno uz drugo, jer je padala noć, popeli uz brdo dok su oči koza sijale kao zeleni fenjeri u mraku.

“Mrzim mrak” — prošaptala je Rahma uz malu drhtavicu. Ali Hamid je buljio u tamnoplavo nebo kroz filigran lišća masline.

“Volim zvijezde” — rekao je.

2

Stigli su u selo deset minuta kasnije i prošli su pored tamnih baraka. Kroz otvorena vrata vidio se užareni drveni ugalj, koji je živahno sijao u glinenim ognjištima, a porodice su sjedile oko svojih večernjih jela, pri nejasnim svjetlostima lampi. Ali, na određenoj udaljenosti od svoje kuće, mogli su čuti ljutiti glas Fatime, starije žene, kako grdi njihovu majku.

Fatima je mrzila novu ženu i njeno troje djece i na svaki mogući način činila im je život teškim, koliko god je mogla. Ona je bila povijena i uvela od dugih godina napornog rada, a Zohra je još bila mlada i lijepa. Fatima je uzalud čeznula za bebom, dok je Zohra dobila šestoro, tako da vjerovatno i nije bilo začudo da je ona bila tako ljubomorna i ljuta zbog njihovog dolaska. Iskaljivala je svoju mržnju tako što je, sjedeći po cijeli dan prekrštenih nogu na madracu, kao kraljica, tjerala Zohru i Rahmu da rade kao sluškinje. Zohra je izašla do izvora samo zato što je Fatima zaspala, a nažalost, ona nije spavala dugo. Bijesna zbog odsutnosti mlade žene, poslala je dijete iz susjedstva na vrh brda da

špijunira njene ukućane — tako je Zohra, noseći svoja vedra, stigla kući i saznala da je Fatima znala sve o njenoj ekspediciji.

“Pokvarena, lukava lijenčino!” — vikala je Fatima. “Ne možeš me prevariti. Daj mi to dijete! Daj da ja sama vidim zašto je kriješ i držiš tako tajanstveno i gmižeš s njom do grobnice — daj mi je, kažem! Insistiram da je uzmem!”

Grubo je istrгла bebu iz Zohrinog stiska i odnijela je na svjetlo, a majka je, pokretom predaje i očaja, pustila da joj prazne ruke padnu niz tijelo. Nakon svega, Fatima je ipak morala saznati. To nisu mogli kriti mnogo duže, a i bolje je da otkrije sama.

Uplašena, djeca su, raširenih tamnih očiju, čučnula u sjene pored zida. Dok je Fatima prelazila svojim rukama preko bebinih udova i buljila u Kinzino mirno lice, u baraci je vladala tišina. Hamid je, zadržavajući dah, postao svjestan tihih zvukova koje nikada ranije nije primjećivao — sporo, ritmično mljackanje bika u štali; šuštanje slame, dok se mladunčad priljubljuje uz svoje majke; prigušeno pjevuckanje kokoši u kokošinju.

Tada je tišinu prekinulo pobjedonosno hihotanje starije žene, a Kinza, čije su uši bile veoma osjetljive na veliku buku i ljutite glasove, počela je uplašeno plakati. Fatima ju je podigla i skoro je bacila natrag u majčino krilo.

“Slijepa”, izjavila je, “slijepa kao noć! A ti si znala — ti si znala svo vrijeme! Ti si je donijela ovdje, u kuću svoga muža, na teret svima nama zauvijek — da nikada ne radi, nikad da se ne uda — i krila si je, da mi ne bismo saznali. Oh, najlukavija žena! Naš muž će saznati za ovo večeras. Sada, na noge i pripremi mu večeru, a ti, Rahma, raspiri ugalj. Kada završi s jelom, čut ćemo šta on ima da kaže.”

Uplašena, djevojčica se podigla i počela raditi duhalicom, sve dok vatra nije planula iz usijanog drvenog uglja i bacila čudne sjenke na zid. Zohra je, drhteći, položila svoju bebu u drvenu kolijevku koja je visila s grede i dala se na posao da izgnječi grah i razmuti ga u ulju, jer je njen muž otišao da razgovara sa susjedom i mogao se vratiti svaki čas. Upravo su bile završile, kada su začule njegove čvrste korake kako se približavaju duž staze i, jedan trenutak kasnije, on se pojavio na ulazu: visok muškarac, crnih očiju i brade, s tvrdim, okrutnim ustima. Nosio je dugu odjeću od tamne, kod kuće predene, kozije vune, s bijelim turbanom obavijenim oko glave. Nije ništa rekao svojim ženama, niti pastorčadi, nego je, prekrizivši noge, sjeo ispred niskog okruglog stola i pokretom zatražio da se hrana postavi pred njega. A ako je bio primijetio Fatimin trijumf i blijeda, prestravljena lica Zohre i djece, nije rekao ništa.

Zohra je postavila toplo jelo na sredinu stola i nijema porodica okupila se oko njega. Nije bilo kašika, nego je ona razlomila dva velika komada hljeba za svog muža i Fatimu i tri mala komada za sebe, Hamida i Rahmu.

“U ime Boga” — mrmljali su, dok su zahvatali svojim hljebom u središnje jelo, jer su te riječi trebale otjerati zle duhove koji su mogli vrebati oko stola. Ponekad, usred dana kada je sunce sijalo, Rahma bi zaboravila da ih izgovori, ali nikada nije zaboravljala noću, jer su je titrajuće sjenke i tamni uglovi plašili; nakon što bi se svjetiljke zapalile, zli duhovi su izgledali veoma stvarni i blizu. I, sigurno, večeras je mali dom bio pun zlih duhova — mračnih duhova ljubomore, ljutnje, mržnje, okrutnosti i straha. Izgledalo je da je čak i mala Kinza u svojoj visećoj kolijevci osjetila tu atmosferu jer je počela razdražljivo plakati. Si Mohamed se namrštio.

“Zaustavi tu buku!” — progundao je. “Podigni je.”

Majka je poslušala i ponovo sjela, držeći bebu veoma čvrsto uz svoje grudi. Fatima je čekala trenutak kada će njen muž završiti s jelom, a onda je ispružila svoje ruke.

“Daj mi tu dijete!” — rekla je prijeteci i Zohra je predala svoju bebu i briznula u plač.

“Šta se dešava?” — upitao je Si Mohamed razdražljivo. Njegove žene su se mogle svađati koliko su htjele — žene se uvijek svađaju — ali on nije volio da to rade pred njim. Oraj je cijeli dan i bio je umoran.

“Da, zaista, šta se dešava!?” — podrugivala se Fatima i ispružila je bebu za dužinu ruku, tako da je svjetlost svjetiljke najednom direktno pala na njeno lice. Ali beba niti je zažmirila, niti se okrenula od svjetlosti. Si Mohamed je buljio u nju nepomično.

“Slijepa!” — vikala je Fatima, kako je to činila i ranije.

“Slijepa, slijepa, slijepa! A Zohra je to znala — sve nas je prevarila.”

“Nisam” — jecala je Zohra, ljuljajući se naprijed-nazad.

“Jesi!” — vikala je starija žena.

“Ušutite, vi žene!” — rekao je njihov muž kruto i svađa je u trenutku prestala. Ponovo je u tamnoj baraci zavladała tišina. Rahma je, najednom, osjetila hladnoću pomiješanu sa strahom i dopuzala je bliže uglju koji se gasio. Njen očuh je pomno ispitivao mršavo lice — prinosio je svjetlost pred njega — trzao svojim rukama prema njemu, dok nije bio siguran da je starija žena govorila istinu.

“Istina”, složio se, “ona je slijepa.”

Ali, očekivani izljev bijesa nikada se nije pojavio. Vratio je Kinzu natrag majci, napola zatvorio svoje oči i zapalio dugačku tanku lulu. Jedno vrijeme sjedio je pušeći u tišini, sve dok baraka nije bila ispunjena

slabunjavim dimom, a potom je rekao: "Slijepa djeca mogu biti veoma unosna — pažljivo čuvaj tu bebu. Ona nam može donijeti mnogo novca."

"Kako?" — upitala je Zohra, nervozno stežući svoju bebu.

"Proseći" — odgovorio je njen muž. "Naravno, mi je ne možemo voditi da prosi, jer sam ja veoma čestan čovjek; ali postoje prosjaci koji bi je rado unajmili da sjedi s njima na pijacama; ljudi se sažale na slijepu djecu i daju velikodušno. Mislim da poznajem jednog koji bi platio da je posudi, kada bude malo starija."

Zohra nije ništa rekla — nije se usudila; ali Hamid i Rahma su pogledali jedno drugo preko stola, dugim buntovničkim pogledom. Oni su poznavali prosjaka o kojem je govorio njihov očuh — stariji čovjek, obučen u prljave stare drolje, koji je užasno psovao. Nisu željeli da njihova dragocjena Kinza ide kod tog starca. On bi je sigurno maltretirao i plašio.

Njihov očuh je, kroz napola zatvorene očne kapke, primijetio taj pogled. Pljesnuo je rukama ljutito.

"U krevet, djeco!" — naredio je. "Brzo!"

Užurbano su ustali, promrmljali "laku noć" i povukli se u tamne uglove sobe. Tamo su bili niski madraci, položeni pored zida; skupljajući se na njima, pokrili su se komadima pokrivača i ubrzo zaspali.

Hamid nikada nije saznao zašto se probudio te noći, jer obično je čvrsto spavao sve do zore; ali oko dva sata ujutro najednom se uspravio u krevetu, sasvim budan. Trag svijetle mjesečine sijao je kroz prozor na Kinzinu kolijevku, a ona je jecala i komešala se u snu.

Hamid se iskrao s madraca i stao pored nje. Najednom ga je obuzeo velik talas zaštitničke nježnosti. Ona je bila tako mala, tako strpljiva i tako nemoćna. I, on će se pobrinuti da joj niko ne naudi. Sav svoj život on će je voditi kroz tamu i zaštititi je svojom ljubavlju. Za trenutak, osjetio je kako mu se srce nadima... A onda se sjetio da je on samo dječak, potpuno u rukama svog očuha. Postojala je mogućnost da uzmu Kinzu od njega, a onda bi njegova ljubav bila nemoćna da je dosegne.

Zar nije bilo neke snažnije ljubavi da je zaštititi; neke jasnije svjetlosti da je vodi? On nije znao.

3

Slijepa Kinza sjedila je na ulazu svoje barake, držeći svoje maleno lice podignuto prema sunčevoj svjetlosti. Bio je četvrtak, a četvrtkom je išla na posao. Sada je imala dvije i po godine i, po mišljenju njenog očuha, bila je dovoljno stara da zarađuje za svoj život kao i ostali.

Sjedila je mirno i strpljivo, skrštenih nogu, ruku sklopljenih na svom krilu. Bilo je još rano, a Hamid, koji ju je nosio na posao, odveo je kravu na pašu i neće se vratiti za još pola sata, otprilike. U međuvremenu, ona je bila slobodna da uživa, a Kinza je uživala prilično mnogo na svoj način.

Sve dok je sunce sijalo i vrijeme bilo lijepo, ona je u potpunosti bila sretno dijete. Pošto nikada nije vidjela svjetlost, nije mogla propustiti da je osjeti, a bilo je još mnogo dobrih stvari koje je mogla osjetiti. Postojali su toplina i utočište u krilu njene majke, stisak snažnih ruku njenog brata i vlažne njuške mladunčadi koja su njuškala njene ruke. Postojao je dodir sunca na njenom tijelu i vjetra na njenom licu. Ponekad joj je bilo dopušteno da sjedi pored svoje majke, dok je ona razvrstavala

kukuruz i onda bi Kinza pokupila pune šake odstranjenih ljuski i puštala ih da klize kroz prste. To joj je bio jedan od najvećih užitaka.

Postojale su, također, divne stvari koje je mogla čuti i sada; tako je na osnovu specifičnog zvuka bosih nogu na suhom blatu znala da Hamid ide prema njoj. Podigla je svoje ruke i radosno uskliknula. On ju je podigao i čvrsto svezao na svoja leđa.

“Pijačni dan, sestrice” — izjavio je. “Jesi li išta doručkovala?”

Kinza je kimnula. Pola sata ranije, popila je čašu punu slatke crne kafe i pojela veliki komad crnog hljeba. To je bio najbolji doručak za koji je znala i neizmjereno je uživala u njemu.

“Dođi onda” — rekao je Hamid i krenuli su zajedno, u početku hodajući ispod maslina, jer je ljeti sunce pržilo već u devet sati. Međutim, ubrzo su ostavili masline iza sebe, a staza koja je vodila do pijace pružala se između pšeničnih polja, spremnih za žetvu; svaka stabljika se savijala od teškog zlata i zrak je bio opojan od mirisa maka. Kinza, koja je mogla zaspati kad god i gdje god je htjela, položila je svoju glavu na bratovljevo rame i zatvorila oči, uspavana od zvuka vjetra koji je šuštao iznad kukuruza.

Bilo je mnogo ljudi na stazi tog jutra, jer četvrtkom, umjesto da selo ide na pijacu, pijaca je dolazila u selo. Svako veće selo imalo je određeni pijačni dan u kojem su trgovci iz različitih krajeva dolazili putujući preko planina i prodavali svoju robu — a na osnovu kojeg je ime Hamidovog sela značilo “četvrtak”.¹ Hamid je, dok su išli, nekoliko puta ustuknuo u kukuruz, kako bi napravio prostor da prođe neki dostojanstveni trgovac, koji je jahao na konju, sa svojom ženom, pognutom pod teškim teretom, koja je dahtala iza njega.

Kada su stigli na pijacu, gomile ljudi postajale su sve gušće. To je bilo područje spaljene žute trave osjenjene drvećem eukaliptusa, gdje su prodavači sjedili prekrštenih nogu na zemlji, s robom naslaganom ispred sebe, dok su kupci tabali uokolo. Kinza je mrzila pijacu. Mrzila je guranje, drmanje i buku, mrzila je prašinu koja ju je dražila na kihanje i muhe koje su gmizale po njenom licu i buhe koje su je ujedale za noge. Više od svega mrzila je trenutak kada ju je Hamid napuštao i ostavljao na brigu starom prosjaku.

Ali, Hamid je, da bi olakšao bol odvajanja, smislio plan. Kad bi tokom sedmice on prosio, posudio ili ukrao *gourdu* (novčić u vrijednosti manjoj od desetine jednog penija), mogao bi je sačuvati do četvrtka ujutro i onda bi je, dok bi prolazili pijacom, ponosno zamijenio za zeleno

¹ na engleskom: “Thursday” (op. prev.)

lizalo posuto orasima. A lizati taj zeleni slatkiš je bila najveća gozba za koju je Kinza znala.

Hamid je, poznavajući pijacu kao svoj dom, vješto usmjerio svoj put kroz gomilu, probijajući, saginjući se i izmičući, sve dok nije stigao do pješćane staze na kojoj su Kinza i stari prosjak sjedili jedno pored drugog. Smislio je plan kako da stigne prije prosjaka, jer bi mu to dalo vremena da ostavi Kinzu da sjedne na pijesak i pojede lizalo. Hamid ga je najprije tajno liznuo nekoliko puta i onda ga, toplo i vlažno, predao sestri. Ona ga je uzela u desnu ruku, uživajući u njegovoj slatkoj ljepljivosti i počela ga lizati, idući okolo i okolo vrhom svog malog ružičastog jezika. Lijevom je rukom čvrsto šćepala rub Hamidove tunike, da ga bučna gomila ne bi odnijela od nje.

Nisu stigli tamo mnogo prije starog prosjaka, koji se pojavio s obojenim bubnjem u ruci, vukući noge prema njima. Bio je iznenađujuće prljav i star, a njegov kaput je izgledao kao pokrivač izrađen od komadića tkanine koji se raspadaju. Hamid mu je učtivo poljubio ruku i primio novčić koji je njegov otac dobivao sedmično, kao najam za Kinzu. Ali, umjesto da ga je otpustio osorno kao što je obično radio, stari prosjak mu je progovorio.

“Kad tvoj otac siđe dolje u kupovinu,” promrmrljao je, “reci mu da imam obaviti neki posao s njim.”

Hamid je klimnuo glavom, nježno se oslobodio Kinzinog zagrljaja i otišao; a Kinza, shvatajući da je ostavljena, nakratko je zaplakala, dok to nije primjetio stari prosjak i ošamario je zbog toga.

Njen posao nije bio veoma težak tokom jutra. Sve što je trebalo da uradi je bilo da sjedi, svojim malim licem okrenutim prema svjetlosti, tako da su svi mogli vidjeti da je slijepa i da pri tom drži ruku ispruženu. Stari prosjak je sjedio pored nje kako bi, lupajući po bubnju, pjevajući i njišući se, skrenuo ljudima pažnju na nju. Priličan broj ljudi sažalio se na mršavo bijelo lice djeteta, i dali su joj novčiće koje je ona predala svom gospodaru. Tako su oni sjedili do podneva, dok se sunce podizalo navise, a prašina i muhe postajali gušći. Gomila se kretala oko njih, a zalutali psi su ih njuškali. Jednom ili dvaput neko bi se zaboravio da je uopšte i pogleda i zakoračio bi pravo preko nje.

U podne, Kinzin gospodar dao joj je komad crnog raževog hljeba i čašu vode i, pošto je sakupila mnogo novca tokom jutra, dao joj je zgnječenu šljivu, koja je bila tako ukusna. Kinza je polizala svih deset prstiju, jedan po jedan, da ne bi izgubila ni kap soka.

Poslijepodne je bilo teže nego ujutro, jer se u dva sata Kinzi počelo spavati. Njena tamna glava, svezana pamučnom maramom, počela je,

otežana, da se klima i njene oči jednostavno nisu mogle da se drže otvorene. Žudjela je za majčinim krilom; tako se, sva neprimjetna, ugnijezdila u starčeve krpe i našla mjesto odmora za svoju klonulu glavu.

Ali, samo na nekoliko minuta. On je vidio šta se dogodilo i ljutito ju je cimnuo kako bi se uspravila. Zbunjena, ona je prstima protrljala oči, protekla se i pala naprijed. On ju je ponovo cimnuo, ošamario i, privukavši je uz sebe, uspravio njena leđa, tako da je ona sjedila napola budna, proseći pridržavajući ispruženu ruku drugom, bez sumnje sanjajući neke lijepe bebinjske snove, sve dok prosjak nije, odjednom, žurno ustao, tako da se ona prevrnula nastranu.

Uz nestrpljiv tresak, opet ju je postavio u sjedeći položaj. "Nevaljalo dijete!" — promrmrljao je, "sjedi i prosi dok se ja ne vratim."

Ustao je, jer je na marginama mase vidio visoku figuru Kinzinog očuha, koji ga je tražio. Seljak nije želio razgovarati sa prosjakom na otvorenoj pijaci, pa su se zajedno povukli iza ogromnih eukaliptusa i stali da razgovaraju.

"Tražio si me?" — upitao je seljak.

"Da" — rekao je stari prosjak. "Ja napuštam selo. Ljudi sa sela postaju pohlepni i bezbožni i malo daju poštenim prosjacima, tako da idem u veliki grad na obali — ja i moja žena. Tu će uskoro biti veliki praznik i kažu da se prosjaci obogate na ulicama grada. Sada, ovo želim reći — daj mi to svoje slijepo dijete. Ti nisi od te plemenite prosjačke profesije i nikada ne možeš imati koristi od nje, a meni ona donosi veliku zaradu. Moja žena i ja ćemo je paziti i dobrom sumom ću platiti za nju."

Kinzin oćuh je oklijevao. Znao je da je kovao veoma bezbožnu stvar, ali novac mu je bio prijeko potreban. Njegova krava je zalutala u susjedov kukuruz i stavljena je u zatvor za krave. Mogla se otkupiti samo uz visoku cijenu. Žetva mu je ove godine bila jednaka, a Kinza, ako nešto i zaradi, uvijek je bila i uvijek će biti još jedna usta za hraniti.

Neki blijedi osjećaj, koji bi konačno mogao biti savjest, pokrenuo se u njemu, ali je on odbio da ga posluša. Nakon svega, Kinza nije bila njegovo dijete. Hamid je imao jedanaest godina, bio je skoro odrastao muškarac i mogao bi ga uskoro pustiti da zarađuje za svoj život, a Rahma bi se mogla udati za tri — četiri godine. Ali ovo bi mogla biti prva i posljednja šansa koju bi ikada imao da se otarasi Kinze.

"Koliko ćeš mi dati?" — rekao je napokon.

Prosjak je ponudio malu sumu. Seljak je žestoko pobjesnio zbog ovakve niskosti i tražio je veoma veliku sumu novca. Prosjak je, opet, žestoko pobjesnio zbog ovakve grabežljivosti, ali je malo povećao svoju sumu, dok je seljak pristao da malo snizi svoju. Ovo cjenkanje

se nastavilo. Izgledalo je kao da će da ubiju jedan drugog, ali prolaznici jedva da su okrenuli svoje glave. Jer, na takav način su se određivale cijene na selu i konačna suma je bila tačno na pola puta između onih koje su obojica na početku zahtijevali.

“Uredu” — rekao je prosjak na kraju. “Ja napuštam selo u zoru prvog dana sedmice. Kada ti predaš dijete, ja ću predati novac i to će biti učinjeno pred svjedocima.”

Iako nijedan to nije pokazao, obojica su bila zadovoljna. Stari prosjak se probio nazad do svog novostečenog vlasništva, nadajući se da je Kinza uspjela da sakupi nešto novčića za vrijeme njegovog odsustva. Ali, novostečeno vlasništvo nije uradilo ništa od toga. Ona je bila otpuzala do površine ispjegane suncem i hladovinom, legla i čvrsto zaspala, skupljena u loptu kao izmoreno mače.

4

Hamid je stajao na kraju pijace, mršavog smeđeg lica okrenutog prema gore, očiju priljepljenih za vrh džamije, čekajući da se pojavi hodža i uputi poziv na molitvu u četiri sata. Taj poziv je označavao vrijeme Kinzinog otpuštanja, kada ju je on mogao odnijeti, sklonivši je na sigurno do sljedeće sedmice.

Masa se sada prorjeđivala i Hamid je uhvatio povremene poglede svoje sestre, koja je snuždeno sjedila pored svog gospodara. Bila je u nemilosti zbog toga što je zaspala i njen iscrpljeni stav činio je Hamida nestrpljivim da je spasi. Prvo je stajao na jednoj bosoj nozi, a onda na drugoj. Potom je stajao na obje i uvijao svoje prste u vreli pijesak, ali nijednom nije pomjerio svoje blistave tamne oči s vrha džamije.

Džamija je bila seoski hram — zgrada s četvrtastim tornjem, blistavo bijelim u odnosu na vatrenoplavu boju kojom je bio okružen. S njegovog vrha stršio je svjetlucajući zlatni polumjesec i, dok je Hamid stajao posmatrajući, pojavio se stari hodža s bradom, veličanstven u svojoj

službenoj odori, uputivši ezan koji je odzvanjao preko pijace, sve do sela koje se nalazilo ispod nje.

“Samo je jedan Bog i Muhammed je njegov prorok.” Vjerni muslimani su nagnuli u džamiju da iskažu svoju molitvu. Drugi su skinuli svoju obuću i molili se na mjestu gdje su stajali, okrenuti licem prema istoku, poklanjajući se i onda padajući na koljena s čelom na zemlji. Za njih je to bio poziv za molitvu, ali za Hamida to je bio poziv za Kinzino oslobođanje. Onog trenutka kada je ugledao hodžu, pojurio je preko pijace, poljubio ruku starog prosjaka kao pozdrav i zgrabio svoju malu sestru.

Donio joj je žilavi prsten prženog tijesta — ona ga je nestrpljivo zgrabila i uzela zalogaj. Zbog radosti što je osjećala njegove ruke čvrsto oko sebe, još jednom je zaboravila svu glad, žeđ i iscrpljenost tog dugog dana i ugnijezdila je svoju maljavu glavu uz njegov vrat, pjevajući od radosti. Iscrpljeni mišići i ukočena leđa su joj se opustila; balila je dok je jela zalogaj krofne, čiji je ostatak gurnula pod svoju haljinu, nakon čega je čvrsto zaspala — za tim je žudila u posljednja tri sata. Hamid, malo pognut od njene težine, pješačio je kući duž riječne staze pri skapavajućoj vrućini.

Bilo je tako vruće da je morao sjesti da se odmori ispod smokve, gdje je posmatrao lijeke krave u plićacima rijeke. Nekoliko žena je pralo haljine upravo iznad mjesta gdje su se krave zaustavile i trljale su svoje bijele halje o stijene. Napola pospan, počeo je razmišljati o rijeci. Kuda ona ide kada napusti njegovu dolinu i istječe u čudni svijet, u kojem on nikada nije bio? Jednog dana će otići i vidjeti — ići će kada se oleanderi pojavljuju i pratiće njihove roze zavojite tragove, sve do velikog okeana.

Ponovo se, dok je noć padala, porodica okupila oko glinene zdjele i jela svoju večeru, uz svjetlost vatre i svijeće. Kinza se probudila, osvježena snom, i sjela na majčina koljena, rumena i blistavih očiju, otvarajući svoja usta za hranu, kao malo gladno ptiče. Hamid ju je posmatrao pun ljubavi, sjećajući se pritiska njenog iscrpljenog malog tijela na njegovim leđima — uvijek, uvijek će je on štiti i činiti sretnom.

Krave su mljackale u staji, a stari pas istrošenog sluha dogegao se unutra i legao, stavljajući glavu na Rahmino krilo. Noćni leptiri i šišmiši su lepršali unutra i van, a i mačka se odlučila priključiti toj porodičnoj večeri i pokušavala je provući glavu u glinenu šerpu. Dva puta su je odgurnuli, ali ona je bila veoma uporna, tako da su joj na kraju dopustili. Nakon svega, bilo je izobilja za svakoga.

Blagi vjetrovi su pirkali na ulazu, svjež, s mirisom biljaka koje su rasle u kutijama izvan barake. Hamid, umoran od svog penjanja, legao je da spava, a u njegovim snovima izgledalo je kao da stari prosjak postaje

veći i veći, sve dok nekako nije stao, ogroman i zastrašujući, između njega i Kinze... Najednom, probudio se i vidio da je mjesec izašao, a da su odrasli još uvijek sjedili razgovarajući oko ugašenog uglja.

To što ga je probudilo moralo je biti ili neki novi jaki strah ili prizvuk nečeg hitnog u glasu njegove majke, jer oni nisu razgovarali glasno. Pod srebrnim zrakama, mogao im je jasno vidjeti lica — očuh je bio ozbiljan i odlučan, Fatima okrutno zadovoljna, dok je majka, blijeda, molila nešto.

“Ovo je jedina ponuda koju ćemo ikada dobiti za nju” — govorio je Si Mohamed uporno. “Biće zbrinuta za cijeli život.”

“Život!” — plakala je majka gorko. “Neće biti nikakvog života! Ona će umrijeti — ona je tako mala i tako slaba...”

“Slijepo dijete je bolje mrtvo!” — primijetila je Fatima.

Majka se ljutito okrenula prema staroj ženi, ali očuh ih je obje ušutkao podižući ruku.

“Tišina, vi lude žene!” — zapovijedio je. “Nećemo više o ovome razgovarati. Dijete mora poći sa mnom za tri dana u zoru.”

Ustao je na veličanstven način, Fatima također; ali Zohra je ostala čučeci pored ugašenog ognjišta, ljuljajući se naprijed-nazad obasjana mjesečinom.

“Kćerkice! Kćerkice!” Mrmljala je isprekidano sama za sebe, a Hamid je ležao potpuno miran i posmatrao je. Nije se usuđivao ni progovoriti, niti otići do nje, iz straha da ne probudi očuha. Ali, njegovo gorljivo malo srce je lupalo veoma brzo i on je čvrsto odlučio.

“To neće biti!” — ponavljao je sebi, iznova i iznova.

“Ja neću dozvoliti da ona ode. To neće biti!”

Posmatrao je svoju majku kako je, konačno, otpuzala do žeravice i, s tugom, legla da spava. Posmatrao je zrak mjesečeve svjetlosti kako se kreće preko ulaza u kuću i okružuje kolijevku u kojoj je Kinza ležala spavajući. Vidio je blijedu ljetnu zoru kako počinje da svjetluca i čuo prvo pijetlovo kukurikanje i stoku kako se prevrće u štali — svo vrijeme ležao je razmišljajući, razmišljajući, razmišljajući. Ali, njegovo razmišljanje ga nigdje nije dovelo i, baš pred svitanje, pao je u dubok san, da bi ga, dva sata kasnije, probudio očuh, gurkajući ga nogom.

“Probudi se, ti lijeno stvorenje!” — promrmljao je Si Mohamed. “Vrijeme je da pustiš koze.”

Hamid se skotrljao sa svog madraca, oprao lice i ruke u vedru, i počeo jesti svoj doručak. Lakomo gutajući hljeb i srčuci kafu, pogledao je u svoju majku. Lice joj je bilo blijedo i imala je tamne podočnjake, ali nije izgledala toliko nesretno koliko je on očekivao da će biti. Postojao

je jasno određen izraz na njenom licu, koji je činio da je izgledala kao da je nešto čvrsto odlučila. U jednom trenutku, Hamid ju je uhvatio kako čvrsto pilji u njega i on je uzvratio zurenjem, jednako čvrsto i odlučno. Ona je malo podigla obrve i blago kimnula. Skriveno razumijevanje je zablistalo među njima. U najranijoj mogućoj prilici, razgovaraće nasamo.

Nisu morali čekati veoma dugo. Hamid je izveo svoje koze i ostavio ih da brste na obronku brda, dobro izvan vidika, iza bodljikavih kruškovih živica. Korom hljeba, koju je sačuvao od doručka, podmitio je jednog prijatelja da ih drži na oku i onda je otpузao nazad da bi osmatrao kroz otvor u živici. Ubrzo, ugledao je majku kako ide do hambara u kojem se nalazio kamen za mljevenje i, nakon par minuta, on se ušuljao i pridružio joj se.

Kinza je sjedila kao i obično — licem podignutim prema istočnoj planini jer, za koji trenutak, sunce će izaći iza planinskog vrha. Hamidova majka je sjedila prekrštenih nogu, okrećući teški točak, a hambar je slatko mirisao na miris zdrobljenog kukuruza. Hamid je čučnuo pored nje i položio svoju ruku na njenu.

“Majko”, prošaptao je, “čuo sam sinoć. Da li je stari prosjak taj koji će dobiti Kinzu?”

Majka se okrenula prema njemu i njen mirni čvrsti pogled za trenutak je počinuo na njemu, kao da ga je procjenjivala. On je bio mršav dječčić, malen za svoje godine, ali žilav i otporan — i njegova ljubav prema Kinzi bila je veoma snažna.

“Tako moj muž misli,” odgovorila je, “ali ja kažem da to neće biti. Ja neću dopustiti da se Kinza pati na tim okrutnim ulicama. Ne, Hamide, ti je moraš odvesti negdje drugo — možeš je spasiti, ako želiš.”

“Ja!” — ponovio je Hamid, začuđen; ali pogled koji je uzvratio svojoj majci je bio umirujući. Bio je pun otmjenosti, priprave hrabrosti — a postojao je i mali tračak veselja u njemu, također.

5

“Slušaj!” — rekla je majka. Okrenula se od kamena za mljevenje i položila svoje ruke na njegova koljena. U hladnom polumraku hambara glas joj je zvučao neobično impresivno — kao riječi urezane u samu njegovu dušu. Oči mu ni u jednom trenutku nisu skrenule pogled s njenog lica dok je govorila, i cijelog svog života nije zaboravio šta mu je rekla.

“Prije četiri godine”, rekla je majka, “za vrijeme velikog hodočašća, tvoj otac me odveo na grobnicu, tamo preko planina. Vas djecu smo ostavili sa nanom, ali ja sam ponijela na leđima tvog malog brata Abšaloma, jer je još uvijek bio beba. Nakon što smo posjetili grobnicu, tvoj otac je želio da nastavi do grada, udaljenog odatle dvadeset milja, da malo obiđe pijacu i trgovine. Išli smo cijeli dan, od izlaska do zalaska sunca, i ono nas je pržilo, a kamioni, koji su vodili hodočasnike natrag na glavni put, prolazili su tandrčujući, napola nas zagušujući prašinom. Kad smo stigli u grad, noge su mi bile otečene i oprištene, a Abšalom je plakao i bio je grozničav. Očni kapci su mu bili otečeni i spojeni i nije mogao gledati u svjetlost.

Grad je bio prijatan, s fontanama na ulicama. Oprala sam Abšalomove oči čistom hladnom vodom. Spavali smo pod zvjezdama u dvorištu gostionice i, kada smo se sljedećeg jutra probudili, osjećala sam se odmorno, ali Abšalomove oči su još uvijek bile zatvorene i natečene od vrućine i prašine. Tvoj otac je otišao na pijacu, ali sam ja ostala, držeći svoju bebu, zaklanjajući joj oči od svjetlosti i tjerajući muhe, jer bilo je mnogo magaraca u dvorištu i mjesto je izgledalo kao crno od njih. Dok sam sjedila tamo, jedna žena iz grada mi je prišla i počela sa mnom razgovarati i, dok smo razgovarale, primijetila je da nešto nije bilo uredu sa djetetom.

‘Tvoje dijete je bolesno?’ — upitala je.

‘Da’ — odgovorila sam i okrenula mu lice prema njoj, tako da je mogla vidjeti.

Brzo je ustala. ‘Dođi, brzo’, rekla je, ‘imamo dovoljno vremena. Odvešću te kod engleske medicinske sestre; ona će ti dati dobar lijek i izliječiti tvoju bebu. Izliječila je mog malog dječaka, kada je ogrebao oči o bodljikav žbun.’

Oklijevala sam. ‘Ja nemam novca’ — rekla sam.

‘Nije važno’, odgovorila je žena, ‘ona je sveta i liječi besplatno, za ljubav svog Sveca. On je dobar Svetac i milosrdan je siromašnima.’

‘Ali’, protivila sam se, ‘Englezi su bogati i žive u velikim kućama. Neće me primiti.’

‘Ali, ona živi u jednoj od naših kuća’, odgovorila je žena, ‘i oni koji idu kod nje na liječenje većinom su siromašni ljudi. Nijedan nikada nije vraćen; kažem ti, ona ih prima u ime svog Sveca.’

Tako sam je slijedila, veoma uplašena, ali željna lijeka koji bi izliječio oči moje bebe. Vodila me niz usku stražnju ulicu do kuće sa otvorenim vratima. Odatle su izlazili ljudi — siromašni ljudi poput mene, sa bebama svezanim na leđima. Neki su nosili bočice od lijekova i niko od njih nije izgledao uplašeno.

Tamo smo došli upravo na vrijeme, jer je soba unutra bila skoro prazna, a kasnije ne bismo našli medicinsku sestru kod kuće. Bila je visoka, a njena kosa i oči su bili svijetli. Nikada ranije nisam vidjela nekog kao što je ona. Sa svima je prijazno razgovarala i vidjela sam je kako s ljubavlju uzima malu djecu u svoje naručje. Dok sam je posmatrala, moj strah je nestao i, kada su svi otišli, prišla sam joj i predala Abšaloma. Odvela me do madraca i zajedno smo sjele. Stavila je Abšaloma u krilo i pogledala njegove oči. Ruke su joj bile veoma nježne. On čak nije ni zaplakao.

Postavila mi je mnogo pitanja o njemu i onda mi je dala lijek za temperaturu i mast za njegove oči. Dok je to donosila, ja sam pogledala

sliku na zidu. Bila je to slika Čovjeka dražesnog lica, koji je držao malo dijete u svom naručju, a mnogo druge djece mu se, gledajući u njega, vješalo o haljine.

Upitala sam ko je taj Čovjek, a ona mi je rekla da je to onaj koji se zove Isus, koji je poslan od Boga da nam pokaže put u Nebo. Rekla mi je mnogo o Njemu, o tome kako je liječio bolesne, davao vid slijepima i volio sve ljude, bogate i siromašne, odrasle i djecu. Ne mogu se sjetiti svega što mi je govorila, ali znam da je voljela tog Čovjeka sa slike i željela je da bude kao On — i zbog toga je dala lijek i bila ljubazna prema Abšalomu.”

Zohra se zaustavila i onda nastavila, govoreći veoma sporo.

“Ja mislim da bi ona, radi Čovjeka na slici, pružila utočište Kinzi i zato moraš odnijeti Kinzu k njoj. Moraš krenuti večeras, dok je mjesec još pun i moraš hodati cijelu noć a kriti se danju — jer će te Si Mohamed sigurno tražiti — ali on ne smije saznati da si otišao, sve do sutra uvečer. Ja ću poslati Rahmu sa kozama rano ujutro, prije nego što se on probudi, i reći mu da si ih ti odveo. On se nikad ne trudi da pogleda Kinzu i, u svakom slučaju, ja ću staviti jastuk u kolijevku, ako bi Fatima bacila pogled u nju. Kad se on vrati s posla kući, biće sumrak, i neće moći da pošalje potragu po noći, niti ću mu ja reći kuda si otišao. Sljedeći dan, ti ćeš skoro biti tamo.”

Djetetove oči su zasjale od straha i uzbuđenja, ali on je samo rekao:

“Kako ću znati put?”

“Mislila sam na to”, odgovorila mu je majka, “postoji samo jedan put kojim možeš putovati. Ako budeš išao putem kojim ide autobus, sigurno ćeš biti primijećen, a to je i najduži zaobilazni put. Direktni put preko planina je previše pust i nikad ga ne bi našao. Ali, postoji i treći i njime moraš ići. Moraš slijediti rijeku do kraja doline i onda se penjati uz planinu. Veoma je visoko, ali, jednostavno, moraš ići do vrha. Kad se popneš na vrh planine, ispod nje ćeš vidjeti drugu rijeku u dolini i, ako slijediš put uz obalu, naposljetku ćeš doći do velikog glavnog saobraćajnog puta — s autima i velikim kamionima natovarenim deblima iz šume. Ako kreneš njime, možda će te neki od ovih kamiondžija povesti, jer grad leži oko pedeset kilometara duž njega, gore u planinama. Ako te niko ne poveze, idi pješke i neka ti Bog pomogne.”

“A kada dođem tamo?” — prošaptao je dječak.

“Kada stigneš tamo”, rekla je majka, “nađi kuću u kojoj živi engleska medicinska sestra. Nemoj pitati, nego samo posmatraj. Ona živi u ulici iza pijace i nasuprot ulaza u gostionicu. Kuća joj je posljednja u ulici.

Sa strane njene kuće nalazi se prolaz. Idi k njoj, reci joj svu našu priču i daj joj Kinzu. Ona će znati šta dalje da radi.”

Hamid je izgledao sumnjičavo. “Ali šta ako ona ne bude željela Kinzu?” — upitao je.

Majka je odmahнула glavom. “Neće je otjerati” — odgovorila je s pouzdanjem. “Rekla mi je da njen Svetac sa slike nikada nikoga nije otjerao. Radi svog Sveca ja znam da će je primiti i biti dobra prema njoj. Sada se moraš vratiti svojim kozama, a ja moram završiti mljevenje, ili će se Fatima veoma naljutiti. Razmisli o onome što sam ti rekla, a ja ću ispeći više štruca hljeba koje ćeš ponijeti na put.”

Hamid je ustao da se vrati natrag kozama, osjećajući se kao u snu. Dok su razgovarali, sunce je zašlo za planinu, a Kinza se na stepenici smijala i ispružala svoje ruke. Koze su pobrstile pašu, rijeka je svjetlucala, a žetvena polja su sijala. Svijet je doista bio potpuno isti kao i jučer, ali u očima malog dječaka izgledao je drugačije. Njegove prijateljice planine su, sada kada je znao da ih mora prijeći sam, najednom izgledale čudno i prijeteći, i više nije želio znati kuda rijeka teče. Ipak, uprkos strahu, nikada nije pomislio da odbije da ide.

Nježno je zazviždao; nekoliko jaradi koja su pasla u blizini došlo je do njega, gurajući mu svoje njuške u krilo i, najednom, shvatio je da ih voli i da mu je bilo žao napustiti ih. Ovo su bila mladunčad koje je on učio da hodaju, nosio ih kada su bili umorni i šibao kada su išli u mladi kukuruz. Milovao ih je po ušima i zdepastim rogovima i pitao se kada će ih ponovo vidjeti. Po prvi put, počeo je razmišljati o svojoj budućnosti, jednako kao i o Kinzinoj. On se, sigurno, zadugo neće moći vratiti. Njegov očuh će biti mnogo ljut.

Te večeri ih je odveo ranije kući i tiho je sjeo pored majke i Rahme, koje su bile zauzete pređenjem vune. Rahma je iščešljavala neispredenu gutu između dva komada drveta prekrivena čavlima, a majka je okretala zamrljane čunjeve na kolu, provlačeći ih kroz vlakna. Obje su marljivo radile zato što je Fatima sjedila posmatrajući, a kada im se Hamid pridružio nije progovorila ni riječi.

Ipak, on je osjetio suosjećanje njihovog tihog društva i njegovo mlado srce ga je zaboljelo. On nikada nije proveo nijednu noć svog života daleko od majke, osim kada je ona otišla na hodočašće onih pet dana. A sada je mora napustiti na duže vrijeme. Nije se usuđivao govoriti u prisutnosti starije žene, ali to nije bilo važno. Majčina tiha ljubav potekla je prema njemu, tješeći ga, osnažujući ga; Rahma, koja nije znala šta se dešava, počela je sretno pjevati dok je premetala vunu.

Veče je padalo, a svjetlost blijedila. Na nebu je zaplamtilo zalazeće sunce, ali je taj sjaj ubrzo zamro; pao je sumrak, a za njim i noć. Dječak je sjedio i posmatrao sve to, kao što je posmatrao stotinu puta ranije, ali večeras je bilo drugačije. Po prvi put u njegovom životu, nije bio gladan kada se porodica okupila za večerom, ali se ipak natjerao da jede, kako njegov očuh ne bi primijetio. Onda je, bez ijedne riječi, izašao van i legao pored vrata, boreći se sa svojim strahovima i mislima, čekajući da izađe Mjesec i očuh ode na spavanje.

Konačno, ugledao je kako on liježe i sačekao dok mu disanje nije postalo teško i ravnomjerno — da, spavao je čvrsto, hrčući dok je sanjao. Još samo malo. Hamid je skliznuo do iverice madraca i čekao, očiju prilijepljenih za planinu. Već je krug svjetlosti isticao obrise planinskog vrha. Tihim korakom, zakoračio je kroz ulazna vrata i skliznuo iza hambara.

Stari pas je naćulio svoje uši i zazvečao svojim lancem i Hamid je zadržao dah. Ako bi pas zalajao, cijeli plan bi propao. Bacio se na tlo pored njega, zagnjurivši svoje lice u prljavo krzno, milujući ga po ušima i bez riječi ga preklinjući da bude tih. Pas je okrenuo svoju veliku glavu i počeo lizati dječakov obraz, zbunjeno, ali odano.

Tako je čučao čekajući, sa rukama oko psećeg vrata, osluškujući majku. Dom je mirisao na stoku a mljeveni kukuruz je lebdio oko njega, ali staza, bijela traka na mjesecini, mamila ga je na njegovu veliku avanturu. Kada se njegova majka, tiha kao duh, pojavila iza hambara, držeći Kinzu u rukama, on je poskočio.

U potpunoj tišini, svezala je Kinzu na njegova leđa. Beba je, zbunjena, ali potpuno spokojna, položila svoju glavu na njegovo rame i ubrzo ponovo zaspala. Onda mu je majka pričvrstila dvije štruce hljeba na drugo rame, uzela mu obje ruke u svoje i poljubila ih. On je zauzvrat pritisknuo njene prste na svoje usne i priljubio se uz nju na trenutak. Onda ga je ona nježno odvojila od sebe i čekala, posmatrajući ga dok se udaljavao od kapije. Nijedna riječ nije izgovorena među njima. Onda se, zadovoljna onim što je učinila, vratila u svoju baraku — k praznoj kolijevci i bijesu svoga muža. A Hamid je, poput nekog malog broda, odriješio svoje sidro i zaplovio u nepoznata mora, krenuvši duž svoje srebrene staze.

6

Staza nije dugo ostala srebrna. Uronila je u crne sjene maslinovog drveća, a Hamid je zadrhtao i spotakao se preko korijenja. Uspravljaajući se, požurio je dalje i izašao na otvoreno, gdje je trava bila kratka i spaljena. Pogledao je prema gore, na nizijski put između brda i krenuo prema njemu. Prolazeći raštrkane skupine baraka, došao je do vrha brda bez daha i zastao da posljednji put pogleda svoj dom.

Mogao ga je vidjeti sasvim jasno — bodljikavu kruškovu živicu koja okružuje blatnjavo dvorište, koje je uključivalo sve što je dosada bio njegov svijet: baraku pokrivenu krovom od slame, ognjište od drvenog uglja i kolijevku; majku i malu sestru; vreteno, kukuruzno rešet, vodene posude i kamen za mljevenje; malu žućkastosmeđu kravu i stado koza; starog psa sa pohabanim ušima — to je bio veoma ugodan život, kad je vrijeme bilo toplo i kad je njegov očiuh bio van kuće. Onda je krenuo preko vrha puta i dom mu se izgubio iz vida. Umjesto njega, pred nogama su mu se prostirali novi, čudan, mjesječinom obasjan svijet i srebreni put koji je vijugao prema visokim planinama.

A potom, dok se truckao niz brdo do ravnice, najednom se uplašio jer je prolazio pored vanjskog ruba seoskog groblja, a tamo su, svakako, morali biti zli duhovi koji su se zadržavali u ovom mjestu smrti. Počeo je da trči, a onda se sjetio da je bio blizu tri mala groba u koja su, neke četiri godine ranije, položili Abšaloma, Mohameda i Habiba. Bar njihovi maleni duhovi nisu bili zli. Pitao se gdje su bili. Hamid nije znao. Možda je taj Svetac koji se zvao Isus, koji je malene uzimao u svoje naručje, imao milosti prema izgubljenoj djeci, koju je ukrala smrt. Nježno je za sebe promrmljao ime, kao amajliju protiv svih koji bi mu mogli nauditi i, još uvijek trčeći, stigao je do staze pored rijeke.

Kada se kasnije osvrtao unazad, malo se sjećao svih iscrpljujućih sati te prve noći. Stigao je na kameniti put pored rijeke i s mukom je prešao dužinu ravnice, koračajući stopalima koja su već bila iscrpljena i boljela ga. Ponekad bi s maslinovog drveta zahukala sova i trznula ga, ali su, osim toga, njegove oči bile tako teške da je izgledalo kao da hoda u snu. Kinza je, drijemajući, ležala kao mrtvo tijelo na njegovim leđima i, kako je noć prolazila, izgledalo je kao da postaje sve teža. Samo jednu stvar je jasno primijetio, a to su bile kružne grupe zvijezda iznad njega. Također je primijetio da tlo pod njegovim stopalima više nije bilo ravno. Počeo se penjati.

Pola sata kasnije, još uvijek posrćući uzbrdo, shvatio je da je svjetlo polako dolazilo preko planine. Teških očiju, blijedog lica, s bolom u stopalima i pri hladnoći, okrenuo se da pogleda iza sebe. Prošao je dobar dio puta tokom noći i, pošto njegov očuh vjerovatno neće otkriti bijeg do večeri, bilo je bezbjedno da pređe vrh toga dana. Sutradan će se morati kriti sve od izlaska do zalaska sunca.

Ubrzo, Kinza se probudila. Hamid je odlomio dva komada hljeba i žvakali su ga u tišini. Onda ju je odveo do malog potočića koji je tekao uz puteljak i ona je pila iz njegovih skupljenih ruku. Također ju je i oprao, onako kako je znao, jer je bilo važno da ona izgleda privlačno kada dođu do njihove nepoznate prijateljice. Zaželio je da je upitao majku za četvrtinu porodičnog češlja, tako da Kinza ne izgleda baš kao zapuštena lutka. Pokušao je da provuče svoje prste kroz njene zamršene lokne, ali Kinza se usprotivila tome i ošamarila ga. Zbog toga što je bio veoma umoran i mrzovoljan uzvratilo joj je šamar, zbog čega je ona počela glasno vikati, tražeći svoju majku i jutarnju šolju crne kafe. Nije mogla razumjeti šta se dešava i gdje se nalazila a, u svakom slučaju, mrzila je da se pere. Tako su neko vrijeme sjedili zajedno pored potoka, šmrčući i osjećajući se jedno.

Ali, poslije nekog vremena, Kinza je, iscrpivši svoj bijes, polako rukama potražila put prema njemu, ugnijezdila mu se u krilu, stavila svoj palac u usta i oprostila mu. Pogledao je u nju, očajan. Bila je tako teška, a leđa su ga tako boljela, ali morali su odmaći još malo dalje prije nego što sunce počne da peče. Stoga ju je podigao i ponovo krenuo, a staza uz planinu je izgledala kao da postaje sve strmija. Međutim, postojala je jedna utjeha. Staza se pružala uz ivicu potoka i, otprilike svakih deset minuta, Hamid se zaustavljao kako bi smočio svoja stopala, ili da bi mali dio puta hodao među hladnim potočarkama koje su okruživale vodu. Prošao je barake koje su se ugnijezdile u kotlini s njegove lijeve strane, i male, strme, parcele zemlje, na kojima je šuštao zreli kukuruz. Ubrao je nekoliko klipova da ih žvače na putu i penjao se kroz kamenite maslinove gajeve, ostavljajući potok iza sebe. Kinza je, uveliko budna i uživajući, skakala gore-dolje na njegovim leđima i neprestano mu šakama udarala ramena koja su boljela, a sunce je još više izašlo, pržeći mu glavu.

Morao se zaustaviti. Ako ne legne negdje, osjećao je, sigurno će zaspati dok bude hodao. Pogledao je uokolo, ali cijeli pejzaž je izgledao kao da pliva ispred njega. Onda je ugledao odsjev zlata ispod sjena maslinovih gajeva i znao je da se približava drugoj maloj parceli usjeva.

Nikada se nije u potpunosti sjetio kada je stigao tamo i čak nikada nije primijetio da je polje bilo veoma blizu sela, što je bilo opasno po njih. Puzeći među stabljikama, došao je pravo u središte žitnog polja gdje je čvrsto, čvrsto zaspao. Žito, već spremno za žetvu, pružilo mu je sigurno skrovište.

Međutim, Kinza, koja je cijelu noć dobro spavala, nije vidjela nikakvog razloga da sjedi na takvom neudobnom mjestu cijeli dan. Kod kuće je lutala kud god joj se sviđalo, a ovdje su vlati žita bile bodljikave. Također, Kinza je bila veoma gladna. Majka je nikada ranije nije napuštala i bila je sigurna da će ona biti negdje u blizini i pri ruci, kada bi se samo izvukla iz ovog neobičnog mjesta gdje su joj stvari golicale noge i tjerale je na kihanje. Odvažno se iskobeljala i zaputila pravo naprijed, slijedeći taj svoj sigurni instikt da ide prema svjetlosti. Izvukla se iz pšeničnog polja bez mnogo teškoća i uspravila se, pažljivo osluškujući. Potom su — oh radosti! — njene izoštrene uši uhvatile prigušeno zujanje kamena za mljevenje koje je dopiralo s mjesta koje je bilo nedaleko od nje. Kamen za mljevenje je značio “Majka”, a “Majka” je značila utočište, hranu, utjehu, sigurnost i kraj svih čudnih šuštavih, bodljikavih mjesta. S prodornim uzvikom radosti, zateturala je prema zvuku, ispruženih ruku.

Žena, koja je sjedila pokraj vrata svoje barake, čula je uzvik i podigla pogled. Nastavila je sjediti neprestano buljeći kao da je vidjela duha, jer je prema njoj, na nesigurnim stopalima, teturala najneobičnija mala figura koju je ikada vidjela u svom životu; to je bilo mršavo dijete u prljavoj pamučnoj haljinici, koje je pipkalo ispruženim rukama, lica podignutog prema svjetlosti. Njene lokne, zamršene poput debelog crnog žbuna, bile su krunisane aureolom slame. Sva je bila od pšenične pljeve i, dok je žena sjedila buljeći u nju, ta mala pojava počela je da kiše.

U trenutku kada je buka mljevenja prestala, Kinza, ostavši sada bez zvuka koji bi je vodio i znajući da je na neobičnom mjestu, za trenutak je, neodlučna, zastala. Onda je podigla svoje ruke i rekla jednu riječ: "Ima!" (Majko).

Žena koja je sjedila za kamenom za mljevenje bila je mlada. Prethodna zima je bila teška. Prihod njenog muža bio je siromašan i krava se razboljela; bili su veoma gladni i veoma siromašni. Njeno jedino dijete je umrlo i jednog mračnog dana sahranili su ga ispod snijega. Stoga se sada, dok je ovo dijete teturalo prema njoj i protrepalo riječ koju je ona čeznula da čuje već šest usamljenih mjeseci, zaustavila, ali ne da bi razmislila, ili da bi se čudila. Privukla je prljavo malo stvorenje u svoje krilo, držala ga čvrsto i počela tiho pjevušiti nad njim i ljubiti ga. Kinza se ispočetka malo opirala i cvilila. Znala je da ove ruke nisu bile prave i da ta žena nije bila njena majka, ali, nakon svega, one su bile jake i sigurne i ruka koja joj je milovala lokne bila je nježna ruka. Njeno kruto malo tijelo se opustilo i ona se smirila, te zatražila nešto za popiti. Nova prijateljica joj je donijela šolju mlaćenice i Kinza se uspravila. Držeći šolju objema rukama, iskapila ju je do posljednje kapljice. Potom se, izgledajući još čudnije zbog bijelog mliječnog obruča oko usta, sklupčala kao mače u ženinom krilu i zaspala.

Bilo je veče kada se Hamid probudio i ležao je pitajući se gdje se nalazi. Izgledao je kao da leži u sjeni, gledajući u zlatni krov, gdje su strme zrake svjetlosti uhvatile klasje pšenice. Tijelo ga je boljelo, ali osjećao se odmorno i udobno. Dok je ležao tamo, sve mu se postepeno vratilo u sjećanje; a onda se podigao uz kratki uzvik brige.

Gdje je Kinza?

Uprkos njegovom strahu, znao je da mora biti oprezan, tako da je otpuzao do ivice polja. Mogao je vidjeti njene tragove, jer je pšenica bila polomljena, a mak zgnječen. Oni su ušli s donje strane — ona je izašla s gornje i on je buljio kroz stabljike, u pravcu u kojem je ona morala krenuti. Ono što je ugledao bilo je veliko iznenađenje.

Manje od pedeset metara od mjesta gdje je puzao, stajala je baraka, a na stepenici, baš kao i kod kuće — koja joj očigledno nije nimalo nedostajala — sjedila je Kinza jedući trešnje. Njena pomajka sjedila je pored nje na ulazu, smijući se i pokušavajući da svlada Kinzine zamršene lokne; i u polukrugu oko njih je, skrštenih nogu, sjedilo cijelo selo. Svi su buljili u to dijete koje je, očigledno, živjelo samo kao zec usred žitnog polja, i slučajno je zalutalo u njihovu sredinu.

Hamid je ležao potpuno mirno, osim što ga je pogled na trešnje podsjećao koliko je bio gladan i ruka mu je polako išla prema štruci hljeba. Oglodao ju je, zaokupljen mislima; veoma se stidio samog sebe. Izgubili su cijeli dan spavajući i, što je najgore od svega, dopustio je Kinzi da pobjegne u nešto što bi se moglo pokazati kao neprijateljski kamp, osim ako je on ne spasi veoma brzo; jer ovi ljudi bi sigurno mogli čuti za dijete koje je nestalo iz sela Thursday. Nije se usuđivao izaći; mogli su ga zatvoriti zbog skrivanja među njihovim žitom i, kako bilo, njegova jedina nada za bijeg je ležala u tome da ostane sakriven.

Tako je, još jedanput, sunce zašlo, a mjesečina je preplavila selo; a onda se, kada je svijet ležao savršeno mirno, začulo neko šuštanje u žitnom polju. Hodajući na prstima, Hamid je prešao otvoreni prostor i zastao, držeći ravnotežu na ulaznim vratima. Ženin muž ležao je na madracu, glasno hrčući, a njegova žena je ležala pod njegovim nogama. Za Kinzu nije bilo mjesta na madracu, ali su nju stavili da spava na maloj rogožini blizu vrata i pokrili je kozjom kožom.

Hamid se sageo i uzeo je u svoje naručje. Ona je malo uzdahnula i napola se probudila. Brzo joj je prošaptao ime i, znajući da je sve uredi, ona se ugniježdila kod njega, priljepivši se za njega svom svojom snagom. Ni mlaćenica, niti trešnje nisu imali nikakve snage da podijele njenu lojalnost. Iako je imala ugodan dan, znala je da je nešto neodređeno bilo pogrešno. Sada je bila sigurno vraćena u umorne ruke svoga brata; nekako, od trenutka kada ju je podigao, zaspala je čvršće nego ranije. Vratila se svom pravom mjestu.

Pet minuta kasnije, zadihan i uplašen dječak, čije srce je snažno lupalo, žurio se na brežuljak što je brže mogao, pritišćući Kinzu uza se. Niti jedan seljanin se nije okrenuo u svom snu, niti je ijedan pas podigao glavu, ili zalajao. Tih kao duh, Hamid je ostvario svoje izbjavljenje, a Kinza se ponašala savršeno. Potom je, zastajući na trenutak da pogleda oko sebe, sa svoje lijeve strane ugledao vijugavu usku stazu kamenog puta i krenuo prema njoj. Pogledao je gore, prema planinskom tornju iznad sebe, a potom natrag, prema dolini i rijeci koja je vodila do kuće. Privezavši Kinzu čvrsto na svoja leđa, nepokolebljivo je okrenuo svoje lice prema vrhu.

7

Na vrh je stigao malo prije zore, šepajući, tresući se i neizrecivo umoran. Noći na toj visokoj planinskoj stazi bile su hladne čak i ljeti, a Hamid na sebi nije imao ništa osim jedne obične pamučne jakne. Kinza se, također, priljubila bliže njemu i počela je da kašlje i šmrca. Neko je vrijeme bio preumoran da bi nastavio, tako da je čučnuo u zavjetrinu španske tvrđave, gdje su stražari motrili dolinu i čekali jutro.

Vrh tvrđave je bio upravo iznad njega, a put je, prije nego što je nastavljao da se spušta, vodio duž visokog vijenca. S obje strane mogao je gledati dolje u duboke doline okružene brdima, iza kojih je bilo još brda — red iza reda stjenovitih vrhova — koji su iskršavali pri izlasku sunca. Hamid se osjećao kao da stoji sam na vrhu svijeta; na mjestu na koje nijedna ljudska noga nije kročila.

Postojalo je jedno mjesto u cijelom tom pejzažu koje ga je zabrinjavalo i odlučio je da ga izbjegava po svaku cijenu. Na samom kraju vijenca nalazio se Tuesday Market,¹ špansko naselje s bijelim vladinim

¹ Tuesday — utorak (prim. prev.)

zgradama i sa mnogo besposlenih vojnika u potrazi za nevoljom. Ako ga je, kojim slučajem, noć ranije očuh prijavio policiji, oni su sigurno telefonirali Tuesday Marketu da motre na puteve. Bilo mu je jasno da mora napustiti put i krenuti pravo niz planinu, kroz šikaru i maslinove gajeve, dok ne dođe do rijeke u dolini koja se nalazila nekih šest stotina metara niže. Tamo bi mogao odspavati među oleanderima do zalaska sunca, kada će biti sigurno ponovo krenuti.

Ponovo svezavši Kinzu na svoja leđa, iskoračio je na otvoreno i skoro se sudario sa dvojicom konjanika, koji su jahali s druge strane tvrđave. Oni su išli prema Tuesday Marketu i putovali su noću da izbjegnu vrućinu.

Hamid je zastao ukočen i glupavo buljio u njih, preumoran da brzo reaguje. Obojica su bili iz njegovog sela i on ih je poznavao po viđenju.

Muškarci su se zagledali u njega na trenutak — jahali su pravo prema suncu i bili su malo zaslijepljeni. Onda je jedan od njih skliznuo sa svog konja i zgrabio Hamida.

“Ovo je mali od Si Mohameda,” uzviknuo je, “onaj koji je nestao iz Thursday Marketa prekučer.”

Hamid je umakao i sjurio se niz planinu. Njegov iznenadni pokret preplašio je konja koji se propeo u zraku. Čovjek, nerad da pusti uzde, ljutito je uzviknuo i konj je skočio naprijed. Kada je životinja bila pod kontrolom, Hamid je već bio daleko, preskačući kroz šikaru sa Kinzom koja se nemilosrdno truckala iza njega. Ne obazirući se na trnje i korijenje, ne mareći za posjekotinu i stopalo koje je krvarilo, jurio je naprijed, ne usuđujući se da pogleda unatrag, stalno očekujući da osjeti tešku ruku na svom ramenu i da Kinza bude oteta od njega.

Trgovac, još uvijek prilijepljen za uzde, stajao je posmatrajući ga. Dao je sve od sebe, ali nije namjeravao da ide u potjeru za nečijim derištem preko šikare u svojim novim sjajnim žutim cipelama sa špicevima. To se njega nije ticalo i htio je da dođe u pravo vrijeme na pijacu. Slegnuo je ramenima, popeo se na konja i nastavio jahati; prijavio ovo policiji u Tuesday Marketu. To je bio njihov posao, ne njegov, da idu u potjeru za dječacima koji su pobjegli od kuće.

Ali, jadni Hamid, pošto mu se učinilo da su mu iza leđa užasne noge koje ga jure, išao je dalje truckajući, a Kinza je, zbog svoga tijela koje se skoro raspadalo od truckanja, grčevito kukala i štucala mu na leđima. On se nije usuđivao da prestane trčati i izgledalo je kao da nije bilo utočišta. Jednom je zapeo za korijen i pao naglavce. Sav u modricama i prljav, u sekundi je bio na nogama i, kada je ustao, primijetio je stijenju kako strši ispred njega. Krenuo je prema njoj slijepo, zaobišao

je i našao se blizu barake sa slamnatim krovom, a pored nje je bio, od blata napravljen, hambar za koze.

Hamid je bio prilično siguran da će se svakog trena njegov neprijatelj pojaviti iza stijene i ovo mu je bila posljednja nada za bijeg. Uskočio je u zatvoreni tamni zaklon hambara i tamo zatekao bolesnu kozu i njeno mladunče kako leže na nešto slame. Tu se nalazila i hrpa stočne hrane nagomilane uza zid i Hamid se zavukao u tu gomilu. Potom je, kao progonjeni zec, legao teško dišući i tresući se pola sata.

Nakon što je prošlo određeno vrijeme, srce mu je počelo normalnije kucati, tako da se prokoprcao u slami i počeo da pravi inventuru situacije. Iz kuće ispred hambara mogao je čuti zvuk bučkanja i vrištavo brbljanje male djece, ali sve ostalo je bilo u tišini. Njegov neprijatelj ga, izgleda, nije pratio.

Osjećao se veoma bolesno; imao je temperaturu i glava ga je užasno boljela. Udovi su mu bili teški i ukočeni, a slama je bockala i dražila njegovo stopalo koje je krvarilo. Tog jutra nisu ništa pili i usta su mu bila suha od straha i trčanja. Kinza je također bila utučena i žedna. Počela je žalosno cviliti, kao izgladnjelo mače, i molbe njenog brata je nisu mogle utišati. Ako bi neko došao do hambara, sigurno bi je čuo.

Hamid je očajno gledao uokolo i onda je po prvi put počeo da razmišlja o bolesnoj kozi, koja je slomila svoju prednju nogu nekoliko dana ranije i nije mogla ići na pašu. On se odmah oraspolio jer je tu postojalo rješenje njihovih problema. Razumio se u koze, a ona sa mladunčetom bi trebalo da ima mnogo mlijeka.

Izvukao se iz slame i, prikradajući se do ulaza, zgrabio je komad razbijene glinene posude koja je bila bačena. Potom se, jednim okom motreći na kuću, sprijateljio s kozom, milujući njene uši i puštajući joj da mu liže ruke. Kada ga je ona konačno prepoznala kao stručnjaka kakav je bio, otpuzao je iza nje i sprijateljio se s jaretom. Nakon toga je, ležeći na podu pored njega, pomuzao kozu u komad posude i odnio mlijeko — slatko, toplo i pjenušavo — Kinzi. Ona je isturila glavu iz svog slamnatog gnijezda, sve popila i cvilila za više. Hamid je ponovio proces dobrih nekoliko puta, jer komad posude nije sadržavao mnogo mlijeka a oboje — i on i Kinza — gorjeli su i umirali od gladi. Umakali su stvrdnute komade hljeba u mlijeko i Kinza je beskrajno uživala, dok im ga je ljubazna stara koza rado davala, kao dodatnom paru mladunčadi. Odjednom, dok su oni pili, jedna veoma mala djevojčica je ušla unutra i položila kozi svežanj svježe pokošenog sijena; Hamid je zadržao dah i povukao Kinzu dolje u slamu, a djevojčica, čije oči nisu znale za tamu, nije ništa primijetila.

Uzbuđenje zbog muženja, bol u njegovim stopalima, zagušljiva vrućina gomile slame i groznica u njegovom tijelu, držali su Hamida budnim cijelo jutro. Također je bio previše uplašen zbog Kinzinih lutajućih sklonosti, da bi mogao zaspati. Tražio je uokolo komad užeta kojim bi je mogao sputati za sebe, ali nije našao ništa pogodno, a nije se usuđivao ni da izađe dok ne padne noć. Onda ga je san najednom savladao, otupljujući njegovu razboritost i raspršujući mu strahove. Privio ju je čvrsto uza se i više ni za šta nije znao.

Ali, njegov čvrsti stisak popustio je u snu i Kinza mu se, uzimajući njegovo duboko tiho disanje kao znak da sada može raditi šta god želi, izvukla iz ruku. Ona nije mogla razumjeti zašto su se njenom bratu odjednom sviđala ova bodljikava, golicajuća vruća mjesta koja su je tjerala na kihanje. Ona nipošto nije s njim dijelila tu ljubav prema njima, pa je izvirivši iz svoje rupe, cvrčeći i srdita, ispuzala je iz gomile stočne hrane.

Lična istraga ju je jučer odvela pravo do majke, a danas je bila iste sreće. Napravila je nekoliko nesigurnih koraka i udarila pravo u kozu. Odmah je znala da je to bila koza — po domaćem mirisu i osjećaju grubog ogrtača; i ako je postojala jedna vrsta stvorenja iznad svih drugih, koju je Kinza voljela i s kojom se osjećala u potpunosti kao kod kuće, to je bila koza. Ona joj je s pouzdanjem, pipkajući, tražila uši i milovala ih, nakon čega je skupila svoje ručice oko kozjeg nosa. Onda, našavši što je željela — prijateljsko društvo i mjesto za leći koje je nije bockalo — spustila se ispod kozije brade, sklupčala se i zaspala, dok je mladunče, bez sumnje ljubomorno, također prokrčilo sebi put ispod majčine brade. Tako su novorođeno mladunče i izgubljena beba ležali zajedno, obgrljeni kozijim prednjim nogama, oboje podjednako zadovoljni svojim mjestima.

Hamid je, grozničavo se okrećući u snu, uskoro je zbacio slamu i ležao otkrivenog lica i ruku. Dan se primicao kraju i, pred zalazak sunca, majka vrištave djece je ušla s vedrom da pomuze hromu kozu. Na trenutak je pomislila da je to stvorenje imalo još jedno mladunče — onda je pogledala izbliza i otkrila da je to, ustvari, bila mala djevojčica, skupljena u klupče.

“Neka mi se Bog smiluje!” — uzviknula je žena. “To je beba!”

Pogledala je uokolo, zbunjena, i ugledala Hamida kako strši iz slame.

“Neka se Bog smiluje mojim roditeljima!” — uzviknula je. “Tu je i jedan dječak!”

Snažno je zakoračila prema njemu i pogurkala ga svojim žilavim stopalom. Ona je bila snažna žena širokih jagodica i jakih pognutih ramena. Glas joj je bio glasan i zvučan i željela je brzo objašnjenje.

Hamid se probudio naglo i s mukom se podigao u sjedeći položaj. Bio je opijen od sna, ali odjednom je shvatio da, gdje god da se nalazio, bio je stjeran u ćošak i uhvaćen u zamku kao pacov. Glava ga je idalje snažno boljela i izgubio je svaku kontrolu nad sobom. Stavio je zglobove svojih prstiju u svoje oči i počeo plakati.

“Prestani” — rekla je žena, tapšući ga po leđima.

“Ti nisi iz našeg sela. Ko si ti? I odakle dolaziš?”

Hamid je pogledao u nju, potiskujući jecaje. Nije imao ništa protiv da govori laži, ali u ovom slučaju pomislio je da bi bila prednost ako kaže istinu. Primijetio je da su žene obično bile spremne da stanu na stranu jedna druge protiv muževa, osim, naravno, ako se desi da su supruge jednog muškarca, a ova žena je sigurno na strani njegove majke. Tako je ispričao svoju priču upravo onako kakva je bila i ona je saslušala, namrštivši se i kimnuvši zauzvrat.

Kada je završio, pogledala ga je odobravajući. To je bila dobra priča i izgledala je dovoljno istinito. Ona se udavala dva puta i njen prvi muž je bio veoma okrutan prema njoj i njenom djetetu. Razveo se od nje kada joj je bilo samo petnaest godina, tako da je bila prilično spremna da se veoma zauzme protiv muževa uopšte. Također je znala šta znači gledati kako joj se dijete loše tretira i suosjećala je sa ovom nepoznatom ženom, koja je bila voljna da riskira tako mnogo za svoje slijepo dijete.

Pored svega, ta žena je imala majčinsko srce, a ovaj dječak svijetlih očiju koji je kašljao dok je govorio, očigledno je bio bolestan. Oprljavom malom zamotuljku koji je zagrlio kozu, dosad nije ništa znala ali barem joj je mogla priuštiti bolje mjesto za spavanje. Pomuzla je kozu a potom se, držeći vedro u desnoj ruci i noseći Kinzu pod lijevom, zaputila prema svojoj kući, dok ju je Hamid pratio šepajući.

Kuća je bila kružna baraka napravljena od blata, prilično mračna iznutra, s komarom zimske stelje za koze nagomilane uza zid. Hrana u glinenju posudi na vatri ključala je i oko nje su sjedile tri djevojčice, pune iščekivanja. Nakon što su oni ušli, muž je sišao niz planinu sa stadom i svi su se okupili oko posude da jedu. Hamid, koji dva dana nije jeo ništa osim hljeba i mlijeka, pomislio je da nikada ništa slađe nije okusio — dinstanu leću začinjenu bijelim lukom, uljem i crvenom paprikom; velike komade vrućeg mekanog hljeba za umočiti; zdjelu mlaćenice iz koje su svi pili i, konačno, jelo od zgnječanih kajsija

— neznježene kajsije će otac nositi na Wednesday Market,² u zoru sljedećeg dana.

Hamid, jedući i duboko zavirujući u zdjelu s mlaćenicom, osjećao je da mu se snaga vraća; barem jednu noć biće na sigurnom i mir zbog te spoznaje izliječio je njegovu glavobolju. Smeđokosa seljanka sjedila je ližući svoje prste, a on je zurio u nju kao da je bila dražesni anđeo s neba.

Poslije večere, tri djevojčice su se sklopčale na kozijim kožicama naspram sijena i odmah zaspale u društvu mačke i tri mačića, koji su također zaspali na kozjoj kožici gore, naspram sijena. Otac je izašao da pomuze koze, a njegova žena ga je pratila jer je željela da razgovara sa njim. Hamid je, sjedeći pored vatre sa Kinzom koja se naslonila na njega, mogao čuti njihove glasove. Pretpostavljao je da su razgovarali o njemu i bio je sasvim upravo, jer se žena, malo kasnije, vratila nakon što je sve bilo dogovoreno.

“Ne plaši se”, rekla je ohrabrujuće, “moj muž je potpuno voljan da ti pomogne. On sutra ide u Wednesday Market da proda kajsije. Ići će tržišnim teretnjakom koji staje u podnožju brda malo prije svitanja. Povešće te sa sobom i reći da ste vi djeca moje sestre, jer ona živi na putu prema Friday Marketu³ na glavnom putu i vjerovatno ćeš moći naći prijevoz dalje; a ako ne, opet nije predaleko za pješačenje.”

Pogledala je u njegovo ozareno lice, zarumenjeno od svjetlosti vatre i odjednom je osjetila sažaljenje, jer je bio tako mlad i bespomoćan. Kao i neko drugi, davno prije, donijela je lavor vode i peškir i, sagnuvši se, oprala mu je modrice i posječena stopala. Onda je razderala krpu u trake i previla njegove rane maslinovim uljem; konačno, položila ga je, zajedno sa njegovom sestrom, na jednu ovčiju kožicu i nježno ga pokrila drugom. Zaspao je u trenutku, zahvalan i bez straha, a ona je otišla i veoma mirno sjela na prag, skrštenih ruku, gledajući van u sumrak.

² Wednesday — srijeda (prim. prev.)

³ Friday — petak (prim. prev.)

8

Nakon dvadeset i četiri sata, Hamid je stajao zureći u zidove grada zbog kojeg je došao tako daleko, osjećajući se izgubljenim, više nego što se ikada ranije osjećao u svom životu.

Putovanje je, djelimično, proteklo u osamljenosti, ali, Hamid je ipak bio pastir naviknut na planinske osamljenosti. Široka nebesa i puste udaljenosti nisu predstavljale ništa strašno za njega i bio je poprilično naviknut na samoću. Ali ova masa od čovječanstva, mazgi i koza, u kojoj su gurali jedni druge na gradskim vratima, i gomila grube djece, koja su se osjećala savršeno kao kod kuće, zastrašila ga je. Kao stranac u gradu, osjećao se usamljeno, ali razlog te usamljenosti nije bio sam grad. Imao je veoma uspješan dan. Probudio se pri kukurikanju pijetla, odmoran i osvježen; ona žena ih je nahranila i blagosloвила, i u zoru ih poslala sa svojim mužem. U podnožju brda pokupio ih je teretnjak, natrpan trgovcima i njihovom robom, i odštropotao niz dolinu. Hamid nikada ranije nije bio u teretnjaku i buka, brzina i drmusanje su ga se dojmili. Skupio se u uglu, držeći Kinzu, pokušavajući da izgleda kao nećak svojih

dobročinitelja i posmatrajući rijeku i završetak planinskog pejzaža. Glavni put, sa svojim bučnim vozilima, također ga se dojmio i dvosatna vožnja je prošla prebrzo. Put se završavao u Wednesday Marketu i on i Kinza su sišli s kola na oko petnaest milja prije svoje destinacije.

Hodao je cijeli dan, ustrajno napredujući na vrućini, često se zaustavljajući da sjedne i odmori se. Rijeka je, jednim dijelom, tekla paralelno s putem i najednom mu je nešto palo napamet. Stavio je Kinzu da se sunča iza žbunja, a on je oprao njenu haljinicu najbolje to što je mogao i potom je raširio na suncu da se osuši, jer ga je pogodilo, kada ju je kritički pogledao, što niko više ne bi volio da pogleda Kinzu, dok ne bude malo čistija. Rezultat je bio ohrabrujući i Hamid ju je ponovo obukao, pogladio zamršene lokne, oprao joj lice i priznao da izgleda pogodno za palaču.

Nakon toga se penjao dugo uz brdo s kukuruznim poljima, koja su se pružala daleko do doline i sa mnogo svijetlog cvijeća koje se njihalo na obalama. Nabrao je buket maka, udovice i plavog bergamota, da ga Kinza da svojoj novoj majci, te je s mukom nastavio dalje, zureći uvis — gore prema planini koja se nalazila sa njegove desne strane. Planina mu se nije sviđala. Njegove planine su bile obučene u travu i bile su zaobljene nježnim padinama, a ove su bile krute i gole, s vrhovima od zupčastih stijena. Ipak, livade na njihovim obroncima su bile zelenije od svih livada koje je on ikada vidio, a žetve zlatnije. Pitao se zašto i onda je zaboravio da se pita, jer je zašao iza okuke i ispred sebe ugledao starogradske zid i grad unutar njega — red za redom krovova pokrivenih crijepom i lišajem, izgrađenim oko bijelih džamija, koje su se visoko dizale oko strme stijene iza njih. Dolje se nalazio trg oko kojeg su bila izgrađena španska zdanja bijelih zgrada.

Hamid je stajao u hladnoj sjeni kapije i neko vrijeme posmatrao. Nije smatrao da treba da upita nekoga da mu pokaže put, ukoliko pronađe pijacu, jer mu je majka jasno opisala kuću, a i plašio se da se obrati bilo kome. Pomislio je da sačeka do večeri prije nego što se usudi da krene tim uskim popločanim ulicama koje su vrvile od ljudi. Bilo bi lakše strgnuti u mraku. Ali, kako se sumrak spuštao, vidio je trgovce s obje strane ulice kako pale svjetla i svi koji su tada prolazili, hodali su u punom sjaju tih svjetala. Očigledno da u ovom zastrašujućem mjestu nije bilo niti tame, niti skrivanja. Što se prije otarasi Kinze, to bolje.

Krenuo je bojažljivo niz kaldrmu, diveći se prelijepoj robi izloženoj u prodavnicama — sjajnim svilama i jarko obojenim slatkišima, hrpama voća i gomilama hljeba. Njemu je to izgledalo kao zemlja iz bajki i zurio je blještavih očiju, očaran svom tom ljepotom — magičnim gradom

u kojem je sve blistalo i blještilo; gdje vjerovatno niko nikada nije bio bolestan, ili gladan, ili u hladnoći. Zaboravio je da se osjećao usamljen i uplašen i znatiželjno je zurio u lica trgovaca i prolaznika. Ali, niko mu se nije nasmiješio niti ga ljubazno pogledao, niko mu nije poželio dobrodošlicu u zlatni grad.

Mileći je stigao do fontane na kojoj je jedna mala djevojčica punila vedra vodom. Ona je barem izgledala ljubazno i, veoma stidljivo, upitao ju je kako može doći do gostionice iznad pijace. Pokazala je neke popločane stepenice dolje, dala mu upute i nestala kroz svoja ulazna vrata.

Gostionica nije bila daleko. Stari nadsvođen prolaz koji je vodio do dvorišta stajao je straga ulice, ali iscrpljene mazge i magarci su prolazili unutra, dok su putnici stajali u grupama, gledajući van na pijacu. Hamid je čeznuo da ode i odmori se u slami, jer bi se sa magarcima osjećao kao kod kuće, ali nije imao ni novčića da plati to utočište, a osim toga, osjećao je da je bolje da se njegov zadatak završi te noći.

Trebalo je da krene uz ulicu tačno preko puta gostionice. To je bila veoma kratka ulica i završavala je zidom; a kuća, tako je bar njegova majka rekla, bila je posljednja s lijeve strane, samo sa hrpom smeća iza nje. Ne bi trebalo da bude teško pronaći je, pa je krenuo s pouzdanjem.

Potom, ulica je zavijala i on se zaustavio. Sada joj je već mogao vidjeti kraj i ono što je ugledao ispunilo ga je iznenađenjem. Ispred posljednje kuće s lijeve strane bila je prigušena ulična svjetiljka i pod njom je mogao vidjeti grupu malih dječaka, prljavih i u dronjcima, kao i on sam, koji su stajali s iščekivanjem. Dok je Hamid posmatrao, kuća se otvorila iznutra i zraka jake svjetlosti obasjala je kaldrmu. Kada su čuli okretanje ključa, djeca su pohrlila naprijed, posrćući jedan preko drugog i onda nestala kroz zlatni ulaz. Onda je čuo korake iza sebe — još tri mala dječaka u crnim dronjcima, bosih nogu, mimoišli su ga u žurbi; i oni su također ušli unutra. Potom je Hamid, dok je još stajao u sjeni, zureći u široku zraku svjetla na ulici, čuo zvuk pjevanja — većini čitatelja ove priče bi to zvučalo kao prodorno nemelodično pjevanje, ali Hamid je mislio da nikada nije čuo ništa tako lijepo.

Namamljen muzikom, došunja se bliže — skrivajući se duž zida i konačno je stigao do stepenica i usudio se da proviri unutra. Onda mu je zastao dah od radosti i uzbuđenja, jer je preko hodnika gledao u drugu sobu, a na zidu te sobe, tačno naspram ulaznih vrata, visila je slika Čovjeka koji je volio djecu, prikazujući ga kako u svom naručju drži malo dijete s kovčama Kinzine starosti. Dječaci i djevojčice su se skupljali oko Njega ispružajući svoje ruke, a On im se smiješio i nije izgledalo kao da želi da odu. Hamid se sjetio strogih lica prodavača;

ovaj Čovjek je bio drugačiji od svih njih. On bi sigurno dobro primio Kinzu, jednako kao što je primio gomilu sretne djece na slici.

Ali, ko su bili ovi dječaci u dronjcima? I zašto su ušli unutra? O čemu su pjevali? On ih nije mogao vidjeti jer su se svi skupili u jednom kraju sobe, ali mogao je čuti glas neke žene kako govori i, dok je slušao, čućeći na stepenici, naprežući se da čuje riječi, djeca koja su bila unutra počela su da pjevaju uglas, kao da su to učili napamet, isto kao što su oni radili u mektebima kada su učili Kur'an.

Da, sada je mogao čuti šta su govorili — predivne sjajne riječi, sjajnije od svake ikada napisane u Kur'anu:

“Isus je rekao: ‘Ja sam Svjetlo svijeta: onaj koji mene slijedi neće hodati u tami, nego će imati svjetlo života.’”

Šta je ovo moglo da znači? Oni su tri puta ponovili stih a i Hamid je šaptao te iste riječi i usadio ih je u pamćenje da bi mogao kasnije razmišljati. Trenutni problem je bio šta uraditi s Kinzom? Ako su ova djeca pripadala toj medicinskoj sestri, ona sigurno neće željeti još jedno; nijedna djevojčica nije ušla u kuću, tako da su možda Englezi, kao i njegov narod, u cjelini više voljeli dječake. Kinzine šanse su izgledale veoma male ako pokuca na vrata i preda je kao dar. Morao je smisliti bolji način od toga.

Onda se plan, za koji je smatrao da će sigurno biti uspješan, jer je njegova majka rekla da se ne zna da je Svetac sa slike ikada odbacio bilo koje dijete, sam predstavio njemu. Jednostavno će ostaviti Kinzu u hodniku, kao paket iznenađenja — da se sama objasni najbolje što može a medicinska sestra, ako je zaista ista kao i njen Svetac, neće odbaciti tako mršavo bespomoćno stvorenje na ulicu u mračnu noć.

Preskočio je narandžastu zraku i, smjestivši se na hrpi smeća, drmao je Kinzu dok se nije potpuno probudila, a potom joj je veoma ozbiljno rekao:

“Kinza, sestrice, moram te pustiti da sjediš sama i moraš da budeš veoma mirna i ne smiješ plakati. Ako budeš plakala, jedna žena će te istući. Ako ne budeš plakala, ona će doći uskoro i daće ti jedan slatkiš.”

Sada je ovo bio jezik koji je Kinza savršeno razumjela. Znala je sve o tome šta znači biti istučen ako nije bila mirna i rijetko je plaćem dobivala ono što je željela. Pored toga, bila je veoma gladna. Stoga se pokorila da bude mirna, pohvaljena i poslušna, koliko god je bilo moguće, a Hamid joj je onda stavio svežanj uvelog cvijeća u ruku i otpузao s hrpe smeća. Gurnuo je vrata za još nekoliko centimetara, prenio Kinzu preko stepenice i ostavio je da sjedi u mračnom hodniku.

Sve je bilo savršeno mirno unutra, osim glasa koji je dolazio iz unutrašnjosti. Hamid je odjednom osjetio kako mu se grlo steže i oči pune. Kinza više nikada neće biti samo njegova i shvatio je koliko je mnogo voli. Kao znak svoje ljubavi, izvukao je posljednji komad suhe kore iz svežnja i gurnuo ga u njenu ruku; onda ju je ostavio da sjedi prekrštenih nogu, naslonjenu na zid, veoma rasčupanu i izgužvanu, dok je držala svežanj mrtvih makova i staru koricu hljeba za iznenađenje i radost bezazlene misionarke.

Ali, kroz maglu suza, ponovo je uhvatio pogled Čovjeka na slici i izgledalo je kao da On gleda pravo u Kinzu. Hamid je osjećao da je ostavio svoju sesticu da sjedi u svjetlosti tog osmijeha i to ga je utješilo. Naravno, zrake su dolazile kroz otvorena vrata osvijetljene sobe i samo plod njegove mašte je davao utisak kao da one dolaze od ličnosti Sveca. Potom je čučeci uza zid male staze koja je vodila s ulice, pokušao da se sjeti riječi koje čuo tri puta: "Isus je rekao: Ja sam Svjetlo svijeta... umjesto tame vi možete imati svjetlo života." Zvučalo je kao tako nešto, ali, šta bi to moglo značiti?

Šta je bilo svjetlo svijeta? Pomislio je na lampu koja je gorila u njegovoj baraci kod kuće i na trepereće sjene na zidu. Sjetio se putovanja po mjesecini, krupnih zvijezda i izlaska sunca na vrhu planine. Mjesečeva svjetlost, svjetlost zvijezda, svjetlost svijeće i narandžasti bljesak uličnih svjetiljki — svi oni su sada izbljedili. Sjedio je sam, u veoma mračnoj uličici, a mjesec još nije bio iznad zida stijene. Ali, Isus je rekao da ti umjesto tame možeš imati svjetlo života. "Ja sam Svjetlo svijeta." On je razmišljao o Kinzi i njenoj vječnoj tami — da li bi ova svjetlost, koju on nikada nije vidio, mogla ikada doseći do nje? Šta je ona uopšte značila? Da samo nije bilo tako mračno... da on samo nije bio tako gladan... da je samo mogao zadržati Kinzu... kad bi samo mogao otrčati kući svojoj majci.

Nakratko se zaustavio u svojim mislima i znatiželjno se nageo naprijed. Gomila dječaka je žureći išla niz ulicu i na uglu su se okrenuli da mašu silueti pored prozora kuće. Razgovarali su neobuzdano, svi odjednom, tako da Hamid nije mogao znati šta su govorili, ali je uhvato čudne fraze: "Ko je ona?" — "Tako mala djevojčica!" — "Gdje je njena majka?" Onda su otišli van vidika i ulica je ostala u tišini.

Hamid je, podstaknut svojom velikom čežnjom da vidi šta se dogodilo, na prstima izašao iz svoje uličice i došunja se do hrpe smeća. Vrata kroz koja ju je dopremio bila su čvrsto zatvorena i unutra je vladala potpuna tišina. Šta se dogodilo? Na gornjem prozoru pojavilo se svjetlo i on je prešao ulicu, nakon čega je počeo da, leđima naslonjen na zid

kuće koja se nalazila preko puta, bulji prema gore; a dok je tako stajao, tamo pokraj osvijetljenog prozora prošla je figura žene koja je u svom naručju držala malo dijete koje nije pokazivalo nikakav znak straha. Nije se komešalo, niti plakalo. Ležalo je smireno, s jednom ručicom podignutom, kako bi osjetilo lice koje je bilo nagnuto nad njim.

Hamid je obavio svoj posao i ispunio svoju zakletvu. Sa Kinzom je sve bilo dobro. Ne znajući kuda da ide, odšuljao se natrag do hrpe smeća i, pokrivši se svojim krpama najbolje što je mogao, skupio se uza zid da spava, naslonivši glavu na svoju ruku.

9

Hamid se sljedećeg jutra probudio rano, ukočen i promrzao i krivio je sebe zbog žurbe da zaspi tako blizu kuće. Ipak, nekako ga je tješilo to što je znao da je Kinza tako blizu njega, odvojena vjerovatno samo debljinom cigle i žbuke. Pitao se da li se ona probudila i šta je radila. Lutao je ulicom, i dalje, sve do zapuštene pijace, pitajući se šta da radi, kuda da ide i, iznad svega, odakle će doći njegov doručak. Nije imao sumnje da se Kinza hranila kao bubreg u loju i skoro je zažalio što joj je dao taj posljednji komad suhog hljeba.

Grad više nije izgledao kao zlatni grad. Radnje su bile zatvorene i nekoliko prosjaka beskućnika ležalo je naslonjeno na stepenice hrama, još uvijek čvrsto spavajući. Sada, kada je uradio sve zbog čega je došao, Hamid se osjećao užasno iscrpljen i umoran i stao je nasred pijace, žudeći za domom.

A onda su, usred njegove čežnje, do njega doprli poznati zvuci — hrapavo groktanje rodnog krika i zamah velikih krila koja su proletila iznad njega, kao što su prolijetala kada je on vodio svoje stado na ispašu,

na njegove drage planine. Brzo je pogledao prema gore i vidio je rodu visoko iznad, krila obasjanih jutarnjom svjetlošću, kako leti prema svome gnijezdu u sivom tornjiću stare tvrđave. Pogled na nju malo je olakšao njegovu usamljenost, jer su rode bile dio doma — samo, u njegovom selu one su pravile gnijezda u slami, a ovdje je njihov dom bio u tvrđavi. Buljio je u masivne stare zidove i otkrio je da je stajao naspram stare kapije u nadsvođenom prolazu koji je vodio u jedan vrt.

Kapija je bila širom otvorena i izgledalo je da nema nikoga ko bi ga zaustavio. Hamid je brzo prešao kaldrmu, popeo se uz stepenice i na prstima prošao kroz kapiju; našao se kako stoji na najljepšem mjestu koje je ikada vidio svojim očima. To je bio vrt četvrtastog oblika, okružen sivim zidovima preko kojih je visila *wisteria*, poput velikih zavjesa. Na sredini vrta nalazila se fontana, okružena zelenim travnjacima i cvjetnim lijevama, koje su bile miomirisna masa boja. Zijevalice, maćuhice i ljubičice su bujale, a iza njih su se nalazili grmovi ruža i narančino drvo u cvatu. Nikada ranije Hamid čak nije ni sanjao o ovakvoj ljepoti i stajao je očaran, skrštenih sklopljenih ruku, pokušavajući sve to spoznati. Ali, usred njegovog zanosa, kroz prolaz je ušao čuvar i rekao mu da izađe. Sada se grad počeo buditi i ljudi su počeli otvarati svoje štandove. Pastiri su prodavali mlijeko i, dok je Hamid stajao posmatrajući, ukusni miris prženog tijesta i vrućeg ulja dopirao je do njegovog nosa. Bio je tako gladan i kao da se u njemu nešto okretalo dok je sa žudnjom gledao uokolo kako bi otkrio odakle taj miris dolazi.

Stajao je leđima okrenut maloj daščari, gdje je jedan čovjek pržio uštipke u obliku prstena u udubljenom kamenu punom ulja. Izgledao je zaposlen, jer kao što je morao da upeca kovrčaste uštipke i da ih naniže na vlati trave za svoje mušterije, morao je i da raspiri vatru ispod — što ga je, izgleda, dovodilo u loše rapoloženje, jer je mrmljao i gundao uveliko.

Hamid se približio tom ukusnom mirisu, onoliko koliko se usudio, i stajao je najprije na jednoj nozi, a potom na drugoj. Onda mu je najednom pala na um jedna ideja: hrabro je stupio naprijed, osjećajući se skoro očajnim od gladi, i upitao čovjeka da li mu treba pomoćnik.

Čovjek ga je odmjerio od glave do pete. Dječak koji mu je obično pomagao nije se pojavio toga jutra i to je život činilo veoma teškim za Sillama pekara. Bio je spreman da prihvati pomoć od prvog dječaka koji naiđe, a ovoga Sillam nikada ranije nije vidio. Nije mogao reći da li je on zapravo skitnica i lopov. Podigao je drvenu predgradnu motku i rukom pokazao Hamidu da uđe.

“Uzmi puhalicu”, rekao je, “i raspiri ovu vatru, i ako te vidim da uzimaš bilo šta što ti ne pripada, policijska stanica je preko puta!”

Hamid je čučnuo i počeo da puše. Nije se baš dobro osjećao — tako je vruć zrak lebdio i treperio oko njega, dok su mu razbukтали plamenovi pržili lice. On nije znao da mnogi dječaci prije njega nisu mogli podnijeti vrućinu i da je svojom tihom izdržljivošću on udovoljavao gazdi. Vatra je buktala prema gore, ulje je pištilo i pucketalo u kotlu. Onda je iz onoga što je izgledalo daleko začuo gazdin glas kako mu govori: “Dosta je” — i on se zateturao na svojim stopalima, sav rumen, osjećajući vrtoglavicu.

“Sada stani ovdje i niži uštipke na trsku!” — rekao je gazda i Hamid se sa zahvalnošću nagnuo naprijed, duboko uzdišući. Radio je dovoljno vješto, pri čemu je i malo opržio svoje prste, ali mu to nije bilo važno, jer je bio previše gladan da bi razmišljao o bilo čemu, osim o izjedajućim bolovima unutar njega. Ali, nije primijetio da se pijaca punila i da je poprilična gomila odrpanih, prljavih dječaka besposličarila uokolo i posmatrala ga ispitivačkim očima. Shvatio je da će nekako, ubrzo, morati dati račun o sebi.

Radio je oko dva sata, kada je gazda najednom rekao: “Jesi li išta doručkovao?”

“Ne”, rekao je Hamid, “ni sinoć nisam večerao.”

Gazda mu je uručio par vrućih, zlaćanih uštipaka. S velikim uzdahom olakšanja, Hamid je uronio svoje zube u prvi uštipak. Bio je predivan. Ali, tamne oči dječaka koji su sjedili na kaldrmi najednom su postale neprijateljske. Oni su također bili gladni, a ovaj stranac je držao željenu poziciju.

Uštipci su hrana za doručak i radnja se zatvara u kasno jutro. Gazda je rekao Hamidu da je dobro radio i da može ponovo doći rano sljedećeg jutra. Onda mu je dao jedan novčić i Hamid je, osjećajući se kao mali kralj, šepureći se, prešao na pijacu da vidi kako će potrošiti svoje bogatstvo. Primijetio je hrpu ljepljivih zelenih slatkiša i poželio da kupi jedan za Kinzu. Ali, njoj vjerovatno više nisu trebali zeleni slatkiši i vjerovatno je u udobnosti svog novog doma skroz zaboravila na njega. Grlo mu se najednom steglo. Odlučno je prestao razmišljati o njoj i svoju pažnju usmjerio na pekarevu radnju.

Tada je jedan glas sa strane rekao: “Ko si ti?” i Hamid se okrenuo i ugledao dječaka njegovih godina, obrijane pjegave glave, i odjeće napravljene od vreće za šećer, koja je nekoć bila bijela. Neobična mala figura — ali njegove tamne oči bile su sjajne i razumne, i gledao je Hamida na sasvim prijateljski način.

Hamid se stidljivo suočio sa dječakom: “Ja sam sa sela” — odgovorio je.

“Zašto si došao u grad?”

“Da nađem posao.”

“Gdje su ti otac i majka?”

“Mrtvi.”

“Gdje živiš?”

“Na ulici.”

Mali sugrađanin, koji se zvao Ayashi, potvrdno je kimnuo. “Ja također”, rekao je razdragano, “nemam majku, a moj otac je otišao u planine. Ja također živim na ulici. Mi svi živimo tako. Sada, kupi štrucu hljeba novcem koji ti je gazda dao, i svakom od nas daj komad. Onda ćeš postati jedan od nas, a mi ćemo ti pokazati gdje mi idemo na večeru.”

Njegov glas pun samopouzdanja i veselo prihvatanje beskućništva, fascinirali su Hamida. Bacio bi i svoj novčić pred dječakove noge ako bi to obezbijedilo takvo prijateljstvo. “Bićeš jedan od nas” — bile su predivne riječi; Hamid je brzo kupio štrucu hljeba, a kusur potrošio na šaku crnih, gorkih maslina. Onda je slijedio svog zaštitnika do eukaliptusa na sredini trga, gdje je družba čučnula u hladovinu. Predao je hranu da se podijeli i oni su se pohlepno bacili na nju. Hamid je sa svojom porcijom sjeo malo dalje, zbog stida; ali iako niko nije rekao “Hvala”, dar je učinio svoje. Od tog dana, pa nadalje, istinski je bio jedan od njih.

To je bila neobična družba, kojoj se on toga dana u svom srcu zakleo na vjernost — družba spojena zajedničkom vezom prljavištine, neznanja i siromaštva; njihova uniforma — dronjci i prnje; to su bila djeca koja nikada nisu bila voljena. Zbog izloženosti zraku, hladnoći i opasnostima, postali su žilavi i čvrsti; vješti i brzi kroz pustolovan život. Krađa, laganje i psovanje bile su uobičajene navike; ali ipak su još uvijek znali kako uživati.

Hamid, tiho posmatrajući, nadimao se od ponosa zato što je sjedio među njima. Nikada ranije nije sreo dječake kao što su ovi i o njima je mislio da su predivni — tako žilavi i bezobzirni, tako nezavisni i poput pravih muškaraca. Čeznuo je da postane kao oni i privukao se bliže.

Shvatio je da su oni zarađivali za život na različite načine. Neki su radili na razbojima u određene dane sedmice, a drugi su, kao i on, pomagali u prodavnicama uštipaka. Svi oni su prosili s vremena na vrijeme; motali se oko hotela, ne bi li ugrabili priliku da ponesu torbe za turiste ili pripaze na auto. Neki su noću spavali sa svojim porodicama, u šupama zvanim dom, dok bi se drugi ušunjali u džamije. Život je bio nesiguran i uzbudljiv i izgleda da je postojao samo jedan događaj u danu

o kojem su stvarno bili ovisni. To je bila njihova večera u kući engleske medicinske sestre.

Sada su svi oni raspravljali o neobičnim stvarima koje su se tamo dogodile prethodne noći. Pojavila se neobična mala djevojčica, rekli su, i niko od njih je nikada ranije nije vidio. Niko nije znao odakle je; ona je ispružila svoje ruke prema medicinskoj sestri i nazvala je majkom, ali nije rekla ništa više. Stoga ju je engleska medicinska sestra podigla i unijela unutra, a danas će potražiti bebine roditelje.

“A šta ako ih ne nađe?” — upitao je jedan mali vražićak. “Hoće li je izbaciti na ulicu?”

Ayashi je brzo podigao pogled:

“Ona neće” — odgovorio je, sa potpunim pouzdanjem.

“Kako znaš? Zašto ne? To nije njeno dijete!” — uzviknula su druga djeca u jedan glas.

“Zato što”, odgovorio je Ayashi jednostavno, “ona ima čisto srce.”

10

Ostatak dana prošao je ugodno. Ayashi, zadovoljan Hamidovim divljenjem, proveo ga je kroz grad, pa povrh grada — na kapiju na vrhu brda, da bi mu pokazao izvor vode koja je izvirala iz srca planine, kroz pukotinu velike stijene. Kada svi drugi potoci presuše zbog suše, ova voda, skrivena tako duboko, nastavlja izvirati u hladnu bujicu, tako da postoje fontane na ulicama grada i dobro navodnjeni pejzaž. Hamid je sada razumio zašto su polja izgledala tako zelena, a žetva bila tako zlačana u ono predvečerje kada je stigao u grad.

U podne su se vratili oko ulaza hotela, a poslije nekog vremena konobar im je dao načete zemičke i meso koje su gosti ostavili na svojim tanjirima i dječaci su se bacili na to kao gladni psi. Onda su se sklopčali pored debla eukaliptusa i zaspali u hladovini.

Došlo je veče, sunce je zašlo iza tornjića tvrđave, a majka roda stajala je na jednoj nozi, dok se njena figura jasno isticala na pozadini od ružičastog neba. Hamid se priljepio uz Ayashija i oni su, zajedno sa nekoliko prijatelja, sjeli na neke stepenice i posmatrali seljake kako se

gomilaju na trgu. Sutradan je bio pijačni dan i oni koji su došli izdaleka raširiti će vreće pored zida i spavati pored svoje robe. Budući se spuštao mrak, trgovci su ponovo zapalili svoje svjetiljke i pojavili su se i drugi dječaci koji su radili kod najamnika i okupljali su se na stepenicama.

“Dođi,” rekao je Ayashi, koji je, izgleda, bio neka vrsta vođe među njima, “ona će uskoro otvoriti svoja vrata.”

Mahnuo je Hamidu da ga prati, ali je ovaj oklijevao. Osjećao se rastrganim između dvije vatre; glad i velika čežnja da vidi da li je sve bilo uredu sa njegovom sesticom tjerali su ga naprijed, ali oprez ga je držao pozadi. Šta ako bude prisiljen da govori dok Kinza bude tamo? Ona će mu sigurno prepoznati glas i potrčati prema njemu, a to bi kod svih izazvalo sumnju.

“Hajde!” — zvao ga je Ayashi nestrpljivo, gledajući nazad. Hamid je odmahnuo glavom. “Ja ne idem” — odgovorio je i ponovo sjeo na stepenice, naslonivši glavu na svoje ruke i sjetno buljeći u pijacu. Cijeli dan je bio potpuno sretan u Ayashijevom društvu, ali je sada, svladan čežnjom za majkom i Kinzom, zaboravio na njega. Ali onda je ustao, jer mu je odjednom sinula jedna ideja. Neće ući unutra, nego će se došuljati do vrata kuće, kao što je učinio noć ranije, i virit će kroz pukotinu. Možda će tako moći vidjeti Kinzu, ili će je ugledati kroz narandžasti prozor na spratu. Kao neki mali lopov-krivac, jurnuo je u tihi stražnju ulicu i šuljajući se prislonjen uz zid prišao je otvorenim vratima iz kojih je izbijala zraka svjetlosti.

Gledao je uokolo veoma oprezno, ali tamo nije bilo nikakvog traga od nje — samo žamor glasova, a onda je piska malih dječaka koji su pjevali zamijenila buku. Kinza, očigledno, nije bila u blizini, a on je stajao na veoma opasnom mjestu. Odvukao se do hrpe smeća i počeo tiho plakati, jer njegovi prijatelji i njegova sestra ušli su kroz otvorena vrata koja su vodila do utočišta, svjetlosti i hrane — a on je ostavljen vani.

I onda se nešto dogodilo. Vrata su se otvorila malo šire i medicinska sestra je izašla na ulicu da vidi da li još iko dolazi, prije nego što počne lekciju. Pojavila se tiho i Hamid je nije odmah primijetio. Ali, ona je čula tužni šmrčući zvuk koji je dolazio iz velike blizine i pogledala je uokolo.

Ugledala je usamljenog malog prognanika, šćućurenog na hrpi smeća, kako trlja oči zglobovima prstiju, i zakoračila je bliže. On je čuo njen korak i naglo ustao, uplašen. Ali, ona je stajala između njega i slobode i on nije mogao pobjeći, tako da je obrisao suze i čučnuo, buljeći u nju. Nikada ranije nije vidio nikoga poput nje.

“Zašto ne uđeš?” — upitala je.

Privučen osjećajem dobrodošlice, ustao je i polako joj se približio. Ona je čekala potpuno mirno, bojeći se da ga ne uplaši. A kada joj se približio, ispružila je svoju ruku. On ju je prihvatio i zakoračio preko smeća, pun povjerenja.

Zajedno su ušli u osvijetljenu sobu i Hamid se zaustavio na pragu, pažljivo osmotrivši sve unaokolo. To je bila dugačka, u bijelo okrećena soba, opremljena maurskom modom, s prostiračem od rogoza na podu i madracima pored zida. Na jednom kraju nalazili su se stol i neke police s nizovima boca na njima, a na drugom kraju sjedili su dječaci u polukrugu, prekrštenih nogu. Na zidu naspram vrata nalazila se slika Sveca koji se smiješio ovim uličnim siročićima, isto kao što se smiješio i Kinzi.

“Dođi”, rekla je medicinska sestra, “sjedi sa drugima. Pokazaću vam nešto.”

Ayashi mu se radosno nasmiješio i Hamid se uvukao u polukrug, kako bi sjeo pored njega. Zaželio je da ponovo zapjevaju, jer je želio da čuje o čemu su pjevali, ali, očigledno, pjevanje je bilo gotovo i svi su čekali da im sestra nešto pokaže. Hamid je pogledao na njihova iščekivajuća lica i osjećao manje bojaznosti od njih nego što je osjećao cijeli dan. Izgledali su mlađe, ne više kao ljudi od svijeta.

Sestra je sjela na madrac ispred njih i pokazala im čudnu malu knjigu. Bila je potpuno drugačija od Kur'ana, koji je bio jedina knjiga koju je Hamid ikada vidio iznutra i uopšte nije bila ispisana — što je također bilo dobro, jer niko od publike nije znao pročitati ni slova. Knjiga je sadržavala samo četiri prazne stranice a svaka stranica je bila druge boje.

Prva stranica je bila sjajnozlatna i veoma lijepa, i dok ju je sestra držala uvis, ispred njih, pričala je o zlatnom gradu, osvijetljenom svjetlošću ljubavi Božije, Hamid je pomislio na njegovu prvu noć u gradu, kada su svjetiljke svijetlile u tami. Ali, uprkos svjetilkama, postojala je glad, bolest, usamljenost i neljubaznost u njihovom gradu, dok u gradu Božijem, tako je rekla sestra, nije postojala nijedna od tih stvari — samo čista radost, svjetlost i dobrota.

“Ja bih volio otići tamo”, pomislio je Hamid, “tamo bi bilo čak bolje nego u našem selu — bez straha, bez svađe, bez sljepoće.”

Ali, dok je razmišljao o Zlatnom gradu, medicinska sestra je okrenula list na crnu stranicu i rekla im da je ona poput tame i žalosti u srcima koja su činila zlo. Hamid nikada ranije nije brinuo zbog činjenja loših stvari — ustvari, nikada nije razmišljao o tome šta je zlo. Naravno, on je krao ako je imao šansu za to i prirodno je govorio laži, ako bi ga one spasile od batina — zašto ne bi? Pa, jedan razlog za to je, izgleda, bilo

to što nikakva tama ne može nikada ući u Zlatni grad Svjetla i kapija grada je bila zatvorena za grijeh.

Hamid je zamišljeno pogledao uokolo — kako su svi oni bili veoma crni! Njihova odjeća, ruke, lica i stopala bila su crna od prašine, masnoće i blata. Njihova srca, rekla je sestra, također su bila crna od laži, loših riječi, tuča i krađe. Hamid je mislio da je to bila šteta i zamišljao je mnoštvo prljavih dječaka koji su vraćeni s kapije i koji su puzali natrag u sjene.

Ali, to nije bio kraj. Sestra je okrenula crvenu stranicu i ispričala im veoma čudnu priču. Očigledno, Božiji Sin, koji se zvao Isus, volio je dječake i, ustvari, želio je da oni budu u Njegovom sjajnom gradu. Stoga je On došao na svijet da živi sa njima i onda je, na kraju, morao da umre, da ponese kaznu za grijehе koje nikada nije počinio. Djeca su ona koja su zgriješila, a Isus onaj koji je bio kažnjen, a crvena stranica je značila da je On umro okrutnom smrću i crvena krv tekla je iz Njegovog tijela — i to uopšte nije bilo pravedno, jer on nije učinio ništa loše. Ta djeca su ustvari bila ona koja su zaslužila kaznu.

Najbolje u ovoj priči bilo je to da, zbog toga što je Isus bio kažnjen, lošoj djeci koja su krala moglo je biti oprošteno. Ako se oni okrenu od grijehа i zamole za oprostеnje, zbog toga što je Isus uzeo njihovu kaznu crna srca će im postati ista kao i sljedeća stranica — a sljedeća stranica bila je bijela, bez ijedne mrlje; oni bi bili učinjeni toliko bijelima da bi mogli otići pravo u svjetlost Zlatnog Grada i čak ni ta svjetlost ne bi otkrila nijednu mrlju. Oni bi mogli biti učinjeni savršeno čistim i bez mane. Hamid je zaboravio na sebe i svoje prijatelje — razmišljao je o laticama narančinog cvijeta koje su bile prozirne na svjetlosti sunca i krilima rode kada ih je svjetlost doticala. Onda je zaboravio na sve to, jer je sestra prestala pričati i donijela je dvije velike zdjele riže koja se pušila i podijelila ukруг velike komade hljeba. Djeca su se podijelila u dvije grupe i nagnula nad svojom večerom, grabеći hranu u zadivljujućem tempu, ulaštujući potom zdjele svojim prljavim prsticima. Niko nije mnogo govorio, sve dok posljednja mrvica nije nestala, jer su se trkali ko će dobiti najviše, ali kada je sve nestalo sjeli su natrag, prekrstivši noge, ispitujući sestru o djevojčici koju su noć ranije našli u hodniku.

“Ona je još uvijek sa mnom”, rekla je sestra smiješeći se, kao da se sjetila nečег smiješnog, “Trenutno spava u krevetu.”

Hamid ju je prodorno pogledao. Nije izgledalo kao da joj smeta što je Kinza još kod nje.

“Danas sam je nosala svuda po gradu,” nastavila je sestra, “ali niko je nikada ranije nije vidio, niti iko zna ko su njeni roditelji. Ona je slijeпа djevojčica, tako da pretpostavljam da je niko ne želi.”

“I, šta ćete uraditi sa njom?” — upitali su dječaci uglas.

“Pa, moraću da je zadržim za sada; ništa drugo se ne može uraditi” — rekla je sestra. Ovaj put ona se glasno nasmijala i skoro da se i Hamid nasmijao od radosti i olakšanja. Imao je neobuzdanu bezbrižnu čežnju da vidi svoju sestricu kako spava u krevetu i više se nije plašio. Sačekao je da se dječaci poklone i rukuju sa svojom domaćicom i odsakuću u mrak. Onda se ona okrenula i našla njega, koji se zadržao u hodniku. Srce mu je divlje lupalo, ali govorio je čvrsto i smiono.

“Ja dolazim sa sela”, rekao je, “i u mom selu imaju dvije ili tri slijepe djevojčice čiji roditelji dolaze na pijacu. Dopustite mi da je vidim i možda vam mogu reći ko je njena majka.”

Sestra ga je pogledala, iznenađena; ona sigurno nikada ranije nije vidjela ovog dječaka i on možda govori istinu. Posmatrala ga je otkako je ušao u njenu kuću i primijetila njegovo mršavo, umorno lice i izranjavana stopala; također i to kako je halapljivo navalio na hranu. Pretpostavila je da je dugo putovao i bilo joj je drago što mu je pružila utočište; stoga ga je odvela u sobu na spratu, u kojoj je Kinza ležala na madracu, čvrsto spavajući.

Izgledala je drugačije jer je bila okupana, što je njenom tenu dalo sasvim drugačiju boju. Također, kosa joj je bila oprana i podšišana i umjesto nakostrešene zamršene kose imala je mekane tamne lokne koje su joj se skupljale preko čela. Njena stara haljina bila je zamijenjena bijelom spavaćicom, potpuno čistom. “Sigurno je ona”, pomislio je Hamid, “dovoljno čista da stoji u svjetlosti Nebeskog Grada, čista kao bijeli cvijet” — na trenutak se zablujio u nju, zadivljen, a onda se okrenuo da vidi ono što ju je okruživalo. Soba je bila jednostavno namještena, u domaćem stilu, ali na madracima su bili lijepi prekrivači, na policama su se nalazile knjige, a zidovi su bili ukrašeni slikama. To je, također, bila i veoma osvijetljena soba i on je imao osjećaj kao da je Kinza nekako prošla dalje od njega, kroz zlatne kapije, u novu zemlju svjetlosti. Čeznuo je da ostane sa njom, ali znao je da to ne može biti.

“Ne poznajem je” — rekao je ozbiljno, ustajući da krene. “Ona nije dijete iz našeg sela.”

U tišini je slijedio sestru niz stepenice, a ona je došla do vrata i pustila ga van. Zakoračio je na ulicu i onda, stojeći na granici svjetlosti i tame, pogedao je u njeno lice i uhvatio je ruku koja je bila tako ljubazna prema Kinzi.

“Vi ste dobri!” — rekao je jednostavno. “Vaša hrana je dobra; vaše učenje je dobro; vaše srce je dobro; neka se Bog smiluje vašim precima!”
Onda je odskakutao niz ulicu i tama ga je progutala.

11

Hamid je zadržao svoje mjesto u prodavnici uštipaka i postao je uspješan mali pomoćnik. Radio je vrijedno i njegov gazda je obično bio sasvim ljubazan prema njemu, redovno mu dajući doručak i novčić. Novčić je trošio na ručak, a medicinska sestra mu je obezbjeđivala večeru. Spavao je sa Ayashijem u unutrašnjosti džamije i, dok je sunce sijalo i vrijeme bilo toplo, bio je sretan. Život je bio veseo i raznolik i bilo je mnogo toga da se radi. Za vrijeme žetve silazili su u polja i pomagali u nošenju snopova do gumna, sve dok mrak ne bi pao, a onda su išli da spavaju na hrpi pljeve. Kasnije su radili na berbi maslina, trpajući ih koliko god su mogli u svoja usta a da ih niko ne vidi. Za veoma toplih dana su išli da se kupaju u kamenitom potoku koji je tekao iz izvora u planini i tamo su sapirali svu svoju prljavštinu.

Pet dana u sedmici išli su u kuću medicinske sestre i sjedili prekrštenih nogu na prostiraču, kako bi čuli priču o Isusu i da bi večerali. Hamid je sada znao mnogo priča. On je znao da Isus nije bio jedan od Svetaca, nego Sin Božiji koji je došao na svijet. Znao je da su mu hromi i slijepi

hrlili i da ih je On iscjeljivao. Hamid je želio da je i on također tada živio, jer bi onda odnio Kinzu Spasitelju i njene bi se oči otvorile. Znao je da je Isus umro raširenih ruku, na križu, i da je, kao i njihovi sveci, bio položen u stjenoviti grob — ali s ovom razlikom: njihovi sveci su ostajali u svojim grobnicama koje su se posjećivale svake godine, ali Isus nije bio svezan smrću. On je ponovo oživio i napustio svoj grob i bio je viđen u lijepom vrtu, poput vrta tvrđave, pri izlasku sunca prvog dana u sedmici.

Također je znao da je Isus otišao natrag u Zlatni Grad Svjetla i da je još uvijek živ i da je s desne strane Boga, te da je živi Duh Isusov bio voljan da uđe u srca dječaka i učini ih dobrim. Jednom je medicinska sestra govorila o Njemu kako kuca na vrata njihovih srca i Hamid je položio svoju prljavu ručicu preko grudi pod svojim dronjcima.

“Ja Ga mogu čuti” — rekao je veoma ozbiljno. “On kuca na moja... bum! bum! bum!”

Ali, sestra je objasnila da je to bilo samo lupanje njegovog srca i da se kucanje Gospoda ne može osjetiti rukama, niti čuti uhom. To je čežnja koja nas obuzima da otvorimo i čini da spoznamo da je On kucao; ali Hamid se ovaj put pitao šta će imati za večeru i izgubio je interes za to, za sada.

Ljeto je prelazilo u jesen i noći su postale hladnije i duže. Sada više nije bilo turista u hotelu, tako da nije bilo ni auta za čuvanje ni prtljaga da se nosi; ove stvari su donosile mnogo novca Hamidu i njegovim prijateljima za vrijeme ljeta, ali sada su morali pooštriti svoje sposobnosti i suziti svoje pojaseve. Ayashi je naučio Hamida čudne prosjačke uzvike, koji nisu bili ni nalik dječijima i oni bi se zajedno vukli uokolo po kiši, jadikujući na ukrašenim drvenim vratima kuća bogatih ljudi. Ponekad bi sakupili mnoge dobre ostatke hrane, ponekad ništa. Sve to je bilo veoma nesigurno, kao i novembrasko vrijeme i narav čovjeka koji je prodavao uštipeke. Jedina utjeha u životu, na koju se zaista mogao osloniti, bila je večera u kući engleske medicinske sestre.

Ona je u tim noćima za njih palila žeravicu pomoću drvenog uglja i rano ih puštala unutra. Oni bi hrlili preko njenog hodnika, s dronjcima koji su se cijedili, ostavljajući trag crne vode i otiske stopala na podu. Onda bi se šćućurili oko sijajućeg uglja da ugriju svoje modre prste i, postepeno, zubi bi im prestali cvokotati. Potom bi sjeli natrag, pušeći se, ali zadovoljni — i sretni da čuju bilo šta što bi njihova prijateljica željela reći.

Odjeća je upravo sada bila veliki problem. Vjetar i kiša su prodirali i činili da se njihovi dronjci raspadaju, i Hamid se ponekad pitao koliko

će mu izdržati tanka ljetna odjeća, pošto nije vidio nikakav način da je zamijeni kada se konačno raspadne. Neki od njegovih drugova su isprosilili, ili ukrali, vreće koje su omotali oko sebe, ali Hamid nije bio jedan od tih srećnika.

Kinza, s druge strane, nije imala problema s odjećom. Ona je uvijek išla u kupovinu sa engleskom medicinskom sestrom i Hamid je često vidio kako se gega preko pijace na nogama koje su se čudesno udebljale i učvrstile u toku posljednja dva mjeseca. Preko svoje čiste maurske haljine nosila je crveni vuneni džemper i mali smeđi kaput. Imala je gumene cipele na nogama i vunenu kapu preko tamnih lokni. Odavala je sliku zdrave i sretne djevojčice i Hamid se, približavajući se koliko god je mogao, osjećao veoma ponosno zbog nje.

Jedne noći dok je kiša nemilosrdno pljuštala, djeca su progacala uz kaldrmu i zalupala na vrata svoga utočišta. Stresli su se na stepenici kao mokri psići i jurnuli prema vatri, zasopljeno dišući i kišući. Engleska medicinska sestra je osjetila veliki bol dok ih je posmatrala, jer je pomislila kako ih nikad nije vidjela da izgledaju jadnije, blatnjavije i više u neprijateljstvu s životom. Ipak, lica koja su gledala u njeno, uvijek su joj bila vesela i nametljiva, a tamne oči su još bile sjajne; ona se divila njihovoj neosvojivoj hrabrosti.

Ali, jedna mala, dobro poznata figura je nedostajala i to je bila druga noć da se on nije pojavio — mali čovječuljak od dječaka koji je bio najredovniji proteklih mjeseci. “Gdje je Abd-el-Khader?” — upitala je sestra. “Zašto nije došao ove dvije noći?”

“On ne može doći” — odgovorilo je jedno dijete, bezbrižnim glasom. “Njegova odjeća se raspala u komadiće, a on nema oca. Nema ništa da odjene i mora ostati kod kuće dok mu majka ne uštedi dovoljno novca da kupi vreću za šećer.”

Niko nije pokazao bilo kakvu brigu ili iznenađenje i večer je prošlo kao i obično. Ali, kada je večera bila gotova, medicinska sestra se okrenula prema Hamidu, koji se još uvijek zadržavao do kraja. “Da li ti znaš gdje Abd-el-Khader živi?” — upitala je.

Hamid je kimnuo glavom. “Gore na vrhu grada, pored bodljikavih kruškovih živica”, odgovorio je; “ali put je kao blatnjava rijeka. Vi ne biste mogli otići tamo večeras.”

“Ja mislim da bih mogla”, rekla je sestra, “i, ako bi ti želio da zaradiš nekoliko tikvica, možeš me odvesti tamo.”

Hamid je kimnuo oduševljeno. Nekoliko tikvica je bilo vrijedno bilo koje mjere borbe sa kišom i blatom, a pored toga, on je volio

Abd-el-Khadera. Sačekao je u podnožju stepenica, dok je sestra otišla na sprat da otpakuje svežanj stare odjeće i, dok je čekao, njegove sjajne radoznale oči švrljale su po prostoriji. On nikada ranije nije bio ostavljen sam i to je smatrao veoma interesantnim. Gurnuo je nos u sobu s lijeve strane i našao se u maloj kuhinji s policama na zidovima i uljanom peći. Na jednoj polici stajala je porcelanska zdjela sa jajima, dovoljno nisko da se mogao sam poslužiti.

Hamid je oklijevao; nije znao brojati, ali vjerovatno je sestra znala i primijetila bi ako bi on uzeo dvoje jaja. S druge strane, sirova jaja isisana kroz malu rupu na vrhu ukusna su, a Hamid nije kušao nijedno već dugo vremena; razmišljao je — u cjelosti je to bilo vrijedno rizika. Ako bi sačekao vani ispred vrata, sestra nikada ne bi vidjela u toj kišovitoj tami; čak i ako bi primijetila kasnije, ne bi mogla tačno dokazati da je to bio on.

Tako je uzeo po jedno u obje ruke, izjurio na ulicu i stao, čekajući u mraku. Nije dugo čekao. Sestra se uskoro pojavila sa svežnjem i ključem i nečim na šta Hamid nije računao, jakom svjetiljkom.

Dječaci koji noću tumaraju ulicama razvijaju mačije oči i ne misle na takve stvari.

“Dođi bliže” — rekla je sestra, paleći svoju svjetiljku.

“Dođi i skloni se ispod mog kaputa i oboje možemo ići pod svjetlošću.”

Ali, na sestrino iznenađenje, Hamid nije želio da hoda u svjetlosti. Izgledalo je kao da dobro pazi da bude izvan zrake, šuljajući se duž jarka, vukući se uz zid. Bilo je veoma mračno i veoma blatnjavo i, jednom ili dvaput, malo se okliznuo, čvrsto držeći dragocjena jaja u objema rukama.

“Zašto ne želiš hodati sa mnom sredinom puta?” — upitala je sestra, zbunjena. “Pašćeš, ako trčiš u jarku tako.”

“Ja sam uredu” — promrmljao je Hamid, jadno. On uopšte nije uživao. Tako se plašio te široke zrake svjetla, a jaja nekako nisu izgledala vrijedna toga. Želio je da ih se nekako može otarasiti, a ipak, u isto vrijeme, želio ih je i zadržati.

Svjetlost lampe je okolnu tamu činila crnom poput katrana i, kada su počeli da se penju uz strme uske uličice, Hamid uopšte nije mogao vidjeti kuda ide. Najednom se njegovo stopalo našlo na neočekivanoj stepenici i pao je snažno naprijed, na lice; oštro je uzviknuo od šoka i boli, a sestra, koja je bila malo ispred, brzo se okrenula i svu svjetlost usmjerila prema njemu.

Gledala je kako se s mukom podiže na noge, dok je njegova odjeća bila prekrivena crnim blatom i žutim žumanjkom. Vidjela mu je smrskane ljuske u rukama i izgrebana krvava koljena i odjednom je shvatila šta se dogodilo. Trkom je pobjegao od nje, ali brzo ga je uhvatila i on je

od straha briznuo u plač. Nije imao pojma šta će ona uraditi. Mogla bi poslati po policiju i strpati ga u zatvor; ili bi ga mogla istući na ulici. Šta god uradila ili ne, sigurno ga više neće pustiti u svoju kuću. Izgubio je pravo na jedino utočište koje mu je preostalo na zemlji. Nikada više neće ući u to mjesto topline i svjetlosti; bio je isključen i sve to zbog svoje vlastite greške.

Onda je, kroz jecaje, čuo njen glas koji mu je tiho govorio.

“Dođi bliže”, rekla je, “loše si posjekao svoja koljena. Otići ćemo kući i previti ih, a onda mi poslije toga ponovo možeš pokazati put.” Čvrsto ga je držala i otišli su kući u tišini, koju su ometali Hamidovi šmrcaji. Kiša je utihnula i ponovo su ušli u tihu, toplu kuću i ona je zaključala vrata iznutra.

Još uvijek tih i osramoćen, Hamid je oprao ruke na česmi, a potom mu je sestra rekla da sjedne. Donijela je zdjelu tople vode i oprala njegova crna koljena, sve dok posjekotine i ogrebotine nisu bile potpuno čiste. Onda ih je povila pomašću i bijelim zavojem i, kada je završila, dobro ga je pogledala. Sjedio je, pokunjen, u tužnoj maloj gomili od blata i sirovih jaja. Jedini čisti dijelovi na njemu bili su mali tragovi na obrazima, gdje su suze napravile brazde kroz prljavštinu.

Još uvijek ne govoreći ništa, sestra je otišla na sprat do svežnja stare odjeće i vratila se s čistom majicom i zakrpljenom vunenom jaknicom. Onda je donijela još tople vode i sapuna i dobro ga oprala. Obukla ga je u njegovu novu odjeću i sjela pored njega.

Pogledao je u nju, diveći se, jer mu je to bilo prvo iskustvo da mu neko uzvraća dobro za zlo i to nije mogao razumjeti. Umjesto zatvora i batina, dobio je lijek i čistu, lijepu odjeću.

“Hamide”, rekla je, “pao si i povrijedio se, jer nisi želio ići u svjetlosti sa mnom. Plašio si se da ideš u svjetlosti zato što si ukrado jaja.”

Nije bilo nikakvog odgovora.

“Ne zaslužuješ da ikada ovdje ponovo dođeš”, nastavila je sestra, “ali to su bila moja jaja i ja sam ih platila, zato ću ti oprostiti — samo, ti moraš obećati da nikada više nećeš ništa ukrasti iz moje kuće.”

Hamid je kimnuo.

“I zapamti”, rekla je sestra, govoreći veoma sporo i ozbiljno, “nisi mogao ići sa mnom u svjetlosti zbog tvog grijeha. Gospod Isus kaže da je On Svjetlo svijetu. On traži od tebe da ideš pored Njega cijelim putem i svaki dan, dok ne stigneš u Njegov divni sjajni dom. Ali, prvo, moraš Mu reći o svom grijehu i upitati Ga da opere sve mrlje i učini te čistim, isto kao što sam ja oprala blato i jaja. Onda to moraš ostaviti iza sebe zauvijek i nastaviti hodati uz Njega u svjetlosti.”

Hamid je pogledao na svoju čistu odjeću i bijeli zavoj, i razumio. Jaja, koja su izgledala tako dragocjeno, propala su, ali on ih više nije ni želio. Bilo mu je oprošteno i bio je opran i učinjen čistim. Vraćen je u toplinu i zaklon sestrinog doma. Oni će ponovo izaći u tamu da nađu Abd-el-Khaderovu kuću, ali sada će to biti sasvim drugačije. On će joj se sakriti pod veliki, topli kaput i hodaće pored nje, zaklonjen od kiše; neće posrnuti i neće se više plašiti svjetla, jer više nema šta da krije. Ići će vođeni svjetlom svjetiljke, jakom zrakom. To će biti veliki užitek.

Polu sata kasnije, nakon što su završili svoj posao, vratili su se do kuće. Vjetar je zavijao naspram stijena iza grada, a kiša je porazila ulice hladnim pljuskom. Hamid, u toplom i udobnom, izašao je iz zaklona sestrinog kaputa i oprostio se na stepenici.

“Ali, gdje ćeš spavati?” — upitala je sestra neodlučno.

“U džamiji” — odgovorio je dječak.

“Ali, imaš li ikakav pokrivač tamo?”

“Ne.”

“Zar nije previše hladno?”

“Večeras će mi biti toplo u džemperu.”

“Pa, večeras možeš ostati ovdje i spavati na dispenzijskom podu. Vatra još uvijek gori.”

Ostavila ga je pokrivenog dekom, da leži na udobnom madracu, da bulji u sjaj tinjajućeg uglja i razmišlja o događajima te večeri. Tokom nje je naučio nešto što nikada u svom životu neće zaboraviti i, uspravljajući se odjednom u sjedeći položaj, ispružio je ruke za molitvu prema muslimanskom običaju i prošaptao jednostavni hvalospjev, koji sva marokanska djeca s kojom su radili misionari, znaju napamet. Prvi red svake strofe ponavlja se tri puta, a riječi idu ovako:

*Čisto srce daj mi,
Moj Gospode i moj Bože.*

*Očisti me od mojih grijeha
U krvi moga Spasitelja.*

*Vodi me u Nebo,
U tvoj dom, o Bože.*

12

Hamid i Ayashi su jednog jutra, tresući se, ispuzali iz džamije i ugledali maslinove gajeve i planine iznad grada, bijele od snijega. Nastala je sezona zime.

Jedna sedmica bila je posebno hladna i surova, i navečer, dok je sipila kišica, djeca su, kao i obično, stigla do vrata, i pokucala nestrpljivo, jer je vjetar izgledao kao da će ih sasjeci na dvoje, a njihovi promočeni lepršajući dronjci priljepili su se uz njihova tijela. Vrata su se najednom otvorila i oni su se spotakli preko praga, željni da dođu do toplote ognjišta. Ali, kada su ušli u hodnik, stali su zaprepašteni, buljeći — hladnoća i kiša bili su zaboravljeni.

Jer, umjesto u svijetlom sjaju električnog svjetla, našli su se pred blagim plamenovima svijeća, postavljenih ukруг na malom stolu nasred sobe, ukrašenog srebrnim maslinovim granama koje su bile pored svijeća. Na podu je bila postavljena gozba na šarenoj krpi, uređena kao na izletu. Bilo je lješnjaka, badema, rozina, slatkiša, naranči, banana, šećernih biskvita i medenih kolačića, a na tacni u uglu sijali su čajnik

i set malih čaša. Kotao je živahno pjevušio na užarenom uglju i soba je izgledala topla i puna dobrodošlice. Čak je i Kinza ostala budna za gozbu. Sjedila je na jastuku, držeći veliku crvenobijelu gumenu loptu, lica podignutog u očekivanju.

“Danas je proslava Božića”, objasnila je sestra dječacima širokih otvorenih očiju, “tako da sam pomislila da bi smo trebali to proslaviti zajedno. To je proslava rođenja Isusa Krista. On je bio najveći dar koji je Bog ikada dao, tako da na ovaj praznik mi svi dajemo poklone jedni drugima. Zato Kinza ima gumenu loptu i to je razlog zašto sam vama kupila slatkiše, naranče i banane.”

Djeca su sjela na svoju gozbu, na početku malo preplašena zbog čudnovatosti srebrnog sjaja i zadovoljstva; ali, postepeno, jezici su im se raspleli, prsti na rukama i nogama otkrivali i obrazi zarumenili. Razgovarali su i jeli radosno, turajući svoje voće i slatkiše u svoje dronjke, kako bi ih pojeli kasnije, i srčuci čašu za čašom slatkog, toplog čaja od nane.

Hamid nije mogao skinuti svoje oči sa Kinze. Bila je obučena u njenu najljepšu plavu naboranu haljinu, a lokne su joj bile počesljane poput aureole. Kako se samo popunila i očvrsnula! On se najednom sjetio blijede sestrice u dronjcima prošlih zima, blata u selu, siromaštva i bijede. Sve je to izgledalo isključeno sada, izgledalo je kao da oni sjede vani, odsječeni od čemernog hladnog svijeta, u nekoj vrsti kruga, toplog od svjetlosti svijeta. Djeca su razgovarala o praznicima uopšte, a onda je i on počeo pričati. Počeo im je govoriti o prazniku ovaca u njegovom selu i medicinskoj sestri je, posmatrajući njegovo uzbuđeno lice, bilo drago. On se također promijenio u posljednje vrijeme. Nikada joj nije rekao šta mu se dogodilo te noći kada je uzeo jaja, ali njegovo ponašanje je bilo tako drugačije tih dana. Više nije bio stidljivi mali stranac koji oklijeva; zauzimao je svoje mjesto s pouzdanjem i očekivanjem svake večeri, a cijelo biće mu je izgledalo kao da reaguje na priču o Spasiteljovoj ljubavi. Tako je ona sjedila posmatrajući ga, s čežnjom da sazna šta se dogodilo u srcu tog djeteta; dok njenu pažnju, odjednom, nije privukla mala drama koja se odvijala sa strane.

Kinza se uspravila na svoje noge i na njenom licu je bio izraz koji medicinska sestra nikada ranije nije vidjela. To je bio izraz sinuća, napola shvaćenog sjećanja, kao da je čula neki voljeni, ali zaboravljeni zvuk. Onda se, tapkajući malo nesigurno, tražeći svoj put dodirom i osluškujući skoro jasno kao da vidi, počela kretati prema onome koji je pričao i stala pred njega, neodlučna, napeta.

U bilo koje drugo vrijeme Hamid bi bio uplašen da se njegova tajna ne otkrije i vjerovatno bi odgurnuo Kinzu od sebe. Ali, te noći, atmosfera u sobi je bila takva da je tjerala svaki strah i sumnju i Hamid je, zaboravljajući na ostale, stavio ruke oko svoje sestrice i privukao je k sebi, dok se ona, ne znajući ko je on, ali nekako pokrenuta i vođena glasom koji je nekad voljela, ugnijezdila kod njega i lagano naslonila svoju sjajnu glavu na njegovu mokru odjeću. A medicinska sestra je, posmatrajući u čudu, najednom primijetila kako njih dvoje zapanjujuće liče jedno na drugo. Nekoliko malih incidenata koji su do sada izgledali nevažni, sinuli su u njenom umu: skoro istovremena pojava oboje djece niotkuda; Hamidov čudni zahtjev da vidi Kinzu dok je spavala i tajnovit način na koji ju je posmatrao na ulici. Ona je odjednom bila sasvim sigurna da su oni bili brat i sestra; ali čak i ako je upravo, to nije bilo od neke praktične važnosti. Hamid nije izgledao kao da bi odao svoju tajnu, a ona, sa druge strane, nije imala namjeru da se rastavi od Kinze. Samo je mogla nagađati kakva je tužna nesreća bacila ovo dvoje malih putnika da budu prepušteni svijetu i divila se vjernoj dobroti koja ih je vodila do neba njenog doma.

Druga djeca su također buljila. "Ona poznaje njegov glas" — rekli su čudeći se i pogledali su jedan drugog iznenađeni. Ali, oni ne bi govorili o svojim razmišljanima pred medicinskom sestrom, a uskoro su i zaboravili na to, uz još čaja od nane. A kada se gozba završila, medicinska sestra im je rekla da se okrenu i pogledaju na bijelo platno koje je visilo na zidu. Ugasila je izbrazdane svijeće i slike su se pojavile u mraku. Dječaci su mislili da je to magija i gledali su široko otvorenih očiju i usta.

Počelo je sa slikom djevojke kako kuca na vrata gostionice, ali morala je otići odatle jer nije bilo slobodnog mjesta. Hamidu je bilo žao nje, jer je on isto tako prve noći u gradu stajao i gledao u gostionicu, žudeći za utočištem. Nije imao novca, tako da je morao da spava na hrpi smeća, ali ova žena je otišla u staju i sljedeća slika im je pokazala da se smjestila među stokom. I, predivna stvar se dogodila. Ona je donijela na svijet svog prvorodenog Sina i povila Ga, isto kao što je njegova majka povijala Kinzu, i položila Ga u jaslje. Kinza je imala drvenu kolijevku, sjećao se, ali ova beba je bila dijete veoma siromašnih ljudi — bez sumnje, to su bili beskućni izgnanici, kao što je bio i on sam.

Ali, šta je medicinska sestra govorila? Beba u jaslama je bila Gospod Isus Krist, u čast čijeg rođenja svi kršćani slave praznik davanja. On je bio veliki Božiji dar i došao je dragovoljno. Staja na slici je izgledala prilično mračno, osvijetljena samo jednim malim fenjerom, ali dom

Sina Božijega na nebu je bio sjajan od svjetlosti slave i ljubavi. Zašto je On to napustio?

Sestra im je upravo to govorila: “Iako je bio bogat, ipak je on zbog vas postao siromašan.” Ostavio je svjetlost i došao u tamu, kao beskućnik — izgnano Dijete — da bi vodio beskućnike, izgnanu djecu do utočišta i ljubavi svog Oca — Boga.

Sada se pojavila i treća slika: pastiri koji su čuvali svoju stoku noću, na brežuljku; Hamid je pomislio na svoje koze i dane koje je proveo s njima na planini — ali ovdje je bila druga slika: anđeo Božiji se pojavio i slava Božija je sijala oko njih. Oni su bili uplašeni, ali ovce, očigledno, nisu. One su izgledale kao da tiho pasu u sjajnom zaklonu anđelovog krila. “Rodio vam se Spasitelj!” — rekao je anđeo okupljenom društvu, a čak ni otvorena nebesa i raspjevane vojske anđela nisu prestrašile stado. Hamid se odjednom sjetio bolnih krika ovaca koje su se vodile na klanje, na prvi dan Kurban Bajrama. Ali ovdje nije bilo krikova i nije bilo klanja. Bio je mir na Nebu i dobra volja na zemlji.

Onda se posljednja slika pojavila na platnu. Pastiri su ostavili svoja stada anđelima na brigu i, evo ih, bosonogi u svojim grubim gunjevima, kleče i slave u staji. Hamid je ponovo pomislio na Kurban Bajram; bogataši i velikani njihove zemlje taj dan se prežderavaju dobrom hranom, a otpatke daju prosjacima i psima. Ali, ovo je bio samo njihov praznik. To je bio Kinzin praznik, jer Isus je postao malo dijete, umotan u pivoje, a to je bio i Hamidov praznik, jer je Kralj neba postao beskućnik i, izgnan, bio položen među stoku.

Završilo se. Sestra je upalila svjetlo i slike su nestale. Ništa vidljivo nije ostalo od gozbe, osim izdubljenih svijeća, omota od slatkiša, narančine i bananine kore. Ali, pomisao na ljubav koja je data i ljubav koja je postala siromašna, zadržala se u Hamidu, dok je zamišljeno iskoračivao na mokru ulicu. Kinza je stajala na pragu, mašući zvuku njihovih koraka koji su odmicali i, dok je prolazio, Hamid je ispružio svoju stidljivu ruku i dotaknuo njenu kosu.

Ostali dječaci su otišli žurno, ali Hamid se vukao sporo, sa još uvijek svježim slikama u svojoj glavi, nesvjestan kiše koja je sipila. Dok je prolazio ispod zamrljane ulične svjetiljke, prodorno mijaukanje zaparalo je njegove uši, te je pogledao dolje i ugledao poput kostura mršavo mače, veoma malo i mokro, koje je pokušavalo da nađe zaklon iza odvodne cijevi.

Za jedanaest godina svog života vidio je mnogo izgladnjelih mačića kako umiru na ulici i nikada ni za trenutak nije pomislio na njih. Međutim, večeras je bilo nekako drugačije. On nije mogao to baš objasniti, ali se

približio Djetetu koje je bilo skromno, nježno i suosjećajno, i iako još nepoznato njemu, prvo sjeme nježnosti bilo mu je posijano u srce. Na svoje iznenađenje, otkrio je da se brine za izgladnjelo malo stvorenje i podigao ga je, držeći ga naspram sebe. Bilo je tako mršavo da mu je koža bila čvrsto zategnuta preko kostiju i Hamid je mogao osjetiti njegovo srce kako brzo lupa.

Šta da radi sa njim? Nije imao nikakvih sumnji. Postoje jedna otvorena vrata gdje će sigurno biti dobrodošlo, a i Kinza će ga vjerovatno zavoljeti. To bi bio njegov Božićni poklon za nju.

Otapkao je natrag preko mokre kaldrme i pokucao na vrata medicinske sestre. Kada ih je otvorila, sa savršenim pouzdanjem joj je ispružio drhtavo bijedno stvorenje.

“Ono je za Kinzu”, objasnio je, “dar ovog praznika. Ono je veoma gladno i smrznuto, tako da sam ga donio vama.”

Medicinska sestra je oklijevala. Posljednja stvar koju je tada željela, bilo je napola mrtvo žućkasto maće, pokriveno ranama i vaškama, ali nije ga mogla odbiti, zbog onoga što je ležalo iza dara. S radosnim ushićenjem shvatila je da njen večernji rad nije bio uzaludan. Barem jedan dječak je razumio i ušao u duh Božića. On je želio da da i bio je nježan i dobar prema napuštenom maćetu. To je bilo prvi put u njenom iskustvu da je vidjela da se maursko dijete brine o patnjama jedne životinje.

Tako je prihvatila dar sa zahvalnošću i radošću, a onda ga je, držeći ga u ispruženoj ruci, odnijela do kutije blizu vatre i posula ga cijelog dezinfekcijskim praškom. Onda mu je dala zdjelicu mlijeka i ono je trgnulo svoj rep u nepristojan ugao i polokalo sve — žilavo, neustrašivo maće, neosvojivo od nedaća! Zaslužilo je da bude spašeno.

Dok je sjedila posmatrajući ga, najednom je dobila viziju koja je projurila brzo i ostavila je da se smije. Pomislila je da je vidjela sve Božićne darove ljubavi svih doba, nagomilane na hrpi ispred staje — zlato, miomiris, izmir, zvijezde, poklonjenje neba, blago i slavljenje zemlje. I, stavljeno na vrh svijetleće gomile, dragocjeno u očima Onoga kome je dato, bilo je mršavo, puno buha, žućkasto maće s podignutim repom — prvi plodovi suosjećanja malog dječaka.

Drugi dio

13

Mnogo, mnogo milja udaljena, pod drugačijim Božićnim zvijezdama, odvijala se druga zabava. Imala je toliko zajedničkog sa zabavom u kući medicinske sestre — na obje su djeca bila blistavo blaženo sretna i mislila su da život nije ostavio ništa više što bi se moglo zaželjati.

Inače, to je bila sasvim drugačija vrsta zabave. Umjesto naranči, oraha i slatkiša, tu su bili želei, nabujci, čokoladni biskviti i veliki Božićni kolač; i umjesto crnih, mokrih dronjaka, tamo su bile haljine i puloveri svijetlih boja a djevojčice su imale šarolike trake u svojoj kosi. To je trebalo da bude savršena zabava, a ipak, kada se vrijeme čaja i igara završilo i kada su se razdragana djeca okupila pod Božićnim drvetom da pjevaju kolede,¹ odrasli posjetioci su bili tužni, a jedan mali posjetilac od devet godina osjećao se najtužnijim.

Jer, ovo je bila škola za slijepu djecu i mali pjevači vedrih lica, obasjanih svjetlošću svijeća, nisu mogli vidjeti drvo, ili nježne svjetiljke, ili igračke koje su im poklonjene. Pojeli su svoje obroke s velikim

¹ vesele božićne pjesme (prim. prev.)

uživanjem i plesali živahno gore-dolje prema zvuku muzike, a sada su pjevali svim svojim srcem i dušom, te je Jenny, sjedeći sa svojom majkom i ocem u publici, otkrila da joj se grlo steglo. Kada bi morala stalno živjeti u mraku, bila je sasvim sigurna da nikada više ne bi bila sretna. Zatvorila je svoje oči na trenutak i pokušala da zamisli kako bi izgledalo biti slijep, ali je zaista bilo previše strašno čak i misliti o tome, tako da ih je brzo opet otvorila i posmatrala djecu.

Sada su djeca pjevala koledu — onu koju je Jenny naučila u školi:

*Zvijezdo čuda, zvijezdo svjetla,
Zvijezdo s kraljevskom ljepotom sjajna,
Prema zapadu vodeći, još napredujući
Vodi nas do savršene Svjetlosti.*

Jenny, koja je bila praktično dijete, pitala se zašto su ih učili takve riječi. Kakvo je dobro bilo od pjevanja o savršenoj svjetlosti, kada su oni bili osuđeni da sve svoje dane provedu u tami? Ipak, dok ih je posmatrala, morala je sama sebi priznati da nijedan mali pjevač nije izgledao nesretno; podignuta ozarena lica izgledala su skoro kao da su uhvatila pogled na tu Božićnu zvijezdu i savršenu Svjetlost iza nje — veoma daleko, ali jasno u daljini.

Jenny je znala priču te kolede i, kada su ukrašavali hol svoje škole za Božićnu zabavu, napravili su predivne figure koje su priboli na tamnoplavi papir, kako bi predstavili nebo u noći. Svi oni su pomagali da se oboje i izrežu figure, a njihova učiteljica ih je stavljala jednu po jednu: tri teturajuće deve sa sjajnim ormama i tri mudraca s dugim bijelim bradama, predivnim opletenim bocama i sandučićima s blagom — zlatom, tamjanom i izmirom; i svijetleću zvijezdu, gore iznad, koja je bacala zrake dolje na skromnu kućicu, gdje je skromna žena sjedila igrajući se sa svojom bebom, koja je bila, na neki čudan način koji Jenny nije mogla razumjeti, Savršena Svjetlost prema kojoj su oni putovali.

Njena majka ju je dotakla jer su kolede bile završene i svi su pljeskali, osim Jenny, čije su misli bile daleko. Spustila se na zemlju uz trzaj i počela pljeskati veoma glasno, tako da slijepa djeca mogu znati kako je ona zadovoljna, sve dok joj majka nije dala znak da prestane, jer je neko želio da održi govor. I onda je sve bilo završeno i djeca su se vrtila uokolo da se pozdrave, dodirujući, osjećajući i čavrljajući, a najmanji su odnešeni sretni i pospani u krevet. Ali, oni veći su se gurali na ulazu da mašu i viču na zvuk automobila koji su odlazili; i to je bilo posljednje što je Jenny vidjela od njih — masu rumenih nasmijanih lica i mašućih ruku.

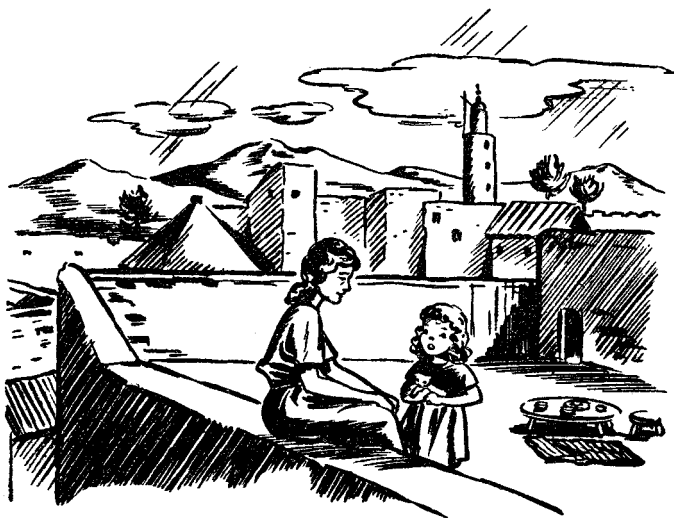
Ona je bila veoma tiha na putu kući i njena majka, misleći da je umorna, požurila ju je u njenu sobu, upalila peć na plin i natjerala je da ide u krevet. Jer, Jenny je bila bolesna i ovo joj je bio prvi stvarni izlazak u tri mjeseca. Njena majka se pitala da li je ona trebala ići, ali Jenny je insistirala i, kao i obično, bilo je po njenom. Otac joj se nedavno pridružio Savjetu škole za slijepu djecu i svi oni su bili pozvani na božićnu zabavu.

Jenny se ugnijezdila pod svojim rozim satenskim pernatim prekrivačem i premjerila okom red svojih prelijepih božićnih poklona — knjige, igre, udobni novi ogrtač, mali zlatni ručni sat i putnu torbu. To je bio veoma zadovoljavajući Božić, a najbolji poklon od svih — njen poni — bio je dolje u štali. Po prvi put u njenom malom sebičnom životu, najednom se desilo, dok je ležala čekajući da joj majka donese napitak za laku noć, da bude zaista veoma sretno dijete. Mislila je na slijepu djecu sa igračkama koje nisu mogla vidjeti i na djecu u Maroku koja uopšte nisu imala igračaka, a često ni hrane. Njena tetka Rosemary pomagala je neke od njih i u Božićnom pismu pisala joj sve o njima i Jenny je bila zapanjena. To je bilo kao neka nova, uzbudljiva priča, koja joj je dala pogled u svijet o kojem ona ništa nije znala, svijet u kojem su djeca kao što je ona hodala u dronjcima, zarađivala sama za svoj život i spavala vani — svijet u kojem su se male bebe razbolijevale jer nisu imale dovoljno hrane. Jenny je veoma voljela bebe, ali jedine bebe koje je ona ikada upoznala bile su bebe iz obližnjih četvrti, a one su bile dobro čuvane od strane dadilja u uniformama i njoj nije bilo dozvoljeno da ih drži u svom naručju, za čim je čeznula. Ove druge bebe su vjerovatno bile suviše siromašne da bi imale dadilje i postojala je šansa da joj se dozvoli da ih podigne.

Jer, predivna stvar je bila da će, za veoma kratko vrijeme, Jenny zapravo i vidjeti djecu o kojoj je pisala tetka Rosemary; samo šest sedmica nakon Božića ona i njeni otac i majka bi trebalo da krenu autom na dugo putovanje koje će se završiti posjetom tetki Rosemary i njenim malim prosijacima, u planinama sjeverne Afrike.

Namjeravali su ići vani u potrazi za sunčevom svjetlosti jer je ljekar rekao da Jenny treba sunčeva svjetlost — i zbog toga je mora i imati. Tonike, lijekove, kreme, vožnje u autu — sve ovo je imala u izobilju; ali, ni ljubav, niti novac, nisu mogli priskrbiti sunčevu svjetlost u Engleskoj u januaru, tako da su namjeravali ići prema jugu, u zemlju plavog neba, žutih plaža i mirnih mora, gdje će ona ojačati, očvrsnuti i pocrniti. Za Jenny je to izgledalo kao magično putovanje.

Pitala se kako će njen otac znati put i pretpostavljala je da će oni samo slijediti sunce, kao što su mudraci slijedili zvijezdu. Osjećala se prilično pospano i potpuno je zaboravila na A.A. i karte puteva. Zvijezde, sunčeva svjetlost, Božićna drvca — sve to se stopilo u zlatni san i kada se njena majka vratila s napitkom i slatkim biskvitima na tacni dekorisanoj imelom, našla je svoju kćerkicu kako čvrsto spava. Stajala je gledajući na rumeno lice i razbarušenu kosu na trenutak, a onda je ugasila svjetlo, otvorila veliki prozor i išuljala se, ostavljajući Jenny da sanja i da diše u tihim iscjeljujućim udisajima svježeg vazduha i zvjezdanog vjetra.

14

Jednog martovskog jutra, veoma rano, engleska medicinska sestra se probudila, najednom ustala iz kreveta i otrčala gore do svog ravnog krova da vidi kakvo je vrijeme. "Biće fin dan" — zaključila je; vedro je istočnjačko nebo bilo posvuda posuto pernatastim oblacima, ružičastim od izlazećeg sunca, a zapadno je bilo čisto kao kristal. "A ovo je bilo upravo onako kako je i trebalo da bude" — pomislila je u sebi medicinska sestra, sretna, jer je ovo bio dan kom se ona radovala tako dugo. Njena rođaka iz Engleske, sa kojom je živjela kao dijete, dolazila je da odsjedne u hotelu na četrnaest dana. Sa njom je dolazio i njen muž, a vodili su i Jenny.

Pomisao na Jenny bila je ta koja je činila da medicinska sestra pjeva dok je spremala doručak probudivši Kinzu, koja je ležala sklupčana na madracu na podu, sa žučkastim mačedom blizu sebe. Kinzin prvi pokret pri buđenju bio je da uvijek ispruži ruku i bude sigurna da je mače tamo gdje bi i trebalo da bude i, ako je kojim slučajem otišlo u šetnju, slijedila je pometnja. Ali, ovoga jutra sve je bilo dobro i Kinza je sjela

uspravno, privukla svoje ljubimče u krilo i počela također da pjeva — glasno, nemuzikalno i beskonačno; to je bio njen način objavljivanja da je spremna da bude oprana i obučena u pripremi za još jedan sretni dan.

Engleska medicinska sestra je, čuvši signal, sišla s krova i podvorila Kinzu. Onda su se, s rukom u ruci, ponovo stepenicama popele na krov i postavile doručak na niskom okruglom stolu, pod plavim proljetnim jutrom. Medicinska sestra je sjedila na štokrli, a Kinza i mače na spužvi. Kafa je bila miomirisna i vrela, mlijeko za mače je bilo kremasto i svako od njih je bio savršeno zadovoljan prisutnim društvom. Sretniji trio se nije mogao naći nigdje i, dok je Kinza zakopavala lice u svoju zdjelu, sunce je izašlo preko krovnog zabata i toplo sijalo na njene kovrdže.

“Mala djevojčica dolazi danas” — izjavila je medicinska sestra, dok je pospremala i davala sve od sebe da ne zapne za Kinzu i mače, koji su igrali komplikovanu igru loptom, te stalno pristajali između njenih stopala. “Uzećemo slobodan dan. Otići ćemo do pijace zajedno i kupiti finu hranu, a onda ćemo napraviti gozbu za malu djevojčicu.”

“Gozba, gozba!” — vikala je Kinza, skakućući unaokolo, kao nespretno malo dijete, zapinjući preko kartonske košare. “Ja ću ponijeti košaru. Hajdemo sada.”

“Da, hajdemo” — rekla je medicinska sestra i izašle su na sunce, držeći se za ruke. Ona nije uzela sedmicu odmora već dugo vremena; obično je ujutru ostajala unutra. Ali, rekla je ljudima da danas ne dolaze; željela je da bude slobodna da se spremi za Jenny i sada, dok je dan bio još uvijek svjež i na pomolu, ona će se popeti na brdo iza grada i nabrati cvijeća.

To je bilo predaleko za Kinzu, tako da je medicinska sestra, kada su završili s kupovinom, ostavila dijete i košaru na stepenici prodavnice uštipaka, da bude pod Hamidovim nadzorom. Ona je to često radila kada je bila zauzeta, jer čvrsto je osjećala da su ovo dvoje djece bili povezani — vjerovatno su brat i sestra, i imali su pravo na druženje jedno sa drugim. Kinza je uvijek bila sasvim sigurna i sretna kada ju je Hamid čuvao, iako je ponekad bila umrljana i ne veoma željna svoga ručka. Veoma je voljela uštipe i pojela bi sve što joj se nudilo.

Kada je ostala sama, medicinska sestra je skoro trčala uz strme kaldrme, prošla trošne kolibe na periferiji grada s njihovim smrdljivim hrpama smeća, a onda vani, kroz kapiju u porušenom zidu, koji je vodio prema brežuljku.

Odjednom je zaboravila da će uskoro biti srednjovječna žena i osjećala se zaista mladom. Pjevajući od radosti skočila je sa stijene na kojoj je stajala i počela brati cvijeće. Ono je raslo svuda oko nje, jer je već

uveliko bilo proljeće i nabrala je mirisne bijele narcise, male plave irise i grimizne ljiljane. “Kako su lijepi!” — uzviknula je glasno. “Dovest ću Jenny ovamo gore i zajedno ćemo ih brati.”

Njene misli su se ponovo vratile na Jenny i počela je da osjeća neku božazan. Jenny je bila kćerka Elizabeth, rođake čije društvo joj je tako uveseljavalo usamljeno djetinjstvo u sirotištu, ali, otkako su odrasle, ona i njena rođaka udaljile su se. Njihove sudbine, njihovi ukusi i njihovi interesi su bili tako različiti. Ljubav prema Jenny je, izgleda, bila jedina preostala veza između njih.

Nekada su one bile kao sestre, ali Elizabeth se udala za bogatog muškarca i otišla je da živi u njegovom prelijepom domu; tu je Jenny odrastala, okružena ljepotom i mirom, posjedujući sve što su ljubav i novac mogli dati. Oni su bili radi da naprave dom za tetku Rosemary također, ali ona se za vrijeme svoje bolničke obuke suočila licem u lice sa Onim koji ju je volio i On ju je poslao u gradić u planinama, da traži Njegove izgubljene ovce i jagnjad. Sve to je izgledalo potpuno luckasto Elizabeth i njenom mužu.

Znajući koliko je to njima izgledalo ludo, Rosemary je bilo teško da piše o malim radostima i tugama svoje usamljene misijske stanice, jednako kao što je Elizabeth bilo teško da piše o srećnoj punini bračnog života; tako da su njihova povremena pisma bila uglavnom o Jenny, a svakog je Božića Rosemary dobijala novu fotografiju. Sve ih je čuvala u malom albumu, počevši od fotografije čelave bebe okruglih očiju, koja se za godinu dana pretvorila u malo teturalo u vunenim dokoljenicama, koje posrće, s loknama koje su joj padale preko očiju. Onda su došle fotografije sa Jenny u kratkim hlačicama na plaži, Jenny koja doseže do struka, u polju tratinčica, Jenny u kecelji, dok kupa svoje lutke. Poslije toga, godine kao da su letjele i Rosemary se potpuno iznenadila kada je jednog Božića primila fotografiju Jenny, s loknama lijepo svezanim trakom pozadi, kako kreće u školu u kaputiću i školskoj tunici.

Posljednja fotografija je pokazivala Jenny u svoj jahačkoj opremi na poniju, a pomisao na ponija je proizvodila božazan kod tetke Rosemary. Kako je bilo glupo od nje da gradi tako velike nade u djevojčicinu posjetu! Šta je ona imala da ponudi djevojčici koja je navikla da jaše ponija na imanju svog oca i koja je imala sobu iz snova u kojoj su porculanske lutke, velike kao bebe, ležale u odgovarajućim kolijevkama, pod sjajnim perinama? Jednom joj je Jenny u pismu pisala o njima. Ona će se vjerovatno dosađivati na malim zabavama koje maursku djecu oduševljavaju. Tetka Rosemary, osjećajući se malo sjetno, požurila je s cvijećem natrag niz brdo, pokupila sretnu i umrljanu Kinzu i otišla kući.

Otišla je do ormara s igračkama i pretražila ga prilično tužna. Tu su bile neke zamrljane knjige s ulijepljenim izrescima i svinutim uglovima listova, neke izbljedjele slagalice i oštećene kocke, obične lutkice i kutija izlomljenih kreda. Očigledno, sve je to bilo korišteno, voljeno, ljubljeno, hvatano i ono nad čime su djeca, koja nikada ranije nisu vidjela igračke, trijumfovala, a sve one su bile tako pohabane. Tetka Rosemary je zatvorila ormarić s uzdahom i otišla do kuhinje da napravi pecivo s grožđicama.

U pola pet, kućica je blistala onoliko koliko je ribanje i glancanje moglo to učiniti, a dnevna soba je bila osvježena mirisom divljih narcisa. Set za čaj je bio spreman, čajnik je pištao na peći, a tetka Rosemary i Kinza su još jednom izašle da dočekaju auto ispred hotela.

Stiglo je tačno na vrijeme, otmjeno *streamline*¹ vozilo, dok su se dječaci sjatili oko njega, tukući jedan drugog u svojim naporima da ponesu prtljag. Tetka Rosemary je stajala čekajući da oni izađu i, usred buke, čula je čisti dječiji glas kako uzvikuje: "Oh, mamice, pogledaj! Kako slatka djevojčica! Nikada mi nisi rekla da tetka Rosemary ima djevojčicu."

Sljedeći moment, oni su se izvukli iz gomile dječaka i Elizabeth je, izgledajući jednako mlada kao što je izgledala deset godina ranije, toplo poljubila svoju rođaku. Jenny, dijete na svoju ruku, čučnula je na zemlju, pokušavajući da se sprijatelji sa Kinzom.

"Jenny", rekla je njena majka, koreći je, "nisi pozdravila tetku Rosemary."

Jenny je ustala, poljubila svoju tetku pristojno i ponovo posvetila svoju pažnju Kinzi. Ove dvije žene su ih ostavile na trenutak, da bi razgovarale s Jennynim ocem koji je sređivao stvari oko prtljaga i hotela — dok su pasoši bili na pokazu i formulari se popunjavali: tetka Rosemary je stajala, tiho posmatrajući dijete koje je čeznula da vidi cijelih deset godina.

Vidjela je nježnu dugonogu djevojčicu u prelijepoj plavoj haljini s naborima i bijelim sandalama; svijetla kosa s opuštenim loknama koje su joj padale do ramena i velike sive oči, postavljene na znatiželjnom braon licu s rupicom na bradi; "Dijete poput malog đavolka" — pomislila je tetka Rosemary u sebi i otišla prijeko, da se sprijatelje.

Jenny je namrštila svoje lice prema tetki.

"Šta se dešava sa ovom djevojčicom?" — upitala je, čudeći se. "Pokazala sam joj svoj lijepi broš a ona samo bulji ispred sebe."

"Ona je slijeпа, Jenny" — rekla je tetka Rosemary nježno. "Ali to ne znači da se ne možeš igrati sa njom. Moraš joj davati igračke koje

¹ Pravac u industrijskom dizajnu

ona može osjetiti, i moraš joj pjevati i dopustiti joj da te dodirne. Ona će te brzo zavoljeti.”

Podigla je Kinzinu tanku ručicu i njome lagano prešla preko Jennynog lica i kose. “Tako ona upoznaje ljude” — objasnila joj je i onda se okrenula da razgovara sa gospodinom i gospođom Swift, koji su upravo stigli. Ali prije nego što je išta mogla reći, Jenny je stisnula ruku svoje majke, gledajući gore prema njoj svojim sivim očima punim suza.

“Ona je slijepa, mamice”, prošaptala je, “kao mala Božićna djeca.”

“Nema veze” — odgovorila je gđa Swift nježno. “Ona izgleda kao veoma sretna mala djevojčica i moramo naći mali poklon za nju. Sada hajdemo da vidimo kuću tetke Rosemary.”

Krenuli su preko pijace; odrasli su išli naprijed, a Jenny je vodila Kinzu i bila je previše zauzeta svojom novom prijateljicom da bi mnogo obraćala pažnju na grad oko sebe. Bila je sretnija nego što je bila cijeli praznik, jer ma koliko da je voljela svoju majku i oca, ipak je imala samo deset godina i čeznula je za drugom djecom da se s njima igra; najviše od svega čeznula je za nečim što bi čuvala. Bila je prestara za lutke; svi njeni ljubimci su ostali kod kuće i nedostajali su joj užasno. Ali, slijepa beba od tri godine, kovrčave kose, bila je nešto daleko bolje od ljubimaca; nikada nije ni sanjala o nečemu tako uzbudljivom.

Stigli su do stražnje uske ulice gdje je tetka Rosemary živjela i gđa Swift je govorila napetim glasom i pokušavala da ne gleda užasnuto na dječicu koja su sjedila na kaldrmi i starog prosjaka u dronjcima, koji je pjevao na ulazu jedne kuće. Onda je, najednom izgledala zaista veoma užasnuto jer, tetka Rosemary se zaustavila ispred posljednje kuće u nizu i izvadila svoj ključ; na stepenici pred kućnim vratima sjedila je veoma siromašna žena, držeći nešto pod odjećom na svojim grudima.

Rosemary je govorila sa ženom koja je sklonila svoje dronjke na stranu i ispružila bebu — samu kost i kožu, napola mrtvu od bolesti i iscrpljenosti. Gđa Swift je ispružila svoju ruku da zadrži Jenny, ali zakasnila je; njeno dijete je zakoračilo naprijed i ona i tetka Rosemary su se sagnule nad jadnim malim stvorenjem, sasvim zaokupljene.

“Jenny”, zapovijedila je njena majka, “dođi ovamo!” Ali, Jenny nije obratila ni najmanju pažnju. Zaprepaštenim očima je pogledala svoju tetku.

“Hoće li umrijeti?” — prošaptala je.

“Ne znam; nadam se da neće” — odgovorila je tetka Rosemary. “Hajdemo unutra.”

Otvorila je prednja vrata, uvela ženu u dispanser i rekla joj da sjedne dok ona uvede svoje goste. Gđa Swift je stajala veoma mirno, skoro kao da je zaboravila gdje je bila jer, prebrodivši prvi šok užasa što je

našla na tako bijedno stvorenje na Rosemarynim ulaznim vratima, tek je primijetila lice te žene — mlado, strpljivo lice, prepušteno patnji, s preljepim tamnim očima, koje su sijale nadom kada je ispružila svoju bebu prema medicinskoj sestri.

“Rosemary”, rekla je, “ne misli na nas; mi ćemo se snaći. Ti idi vidi tu jednu bebu.”

Tetka Rosemary je oklijevala. “Pa, dođite gore” — rekla je, pokazaću vam gdje je dnevna soba. Čaj je pripremljen i voda u čajniku je provrela.”

Bilo je iznenađujuće ući u kuću iz tako prljave ulice i naći je osvježenu slikama i cvijećem i ukusnim jelom, postavljenim na lijepom porcelanu. Tetka Rosemary, nakon što im je pokazala svoju sobu, posjela ih je na niske madrace i napravila čaj. Onda je progovorila stidljivo.

“Izgleda užasno grubo”, rekla je, “ali, da li bi vam smetalo da vas ostavim nasamo na deset minuta? Vidite, ja poznajem tu ženu; ona je izgubila četiri bebe — ova sada je sve što ima.”

Jenny je uvukla svoju ruku u tetkinu.

“Ja ću poći da ti pomognem” — izjavila je.

“Ne, Jenny!” — uzviknula je njena majka čvrsto. “Nema govora o tome. Dođi i sjedi, i pij svoj čaj.”

Jenny se nadjednom uzrujala.

“Ja želim da idem!” — vikala je. “Želim da vidim tu bebu kako ozdravlja. Ja ne želim nimalo čaja! Reci da mogu poći, tetka Rosemary; ovo je tvoja kuća. Tata, reci da ja mogu ići. Mamice, mogla bi me pustiti...”

Njen otac je neočekivano stao na Jennynu stranu.

“Šta nije uredu s tom bebom?” — upitao je. “Ima li ona išta zarazno?”

“Mislim da nema” — odgovorila je tetka Rosemary. “Ovo sam i ranije viđala; to je oboljenje od izgladnjelosti i pogrešne ishrane.”

“Onda, Elizabeth, ja bih je pustio da ide, ako Rosemary nema ništa protiv” — rekao je gosp. Swift, i dok je Jenny trijumfalno napuštala sobu, on se okrenuo prema svojoj ženi.

“Draga”, rekao je, “dopusti joj da pomogne koliko može. Ona treba da pomaže nekome. Možda će joj, kada vidi ovakve stvari, to pomoći da bude manje usredotočena na sebe, a siguran sam da će Rosemary paziti na infekcije.”

“Možda je tako” — složila se Jennyna majka i uzdahnula. “Kad bi ona samo mogla imati mlađu braću i sestre” — dodala je sjetno.

U međuvremenu, Jenny i njena tetka su se nagnule nad blijedu bebu, a majka je pripovijedala njenu žalosnu storiju — uobičajena priča siromaštva, neznanja i neispravne ishrane. Izgledalo je kao da je skoro prekasno za pomoć, ali možda je postojala još jedna šansa.

Tetka Rosemary, hraneći sićušnu stvar u dekici dispansera, okrenula se prema Jenny.

“Idi gore, Jenny”, rekla je, “i donesi mi šolju, kašiku i malo šećera s police iznad peći.”

Jenny je poslušala, krećući se brzo i lako.

“A sada idi i donesi kotao!” — zapovijedila je njena tetka.

Jenny je otišla u tren oka.

“Sada mi donesi one bijele tablete na trećoj polici tamo” — nastavila je njena tetka, govoreći veoma ozbiljno, i Jenny se počela osjećati neprijatno. Ona je navikla da joj se svi dive, a sada je imala neugodan osjećaj da je njena tetka sasvim kudi.

“Sada, molim te, isperi ovu šolju i kašiku tom prokuhanom vodom... sada smrvi jednu tabletu... pomiješaj je s veoma malo vode... dodaj mi tu bocu...”

Jenny je zaboravila na svoju narav, zaboravila na svoju tetku i zaboravila na sebe. Klečala je savršeno mirno na prostiraču, svjesna samo slabog malog klokotajućeg zvuka dok je beba pokušavala da guta. Skoro kap po kap, lijek je nestajao i beba nije imala mučninu. Popila je još nekoliko kašikica slatke vode, a onda je tetka Rosemary počela razgovarati sa majkom na arapskom, objašnjavajući joj da mora sjediti mirno još jedan sat i onda će djetetu dati da još pije.

“Mora joj biti bolje” — promrljala je Jenny u sebi. “Mora! Mora!”

A onda je tetka Rosemary učinila nešto što je iznenadilo Jenny, koja nikada ranije nije vidjela nikoga da čini tako nešto, osim u crkvi. Ona je pokazala na sliku na zidu — Isusa, koji je držao malo dijete u svom naručju i rekla ženi sve o tome i onda, položivši svoju ruku na ženina koljena, pomolila se naglas za malu bolesnu bebu. Jenny nije mogla razumjeti šta je njena tetka govorila, ali je znala da se moli, jer su joj oči bile zatvorene.

“Pitam se da li to zaista pomaže” — pomislila je Jenny, te je također pogledala na sliku na zidu i, nekako, izgled djeteta na slici, koje je držano tako brižno, činio je da stvarna beba izgleda sigurnije.

“Sigurno će joj biti bolje” — prošaptala je Jenny za sebe, ponovo se naginjući nad bebu. Dok je posmatrala, očni kapci, išarani venama, zatreperili su i beba je otvorila oči.

15

Poslije toga, daljnji planovi nisu bili potrebni jer je Jenny čvrsto izjavila da će oni ostati u gradu dok ne dođe vrijeme da se ide kući u Englesku, i da će ona biti Kinzina dadilja, te da će svaki dan pomagati tetki Rosemary oko bolesnih beba u dispanseru.

Gospodin Swift se lagodno nasmijao, a onda je zapitao šta će on da radi te tri sedmice, zarobljen u bezizlaznom planinskom selu, kako bi zadovoljio iznenadnu naklonost svoje kćerke prema bolesnim bebama. Gđa Swift je uzdahnula nemirno i insistirala na tome da Jenny treba ispirati grlo tri puta dnevno. Jenny je bila iskreno dirnuta, a tetka Rosemary je, potajno, bila veoma sretna. S njihove tačke gledišta, ovaj praznik će biti potpuni uspjeh.

Bilo je nedjeljno popodne, a nedjeljom niko nije dolazio u dispanser. Poslijepodne se održao sastanak za žene. Jenny je stigla baš kad su one odlazile i posmatrala ih je kako idu polako niz ulicu, sa bebama čvrsto svezanim na svojim leđima, a bijeli ogrtač, koji ih je pokrivao od glave do pete, bio je prebačen preko njih.

“One izgledaju kao kamile sa grbama, kada tako nose svoju djecu” — primijetila je Jenny, ulazeći u kuću preskačući. “Ti bi pomislio da će se njihove bebe ugušiti, zar ne? Zašto oni nemaju dječija kolica kao svi obični ljudi?”

“Oni ne mogu sebi priuštiti da ih kupe”, odgovorila je tetka Rosemary smiješeci se, “ali to sigurno nije veoma dobar način da se nose bebe. Mnogo beba odraste sa slabim plućima, zbog nedostatka svježeg vazduha. Primijetila si kako neke od njih izgledaju blijede.”

“I šarene, i mršave, i prljave” — dodala je Jenny, mrgodeći se. “Šteta je što nema više ljudi kao što si ti, da ih nauče kako da ispravno čuvaju svoje bebe. Znaš, tetkice, razmišljala sam i odlučila sam da, kad porastem, budem misionar također, i doći ću ovdje i imati dispanser i svim bolesnim ljudima pomagati da budu bolje, kao što ti radiš. Mislim da je to tako zabavno.”

Tetka Rosemary je pogledala dolje u pocrnjelo, sigurno malo lice, podignuto prema njenom i, trenutak ili dva, nije odgovorila ništa.

“Ti ne možeš biti misionar sve dok ti se najprije ne dogodi jedna veoma važna stvar, Jenny” — rekla je napokon.

“Zašto ne, tetkice?” — ispitivala je Jenny iznenađeno. “Ja mogu naučiti da budem medicinska sestra i kako da se brinem za bebe. Ne treba da znam bilo šta drugo, zar ne?”

“Mislim da treba da znaš još nešto”, odgovorila je tetka uz mali osmijeh, “ali neću ti to reći ovdje, u ovom malom hodniku. Hajde da uzmemo opletenu bocu, neke sendviče i odemo da popijemo čaj u vrtovima tvrđave, a onda možemo razgovarati o tome. Kinza će se sada probuditi, a ona voli vrtove tvrđave”.

“O, divno!” — uzviknula je Jenny i potrčala uz stepenice da se pripremi, prekoračujući i po dva stepenika istovremeno. “Mama je rekla da mogu ostati na čaju, ako se desi da me ti pozoveš. To sam je posebno zamolila.”

“To je bilo veoma predvidljivo od tebe” — rekla je tetka Rosemary, smijući se. “Da li bi voljela da spremiš Kinzu, dok ja pripremim čaj? Čajnik bi trebalo već da vri, tako da možemo skoro odmah krenuti.”

Deset minuta kasnije, tetka Rosemary, Jenny i Kinza, išle su preko uspavane pijace prema staroj trošnoj kapiji u zidu tvrđave. Jenny je nosila čajnu korpu, a Kinza je nosila svoju loptu. One su čavrljale veselo, dok su se penjale stepenicama, ali kad su ušle u sklonište vrta tvrđave obuzela ih je tišina, jer je bilo tako predивно; a Kinza je stajala mirno i uvlačila zrak kroz nosnice, razumijevajući vrijednost toga. Izgledalo je kao da su ozidani, ne ciglom ili kamenom, nego velikim njišućim

zavjesama *wistarie* i jasmina, a gredice su bile svijetle od puzavica i narcisa. Sunčeva svjetlost preplavila je sve, a tišinu je prekidalo samo zaposleno komešanje iz rodnog gnijezda, povremeni hrapavi usklik pauna i mekano pljuskanje u jezeru, u kojem je poput snijega bijela guska poučavala sedam pahuljastih guščadi plivanju.

“Čuvaj Kinzu da ne padne” — upozorila ju je tetka Rosemary. “Ti je samo drži uz sebe dok ja postavim čaj.”

Ona je otvorila korpu i onda posjedila nekoliko trenutaka, tiho posmatrajući dvoje djece kako se igraju. Kinza je sada izrasla u prelijepu djevojčicu, snažnu i čvrstu, zaobljenih nogu i mekih tamnih kovrča. Ko je ona bila i šta će postati od nje? “Vrijeme je da se napravi neki praktični plan u vezi njene budućnosti”, pomislila je tetka Rosemary, “kako bi odrasla u korisnu i, sa rukama vještu, osobu”. “A Jenny, hoće li ona odrasti u bezbrižnu, egocentričnu, samodopadnu osobu?”

Jenny je primijetila da je čaj spreman i, uzimajući Kinzu za ruku, došla je trčeći. Sjedili su na niskom zidiću pored jezera, u samom središtu vrta, ispod luka prekrivenog malim zelenim mladima koje će uskoro buknući u mnoštvo crvenih ruža penjačica. Kinza se odmah zaokupila pecivom s grožđicama, a Jenny, nakon što se poslužila sendvičem, okrenula je svoje upitno lice prema tetki.

“Šta još treba da znam da bih bila misionar?” — upitala je, kao da taj razgovor nikada nije bio odložen.

“Zavisi od toga šta ti želiš da radiš” — odgovorila je tetka Rosemary promišljeno. “Ako ti jednostavno želiš da liječiš njihove bolesti, onda se moraš obučiti da budeš medicinska sestra, ili liječnik. Ali većina njih su tako siromašni da će se, vjerovatno, veoma brzo ponovo razboljeti, a, u svakom slučaju, nijedno od naših tijela ne traje veoma dugo. Onaj dio koji je stvarno važan je dio koji će trajati vječno, njihovo stvarno lično “Ja”, što mi zovemo njihovim duhom. Ti im možeš zaista pomoći i učiniti ih sretnim samo ako ih vodiš do Gospoda Isusa, ali nećeš moći pokazati Gospoda Isusa nikome drugom ako Ga nisi i ti sama vidjela. Tako, nije stvar u tome *šta* ti znaš, nego *koga* znaš.”

“Ali, ti svaki dan provodiš toliko mnogo vremena dajući im lijekove” — rekla je Jenny. “Zašto ja ne bih mogla raditi samo to?”

“Mogla bi” — rekla je tetka Rosemary. “Ali, vidiš, ti ne razumiješ zašto ja provodim tako mnogo vremena dajući im lijekove, pa ću ti objasniti. Svi ovi jadni ljudi su grešni i samo im Isus može oprostiti grijehe; svi oni se plaše smrti i samo Isus može ukloniti njihov strah; većina njih su tužni i iscrpljeni i samo ih Isus može utješiti i dati im odmor. A On čezne da ih dosegne svojim oprostjenjem i svojom ljubavlju;

ali zato što On više nije na zemlji, oni Ga ne mogu vidjeti ili čuti kao što su mogli oni u Biblijsko vrijeme. Tako, on ulazi u srca ljudi koji Ga vole i koristi njihove usne da govori i njihove ruke da dotakne. I ja im ne dajem samo lijekove da im bude bolje, koliko god mi se dopada da liječim njihove bolesti. Ja im dajem lijekove zato što želim da oni vide da Isus u meni brine za njihove bolove i želi da im pomogne. Nije dobro samo **govoriti** o ljubavi Isusovoj; oni to ne razumiju. Ti moraš da im je **pokažeš** kroz djela ljubavi. Ali, prva stvar u vezi koje moraš biti sigurna jeste da je Isus zapravo tu, da voli u tebi i kroz tebe. U suprotnom, to je kao korištenje prazne baterije napolju, u mraku.”

Jenny je ćutala.

“Pa, kako znaš da li je On tu ili nije?” — znatiželjno je upitala.

“Kako svjetlost ulazi u praznu svjetiljku?” — upitala je tetka Rosemary. “To je samo stvar otvaranja vrata i postavljanja svijeće unutra. Isus je Svjetlost i on želi da uđe, a mi, kroz vjerovanje, otvorimo vrata i zamolimo ga da uđe. Onda, ako je staklo svjetiljke čisto, svjetlost isijava jasno — ali, ako je staklo zamrljano i prljavo, svjetlost će biti veoma mutna. Tako, prva stvar koju Isus radi svojom svjetlošću jeste da nam ukaže na naše grijehе koji bi ga mogli zakloniti — grijehе naravi, svojevoljnost, nestrpljivost i neposlušnost. Zatim, ako mi to stvarno želimo, On nas čisti i Njegove predivne jasne zrake ljubavi isijavaju kroz nas a ljudi, izgubljeni i uplašeni mraku, dolaze hrleći prema svjetlosti. Ali, oni uopšte ne razmišljaju o svjetiljci — svjetlost je to što oni žele. Misionari su zaista veoma nevažni ljudi. Oni su samo prazne svjetiljke. Svjetlost je ta koja je važna.”

Nastala je još jedna pauza.

“Znači, samo veoma dobri ljudi mogu biti misionari” — rekla je Jenny ozbiljno.

“Nije baš tako” — rekla je tetka Rosemary. “Mnogi ljudi su veoma dobri i ljubazni i bez Isusa, isto kao što pozlaćene svjetiljke svijetle ako ih staviš na sunce — ali navečer sunce zalazi. I, nažalost, naša vlastita dobrota traje samo onoliko koliko i mi trajemo — dok ne umremo. Ljubav, život i dobrota Isusova traje zauvijek i osoba u kojoj ta svjetlost gori trajati će zauvijek, također. To je ono što mi zovemo vječni život; i naravno, to je daleko bolja, jača, bjelja vrsta dobrote nego ova druga. To je savršena dobrota i nikada niko, osim Isusa, nije bio savršeno dobar.”

“Eno, mama i tata dolaze u vrt” — uzviknula je Jenny najednom i skočila na noge, te odjurila malim stazama prema njima, dok su svijetle lokne lepršale na toplom povjetarcu. Njoj je bilo drago što će pobjeći od ovog razgovora, jer tetka Rosemary je govorila o nekim

sasvim uznemirujućim stvarima, a Jenny zaista nije voljela da bude uznemiravana — taj djelić da su misionari nevažni, naprimjer. Ona je uvijek bila najvažnija osoba u malom krugu u kojem je živjela. “I veoma pristojna i čestita, također” — pomislila je Jenny skočivši u očeve ruke; osmijeh na njegovom licu i pogled u očima njene majke odmah su je uvjerili u to. Šta god da se desi, uvijek će svojoj majci i ocu biti najvažnija osoba na svijetu.

Tetka Rosemary ih je, vodeći Kinzu svu pomrvljenu, slijedila i njene oči su se preko Jennynne glave susrele s Elizabethinim, koje su bile sretne i pune razumijevanja, jer bilo je još uvijek tako predivno vidjeti Jenny kako trčkara uokolo i vidjeti je ponovo snažnu. Jedan od najboljih dijelova praznika bilo je, za obje žene, obnavljanje njihovog starog prijateljstva, koje je sada procvjetalo toliko snažno i sigurno, koliko se ranije činilo da ih njihovi veoma različiti načini života razdvajaju. Elizabethin šarm i ljubaznost i vedrina bračnog života izazivali su divljenje kod Rosemary; a Elizabeth je, sa svoje strane, došla do priznanja da njena rođaka uopšte nije gubila svoje vrijeme. Izgled na licu majke bolesne bebe naučio ju je da, uprkos bacilima i ranama iz dispansera, svoju kćerku može povjeriti Rosemary kao nikome prije. A ovo je bilo čudno, jer bi, nekoliko sedmica ranije, ona koja je uvijek tako brižno pazila na to da njena kćerkica bude okružena suncem i ljepotom, bila užasnuta da Jenny bilo šta radi u vezi siromaštva i bolesti.

“Ali, postoje različite vrste ljepote” — razmišljala je u sebi. “Liječenje, pomaganje, voljenje i davanje su lijepi. Ja ne želim da Jenny bude osamljenik, ili bilo šta slično tome. Želim da ona uspije u svijetu i dobro se uda — ali želim da ona odraste u dobru i nesebičnu osobu; također mislim da joj Rosemary može pomoći u tome.”

Kada je podijelila svoje misli sa svojim mužem, on se složio. “Ona uči nešto praktično u tom dispanseru”, rekao je, “i možda će otkriti da je stvorena za njegovanje. U školi izgleda ne misle da je ona umno preopterećena a ako dođe do rata, ona će morati da radi nešto, kao i svi drugi.” Na to se Jennynna majka zgrozila i promijenila temu. Njoj uopšte nije izgledalo da Jenny i rat imaju ikakvu vezu jedno s drugim; i nije voljela da se spominju u istom dahu.

“Rosemary”, rekla je Elizabeth, privlačeći Kinzu uz sebe, “zar ti ne bi mogla ostaviti svoju djecu samo jednom večeras i doći i večerati s nama u hotelu?”

“Oni ne dolaze nedeljom” — odgovorila je Rosemary. “To je moj slobodan dan, osim poslijepodnevnog sastanka. Voljela bih doći. Otići ću kući i uspavati Kinzu, a onda ću doći.”

“Oh, mamice, pogledaj!” — uzviknula je Jenny. “Paun je raširio svoj rep.” Požurivala je svoje roditelje da dođu pogledati, dok su Rosemary i Kinza polako krenule kući, a nisko sunce slalo svoje duge, svijetle, blage zrake preko pijačnog trga.

Jedan sat kasnije, ona je sjedila u velikoj hotelskoj sali za ručavanje, pod staklenim višekrakim lusterom, jedući večeru s četiri jela sa gospodinom i gospođom Swift i Jenny, koji su se dotjerali i obukli svoju najbolju odjeću kako bi joj izrazili dobrodošlicu. Za Rosemary je bila velika čast da izađe na večeru, a bilo je uvijek toliko toga da se kaže kada su se ona i Elizabeth sastajale. Večeras je potekao razgovor o Kinzi.

“Ona je tako lijepo malo stvorenje”, rekla je gđa Swift; “izgleda tako okrutno što je slijepa. Šta namjeravaš učiniti s njom u budućnosti, Rosemary?”

“Voljela bih da ide u neku školu, za otprilike tri godine,” rekla je Rosemary, “kako bi naučila pismo za slijepe i kako da napravi košare. Mogla bi tako zaraditi za svoj život ovdje, a kada postane zaista spretna, mogla bi se vratiti meni. Slijepa djevojka koja je istinski kršćanin mogla bi kasnije biti misionar za svoj narod.”

Jenny se nagnula naprijed preko stola, skoro oborivši svoju čašu u revnosti.

“Škola za slijepe, tata”, uzviknula je, “gdje su nas pozvali za Božić! Ako bi Kinza otišla tamo, mamice, mogla bi doći i ostati kod nas ponekad i ja bih je čuvala; to bi bilo kao da imam malu sestru i gledala bih je puno, puno, a ona bi bila tako sretna ako sam ja tu; i njima je bilo tako predivno za Božić. Oh, kada ona može doći, tetka Rosemary? Zar je ne bismo mi mogli povesti sa sobom kući ovoga puta?”

Rođake su pogledale jedna drugu ispitivački.

“Ova Jennyna ideja nije loša” — rekla je gđa Swift. “To je strašno dobra škola i oni ih uzimaju prilično mlade. John bi je mogao lako besplatno upisati. On je u Odboru i ima mnogo utjecaja. Što prije ode, prije će ‘pokupiti’ engleski. Također bi ona mogla putovati sa nama u autu, umjesto da je ti moraš dovoditi.”

Rosemary je oklijevala. Ona jednostavno nije znala šta da odgovori. Sve to je bilo tako iznenada. Jenny je od uzbuđenja skakala gore-dolje u svojoj stolici.

“Jenny se umori od ovih dugih vožnji autom” — dodala je gđa Swift. “Uvijek je mnogo sretnija ako je još jedno dijete u autu.”

“Ja jednostavno ne znam šta da kažem” — odgovorila je Rosemary. “To je najljubaznije od vas... ali, nekako, ona izgleda tako sićušna da

bi mogla otići tek tako... mogu li razmisliti o ovome i odgovoriti vam za dan ili dva?"

"Naravno" — odgovorila je gđa Swift. "Samo nas obavijesti kada budeš sigurna. Ne, Jenny, nemoj navaljivati s time; ljudi ne mogu odlučiti o važnim stvarima a da najprije malo ne razmisle, jer bi mogli donijeti pogrešnu odluku."

"Ja sam odlučila o ovoj važnoj stvari!" — izjavila je Jenny dramatično. "Oh, tetkice Rosemary, sigurna sam da ćeš ti reći 'da'. Ovo stvarno izgleda kao najbolja ideja koju sam ikada imala u svom životu. Čak i mama i tata misle da je dobra! — Oh, pogledaj, tatice, imaju sladolede, vrstu koju ti ne voliš. Molim te, hoćeš li se pretvarati da želiš jedan, a ja ću ga pojesti za tebe isto kao i svoj."

U uzbuđenju zbog mogućnosti da dobije dva sladoleda, Jenny je na trenutak zaboravila na Kinzu i razgovor je skrenuo na druge teme. Veče je prošlo ugodno i Rosemary je ustala da krene.

"Tata i ja ćemo te otpratiti kući" — rekla je gđa Swift, također ustajući. "Jenny, dušo, trči u krevet."

"Uredu" — odgovorila je Jenny koja je, uživajući u svoja dva sladoleda, bila u neobično prijaznom raspoloženju. Objesila je svoje ruke oko tetkinog vrata i povukla njenu glavu prema dolje, blizu svojih usana, tako da niko nije mogao čuti šta govore.

"Ti ćeš dobro razmisliti o tome, je li tako tetkice?" — prošaptala je.

"Da, Jenny, veoma dobro — također, pitaću Boga da mi pokaže pravi put".

"Šta misliš, hoće li ti On pokazati do sutra ujutro?"

"Ne znam, Jenny — to je tako velika stvar. Daj mi dva dana!"

"Pa, zamoli Ga da ti pokaže što je brže moguće — i zamoli Ga da to bude 'da'."

"Zar ne bi i ti mogla zamoliti?"

"Ja zaista ne znam kako... ali, pokušaću... Laku noć, tetka Rosemary."

"Laku noć, Jenny."

Nježno je sklonila djevojčicine obješene ruke i, sa gospodinom i gospođom Swift, je krenula preko mračne pijace. Pod uličnom lampom okrenula se da mahne i Jenny je uzvratila, crna naspram svijetle pozadine ogromnog ulaza.

16

Hamid se radovao dolasku proljeća, jer, koliko god da si očeličen, nikada se sasvim ne navikneš na plave prste i mokre obješene dronjke, na oštre vjetrove i nalete kiše i snijega po goloj ispucanoj koži. Ali, sve je to sada bilo gotovo; sunce je sijalo toplo i utješujuće, rode su se gnijezdile na tvrđavama, planina je bila obučena u cvijeće, a višnji i breskvin behar činili su dolinu predivnom. Kozlići su skakutali i sudarali se na ulicama, a Hamid, kao sve mlade i rastuće stvari, porastao je za nekoliko centimetara i više nego ikad izgledao kao malo strašilo. Odjeća koju mu je dala medicinarica se raspala na komadiće, ali to više nije bilo važno. On se raskošno protegao na stepenici prodavnice uštipaka, polizao ulje sa svojih prstiju i svijetlim, ispitivačkim očima, posmatrao pijacu koja je vrvila.

Pijačnim danima na trgu je uvijek bilo toliko toga za vidjeti. Seljanke su navirale unutra — snažne, otporne na vrijeme i bučne, skoro duplo povijene pod ogromnim teretom drvenog uglja. Onda je teretnjak stigao, natrpan gajbama srebrene ribe s Mediterana i svi su pijačni besposličari

pojuri li naprijed da zarade koji novčić, noseći do riblje pijace na svojim glavama gajbe iz kojih je curila voda. Prljavi dječaci su pojurili u masu i van nje, pokušavajući da prodaju prašnjave uštipke nanizane na uzicu, a magarci su se gurali i njakali. Hamid je ugledao Kinzu u grimiznoj jaknici kako se šepuri između Jenny i engleske medicinske sestre, koje su došle u kupovinu.

Onda je, u trenutku, ugledao nešto drugo. U sekundi je pomislio da sanja pa je protrljao oči i ponovo pogledao. Nije sanjao. Potpuno je probljedio, okrenuo se i skočio natrag u radnju, gdje se sakrio na sigurno između kamene peći i pulta na kojem su ranije tog jutra cvrčali uštipci. Onda je provirio van, kao preplašeni zec iz svoje rupe, da vidi šta će se sljedeće dogoditi.

Njegov očuh je stajao ukočen na ulazu preko puta, buljeći u malo društvo koje je kupovalo naranče. Onda je, približavajući se korak ili dva, posmatrao Kinzu, poput zmije koja gleda zečica dok se igra, čekajući svoj trenutak da udari. Njegove oštroumne oči primjećivale su sve: slijepe pokrete, sretnu slobodu njenog brbljanja, debele cipelice i dobru toplu odjeću. Pošto su njih tri otišle do trgovca uljem, on je išao za njima, prilazeći veoma blizu svoje pastorki; tako blizu, da se za jedan trenutak Hamid, bez daha, upitao da li će je on zgrabiti. Ali, nije je ni dotakao. Samo se sklonio iza njih, prikriven u masi koja se gurala, a Hamid je primijetio da su njegove crne oči gorjele od bijesa, dok su mu usta bila stisnuta, poput okrutne čelične stupice.

Hamid, oporavljajući se od svog prvog šoka, nije se plašio. Očuh je došao na pijacu poslom i bez sumnje će napustiti grad te večeri. On nije vidio Hamida, niti će ga vidjeti, jer će on, u najranijem mogućem trenutku, pobjeći u brda i družiti se s majmunima dok ne padne mrak. Što se tiče Kinze, nije osjetio ni najmanji nemir. Ona je bila u sigurnom skloništu medicinske sestre koja ju je voljela i nikada je ne bi pustila da ode. Njen dom je bio tvrđava u koju njegov očuh nikad ne bi mogao prodrijeti. Hamid će ostati u zečijoj rupi dok ga gazda ne pusti i onda će krenuti preko brda, daleko.

Gazda je stigao brzo i bio je iznenađen i iznerviran kada je našao svog pomoćnika pod pultom, umjesto za njim. Čušnuo ga je, što Hamidu nije ni najmanje smetalo i smanjio mu nadnicu, što mu je zasmetalo veoma mnogo. Međutim, uskoro je to zaboravio u uživanju svoje opasne slobode, jer se između njega i planine prostirala pijaca, a negdje, progutan u masi, vrebao je njegov očuh.

Međutim, bio je žustar na svojim crnim stopalima i prešao je opasnu zonu, te je krenuo kaldrmom koja je vodila duž rubova grada, nadgledajući strmu riječnu dolinu ispod.

Kinza, Jenny i tetka Rosemary su otišle kući i uopšte nisu primijetile zloslutnu figuru čovjeka koji ih je pratio sve do početka ulice i stajao posmatrajući ih dok se vrata kuće nisu zatvorila iza njih. Bilo je skoro vrijeme da se dispanser otvori. Obično je, dok je tetka Rosemary radila tamo, Kinza sjedila na ulaznoj stepenici, na sunčevoj svjetlosti i pričala sa mačedom, a pacijenti su je prekoračavali ili prolazili pored nje; ali tokom posljednje dvije sedmice ona se često igrala sa Jenny, koja je voljela da je čuva. Tako je sada, sa svojom novom knjigom pripovijedaka, koju je ponijela da pokaže tetki, u jednoj ruci, i Kinzom u drugoj, Jenny krenula da nađe svoju majku i oca u hotelu.

Dvije djevojčice su se provukle kroz masu na pijaci i ušle su u vrtove tvrđave, koji su se nalazili između njih i hotela. Nikoga nije bilo u vrtovima, jer svi su bili zauzeti kupovinom i prodajom i uspavljujuća tišina tjerala ju je da se zadrži. Mislila je na svoju novu knjigu; došla je do tako zanimljivog dijela, a ovdje je tiho i bilo bi divno sjesti i čitati tu, samo pet minuta. Majka joj je rekla da ne smije dangubiti, ili sjediti između tetkine kuće i hotela ali, nakon svega, njena majka nije znala u koje vrijeme je ona krenula. Ispod zastora *wistarije*, u blizini starog nadsvođenog prolaza koji je vodio u drugi dio tog vrta, nalazio se zadivljujući mali kameni ugao. Sjela je sa Kinzom pored sebe i zadubila se u priču.

To je bila priča po Jennynom srcu — o djetetu koje je imalo svog ponija i jahalo ga na hipodromu, isto kao što će Jenny uraditi kada se vrati kući. Ona nije ni primijetila da je Kinza ustala i počela da tumara duž staze prema nadsvođenom prolazu. Kinza je često išla u male šetnje, s rukama ispruženim ispred sebe, kako bi izbjegla opasnost; kada bi osjetila da je otišla predaleko, stala bi mirno i cičala, dok je neko ne odnese natrag.

Jenny je revnosno čitala dalje, jer je morala doći do kraja poglavlja i otkriti da li će Annabelin poni dobiti pehar za skokove, ili ne. Krajičkom oka je mogla vidjeti Kinzu kako stoji pod nadsvođenim prolazom. Trebalo bi da je vrati nazad u minuti, ali ona će biti potpuno uredi dok Jenny završi stranicu; a potom, još samo jednu stranicu.

Letimice je pročitala do kraja i brzo ustala, s uzdahom olakšanja, jer je Annabel lako pobijedila. Međutim, osjećala je krivicu što je dopustila da Kinza odluta sama do nadsvođenog prolaza. "Kinza!" — zvala je revnosno, trčeći u sjene i van — na sunčevu svjetlost drugog dijela vrta, a onda je stala kao ukopana i oči su joj se raširile od straha. Jer,

zelena površina ispred nje bila je prazna i napuštena — nigdje nije bilo ni traga od djeteta.

Srce joj je divlje lupalo i trčala je od žbuna do žbuna, tražeći iza svakog od njih; letjela je uz i niz stepenice, natrag u ozidani vrt, ali nije bilo nikakve koristi; nije bilo nikakvog traga koji bi ukazao na to da pokaže kojim putem su otišla teturajuća mala stopala. Kinza je, jednostavno, nestala.

Jenny je odjurila na pijacu, napola slijepa od panike, udarajući u ljude, i zamalo je pogazila robu koja je bila izložena za prodaju. Ljudi su se okretali da bi je zabrinuto pogledali i krčili joj put u širinu, jer obrazi su joj bili blijedi, umrljani od suza, a oči široko otvorene i uplašene. Pomislili su da je izgubila svoju majku i pokazivali su prema hotelu, ali ona je samo tresla glavom i trčala naprijed, mahnito tražeći.

Na kraju je stala mirno, potpuno bez daha i, jer više nije imala gdje da traži i jer nije voljela da ljudi bulje u nju, vratila se u vrt i stala sama pored kobnog nadsvođenog prolaza, pokušavajući da odluči šta da sljedeće uradi.

Jednostavno se nije mogla vratiti svojoj tetki. Tetka Rosemary joj je povjerila Kinzu i ona ju je potpuno iznevjerila. Šta bi njena tetka rekla? I što je još gore, gdje je bila Kinza? Da li joj se nešto strašno dogodilo? Da li je bila uplašena, ili povrijeđena, i da li je vikala pitajući se zašto Jenny ne dolazi po nju? — Jenny nije znala. Briznula je u plač i jecajući otrčala u hotel, uz stepenice, pa do sobe svoje majke i u njeno naručje.

Gospođi Smith je trebalo nekoliko minuta da sastavi djeliće zbunjujuće priče, ali kada je konačno odgonetnula šta se upravo dogodilo, priblijedila je. Obrisala je Jennyne suze i uzela je za ruku.

“Moramo odmah otići i reći tetki Rosemary” — rekla je tiho. “Još jednom ćemo usput pogledati na pijaci.”

Jenny je stajala sasvim mirno. “Ja *ne mogu* ići kod tetke Rosemary” — rekla je tragično. “Ja jednostavno *ne mogu*, mama. Ti ćeš morati otići i reći joj.”

“Ne,” rekla je gđa Swift, još uvijek tiho, ali veoma odlučno, “ti moraš poći i sama joj reći to. Vidiš, Jenny, to se dogodilo jer si bila neposlušna i nepouzdana, i ti moraš, jednostavno, biti hrabra i uzeti na sebe krivicu koju zaslužuješ. I moramo krenuti odmah sada, jer ako je neko oteo Kinzu, svaki trenutak je dragocjen. Tata je na terasi — i on će poći s nama.”

Tiho malo društvo je napustilo hotel. Gospodin Swift je predložio da on još jednom nabrzinu pretraži pijacu, dok će Jenny i njena majka

ponovo pretražiti vrtove, tako da su se razdvojili na stepenicama. Nakon deset minuta, ponovo su se sastali, ozbiljni i uznemireni.

“Pa”, rekao je gospodin Swift, “što prije upoznamo Rosemary s ovim, to bolje. Ona zna jezik i može upitati ljude.”

Sreli su Rosemary dok je išla preko pijace da uzme Kinzu iz hotela, pošto je došlo vrijeme za njenu večeru. Gospodin Swift joj je rekao što se dogodilo i, dok je on govorio, Jenny se malo izdvojila, oči su joj bile uprte na zemlju i nije se usuđivala da pogleda u svoju tetku. Pitala se šta će ona reći i da li će je gorko kудiti tamo usred pijace. Ali, kako se desilo, tada nije ništa rečeno o njenom nemaru. Izgleda da su svi bili zaboravili na to. Jedino o čemu su razmišljali bila je Kinza.

Otišli su natrag do ozidanog vrta da vide gdje se to tačno dogodilo, tako da tetka Rosemary može upitati trgovce koji su bili najbliži tom mjestu, ali niko joj nije mogao dati bilo kakve vijesti. Šta god da se desilo, desilo se s druge strane nadsvođenog prolaza, a prolaz je velikim zidom bio sakriven od puta. Postojala su tri izlaza iz tog dijela vrta i jedan je vodio pravo do usamljenog seoskog puta koji se nakon par milja granao u tuce divljih planinskih staza.

“Postoje dvije mogućnosti” — rekla je tetka Rosemary na kraju, kada se svo ispitivanje pokazalo uzaludnim. “Jedna je da je ona kidnapovana zbog svoje odjeće i u tom slučaju nam policija može pomoći; druga mogućnost je da su njeni odlučili da je žele natrag i ukrati je. U tom slučaju, bojim se da je ona otišla zauvijek. Poslije svega, u odnosu na njenu porodicu, ja nemam prava na nju. Čak ne znam ni odakle je došla; samo znam da nije bila iz ovog mjesta...” Zaustavila se naglo, kao da joj je pala na pamet nova misao. “Pitam se, gdje je Hamid?” — nastavila je hitro. “Često sam pomišljala na to da on ima nešto s njom — možda će on moći da pojasni.”

Ali, nijedan od gomile dječaka koji su se skupili da vide šta se dešava nije mogao reći o Hamidovim povremenim izletima. On je bio za svojim pultom tog jutra i posljednji put kad su ga vidjeli bilo je kada je krenuo prema brdima. Svi su dobrovoljno otišli da ga traže i raspršili su se u svim pravcima, na blistavim tamnim stopalima, jer će bogati Englez, bez sumnje, pristojno nagraditi pronalazača. Ali, niko nije uspio u traganju za njim, jer se nalazio daleko u klisuri između velikih stijena, bacajući kamenje na majmune. I bio je tako uplašen od susreta s očuhom da je ostao tamo dugo nakon zalaska sunca i propustio sastanak sa dječacima, prvi put tokom mnogo vremena.

Kada je čula priču, policija je bila ljubazna i saosjećajna, ali bez mnogo nade. Obećali su da će telefonirati vladinim stanicama na planinama,

da posmatraju glavne puteve i provjeravaju putnike, ali bezbrojne male staze, poznate samo seljanima, bile su daleko izvan njihovog domašaja. Osim toga, čak i ako se dijete pronađe, čime se može dokazati da ona nije pripadala otmičarima? Mogli su biti kažnjeni za krađu odjeće, ali djeteta... Policajac je slegnuo ramenima veoma izražajno, podigao svoje obrve, nakrivio glavu na jednu stranu i raširio obje ruke. Više se ništa nije moglo reći.

A nije se ništa više moglo ni uraditi, tako da su se oni vratili, tužni, do kuće tetke Rosemary na čaj, pošto su svi bili previše zauzeti i uznemireni da bi mislili na večeru. Međutim, niko od njih nije ni osjetio glad i, nakon nekog vremena, gosp. i gđa Swift ustali su da idu, a Jenny, blijeda i tužna, slijedila ih je, još uvijek se ne usuđujući da pogleda svoju tetku, koja je, zapravo, jedva i pomislila na njenu neposlušnost. Ona je bila daleko u mislima, razmišljajući šta se desilo Kinzi.

Rosemary je bilo drago što je ostala sama. Odnijela je posuđe od čaja i potom se vratila u svoju malu sobu, te kleknula na koljena, želeći da se moli za Kinzu. Ali pored nje se najednom pojavilo maće, mijaučući za svojom malom prijateljicom, a pod jastukom na koji je naslonila svoje ruke, bilo je nešto tvrdo i kvrgavo — Kinzina drvena lutka. Ona je pogledala uokolo po sobi, gdje su bili Kinzina lopta, Kinzin prostirač, Kinzina kutija sa slatkišima koju joj je dala Jenny. Gdje god je pogledala, posvuda su bili znakovi voljenog malenog stvorenja koje joj je nedostajalo i Rosemary je, najednom, položila svoju glavu na ruke i izgledalo je kao da je njena uznemirenost nadjačala. Gdje je bila Kinza? Šta joj se dešavalo? Kako će biti uplašena, puna čežnje za domom i kako bespomoćna u svojoj zbunjujućoj tami! "O Bože", plakala je, "čuvaj je; ne dopusti da bude povrijeđena, ili uplašena; vrati je meni bezbjedno."

Dok se molila, čula je mali jecaj iza sebe i shvatila da nije bila sama u sobi. Pogledala je brzo prema gore, a tamo na vratima stajala je Jenny, blijedog lica i očiju natečenih od plakanja.

"Jenny!" — uzviknula je Rosemary, iznenađena. "Da li tvoja mama zna da si ovdje?"

"Da" — rekla je Jenny uz grcanje. "Rekla sam da te moram vidjeti nasamo, pa me mama dovela nazad do vrata, a ti si zaboravila da ih zabraviš, tako da sam ja samo ušla, a ona te zamolila da me otpratiš kući kada završiš sa mnom... i, ja pretpostavljam da me ti uopšte ne želiš vidjeti... zato što... zato što... sve je bila moja krivica u vezi Kinze i oh, tetka, ima li išta da ja mogu uraditi?"

Posljednje riječi su izašle s navalom svježih suza i tetka Rosemary je privukla u sobu djevojčicu koja je drhtala, zatvorila vrata i sjela pored nje.

“Ti ne možeš uraditi ništa, Jenny”, rekla je nježno, “ali Bog voli Kinzu daleko više nego mi i On može učiniti bilo šta. Hajde da kleknemo i zajedno zamolimo Boga da zaštiti malu Kinzu, utješi je i čuva na bezbjednom.”

Tako su one kleknule jedna pored druge i tetka Rosemary je predala Kinzu u ruke Dobrog Pastira. Jenny je slušala i čudila se, nesretnija nego ikada ranije. “Sve je bilo veoma dobro za tetku Rosemary” — pomislila je u sebi. Kada se užasne stvari dogode tetki Rosemary, ona ima utočište — mjesto gdje u bilo koje vrijeme može naći oprostjenje, mir i utjehu. Ali Jenny nije znala za takvo utočište. Osjećala se zatvorenom u tami. Ona nikada neće sebi oprostiti, niti će joj bilo ko drugi oprostiti, ako je Kinza zaista bila izgubljena.

Prvi put u njenom životu, njena neposlušnost je zaista bila od važnosti i, izgleda, nije bilo izlaza iz njenih užasnih rezultata. Skoro svaki dan je bila samovoljna i radila je sve na svoj način i gubila strpljenje ako joj se pokvari plan, ali mama i tata su uvijek bili fini i imali razumijevanja u vezi toga i imali su na umu da je, nakon svega, ona bila bolesna tri mjeseca. Stoga je sve radila po svojoj volji i, ne jednom, bila je previše neposlušna.

“Kad bi se samo Kinza vratila”, rekla je Jenny u sebi, “nikada više neću biti neposlušna i nevaljala. Biću dobra zauvijek i zauvijek.”

17

Rosemary je većinu sljedećeg dana provela tragajući za Hamidom, ali on je, očigledno, odlučio da ne ostavi nikakav trag i rano je ujutro, čuvši da ga je engleska medicinska sestra hitno trebala, skratio svoj posao i otišao pravo u brda. Zašto bi joj bio hitno potreban baš sada? Možda je njegov očuh razgovarao sa njom i sad ona ima namjeru da mu ga preda. Sve je to bilo sumnjivo i Hamid je odlučio da se drži podalje od nje.

Međutim, medicinska sestra je bila veoma ozbiljna, pa je, kada je čula da je Hamid rano otišao u brda, otkazala sastanak sa dječacima i malo prije zalaska sunca došla do velikog kamenog luka, te stala iza stuba, pretpostavljajući da će on tuda naići u povratku. Nije morala dugo čekati. Prije nego što je svjetlost zašla iza zapadnih lanaca, umorna mala figura došuljala se kroz sjene i medicinska sestra ga je zgrabila za ono što je ostalo od njegove majice.

Na trenutak, on se divlje borio, ali ona je odmah progovorila i njene riječi su ga zaokupile, tako da je stao mirno. "Hamide", govorila je ona

preklinjući, “izgubila sam Kinzu. Molim te, možeš li mi pomoći da je pronađem? Da li znaš kuda bi ona mogla otići?”

Čvrsto ga je držala i on je ukočeno stajao ispred nje, zureći u nju nesigurno. Isprva, bio je previše zaprepašten da sabere svoje misli, ali, postepeno, um mu se raščistio i počeo je da sastavlja dva sa dva. Ako je Kinza nestala, njen očuh ju je sigurno odveo kući, a ako ju je medicinska sestra tražila, onda ona sigurno nije znala ništa o njihovom očuhu. Ali, nije izgledalo bezbjedno to reći: moglo bi voditi do kontakta s policijom, a nijedan mali razbojnik nikada ne želi da ima išta s policijom; ili to može voditi do susreta sa njegovima — ili, sve to može biti trik ili zamka. Bilo je daleko sigurnije poreći sve što je znao i nemati ništa s tim.

A ipak, ako odbije da govori Kinza je izgubljena i svi njegovi naponi su uzaludni; a bila je tako sretna, tako punačka, tako bezbjedna. Sada će ona biti prodana prosjaku — zbog čega drugog bi je njen očuh želio? — a Hamid neće biti tamo da je zaštiti.

“Ja ne znam ništa o tome” — rekao je oprezno, nakon duge pauze, ali su mu oči pod svjetlošću lampe na nadsvođenom prolazu bile svijetle i blistave od neprolivenih suza pri pomisli na Kinzu i sestra je, videći ih i primjećujući pauzu, sasvim sigurno osjećala da je on znao mnogo o tome — iako bi moglo biti veoma teško izvući to iz njega, tako da je ona morala postupiti krajnje taktično i pažljivo.

“Hajde, idemo kući da večeramo nešto zajedno”, rekla je umirujuće, “i možemo razgovarati tamo o tome. Mora da si gladan nakon cijelog dana provedenog u brdima.”

Podijelio je komad raževog hljeba sa jednim dječakom koji je čuvao stado u podne, ali osim toga nije ništa jeo od prethodne večeri, nakon što je proigrao svoj posao i platu, pa je, stoga, bio gladan kao vuk. U njemu se javila bol koja izjeda i, ako ne prihvati ponudu medicinske sestre, postojala je veoma mala nada za hranu te večeri. Bilo je prilično nepromišljeno ići u njenu kuću, jer poslije svega, to je mogla biti zamka, ali niko ga nije mogao natjerati da govori. Njegova glad je nadvladala njegovu opreznost. Stavio je prljavu ručicu u ruku medicinske sestre i ona ju je čvrsto stisnula i pri tom pustila majicu na njegovom vratu. Ali, ruku mu nije pustila sve dok nisu bili sigurni unutar kuće, sa zaključanim vratima iza sebe.

Povela je Hamida uz stepenice, u sobu gdje je jednom vidio Kinzu kako spava i on je sjeo prekrstivši noge na prostiraču, napet zbog uzbuđenja, šmrčući zaneseno jer na peći je bio čajnik a kuća je bila puna mirisa vruće riže i povrća kuhanog na maslinovom ulju. Medicinska sestra mu je donijela punu zdjelu koja se pušila i veliki komad hljeba,

a potom je donijela svoju i sjela na madrac pored njega. Nije ga ispitivala dok je jeo, jer je bio potpuno zaokupljen svojom hranom, ali ga je zamišljeno posmatrala. On je izuzetno ličio na Kinzu — iste tamne sjajne oči, široko rastavljene ispod širokog čela; isto srololiko lice, široke jagodice koje su se zašiljivale u lijepo oblikovanu malu bradu i ista odlučna usta. Sačekala je dok i posljednja ukusna kapljica hrane nije nestala i zdjela bila očišćena korom hljeba, a onda je progovorila sa sigurnošću koju nije osjećala.

“Hamide”, rekla je veoma čvrsto, “da li znaš ko je ukrao tvoju malu sestru Kinzu? Ako znaš, moraš mi reći, jer je želim dobiti natrag.”

Medicinska sestra je bila veoma umorna, veoma napeta i veoma uplašena da je njena pretpostavka možda pogrešna. Njen glas, koji je bio tako čvrst, malo je zadrhtao kada je prestajala govoriti i to drhtanje je uvjerilo Hamida. Ovo nije bila zamka, nikakvo spletkarenje protiv njega. To je bio iskreni vapaj srca koje je voljelo i Hamid se primakao bliže, skupio se i stavio glavu blizu njenih koljena, a svoje crveno lice uspravio prema njenom. “Mislim da ju je moj očuh uzeo” — odgovorio je. “Vidio sam ga jučer, kako je posmatra na pijaci. Pratio ju je pravo preko pijace, ali ja sam mislio da je ona uz vas bezbjedna.”

Ako je medicinska sestra bila zapanjena zbog svog uspjeha, to nije pokazala. Svaki pogrešan pokret mogao bi ga uplašiti i ušutkati. Nastavila je, govoreći veoma tiho.

“Gdje tvoj očuh živi?”

Hamid joj je rekao ime sela.

“Zar on nije znao da je ona sa mnom?”

“Ne.”

Medicinska sestra je pretpostavila i zašto.

“Zašto si je ostavio u mom hodniku te noći?”

“Moja majka mi je rekla da to uradim.”

“Zašto?”

“Moj očuh nije želio Kinzu. Htio je da je proda prosjaku. Kinza bi bila veoma nesretna, tako da ju je moja majka poslala vama.”

“A sada?”

“Moj očuh će je prodati prosjaku. On želi novac.”

Sestra je pretrnula. Kinzini izgledi su bili daleko gori nego što je ona ikada zamislila i nekako ju je morala spasiti. Mirno je nastavila s ispitivanjem:

“Koliko je udaljeno selo?”

“Dva dana putovanja na konju — ali moj očuh je vjerovatno došao putem, na pijačnom teretnjaku. To traje samo šest sati.”

“A ti, kako si ti došao?”

“Dijelom na teretnjaku — većinu puta hodajući.”

“A Kinza?”

“Na mojim leđima.”

Govorio je tonom kojim je govorio inače, dok hoda gore uz ulicu, a sestra se divila njegovoj hrabrosti; sigurno bi joj on, koji se usudio da uradi tako mnogo za Kinzu, sada pomogao!

“A ako ja odem u tvoje selo i ponudim tvom ocu više novca nego prosjak, da li bi on pristao da otplatim Kinzu?”

“Ne znam, mogao bi. Ali, kako ćete znati koja je kuća? Ima mnogo dijelova sela, a među njima su brda.”

“Moraš ti poći sa mnom i pokazati mi.”

“Ne mogu. Ako odem kući, očuh će me nasmrt prebiti.”

“Ne moraš da ideš kući. Možeš mi pokazati kuću iz daljine.”

“Ali, svi u selu me poznaju. Oni će mu reći.”

“Stići ćemo nakon zalaska sunca, u autu Engleza. Niko te neće vidjeti u mraku. Sigurno ćeš to uraditi da spasiš Kinzu!”

Nagnula se naprijed u svojoj ozbiljnosti i položila ruke na njegova ramena, a on je sjedio tamo, češući se sumnjičavo po glavi i boreći se sa svojim strahovima.

“Hamide”, preklinjala je, “ako ti to odbiješ, ja je neću moći naći. Prosjak će je dobiti i ona će patiti od hladnoće i gladi na ulicama velikog grada i sav svoj život će živjeti u tami. Ako se vrati meni, biće sretna i ja ću je učiti o Gospodu Isusu i odrastaće sa srcem punim svjetlosti i sreće — govorila sam ti o Njemu toliko puta, Hamide. Da li vjeruješ u Njega?”

On je pogledao u nju i lice mu je bilo ozareno od potajne ljubavi.

“Ja volim Gospoda Isusa veoma mnogo” — odgovorio je jednostavno.

“On je uzeo moje grijehе i učinio mi srce sretnim.”

Sestra je primila njegove riječi radosno.

“Onda On može uzeti i tvoje strahove i učiniti ti srce hrabrim” — požurivala ga je. “U Božijoj knjizi piše da savršena ljubav Isusova izbacuje strah iz naših srca. Više nema mjesta za strah. Hajde da Ga sada zamolimo, Hamide, da izbaci tvoj strah i spasi Kinzu.”

Poslušno je zatvorio oči i ispružio ruke, sastavljajući dlanove kao da će primiti neki izljevajući blagoslov i, dok je sestra molila, ponavljao je riječi za njom i činio ih svojim. Dok je govorio, pale su mu na pamet dvije misli: ako ga je Gospod Isus zaista volio, On neće dopustiti da ga njegov očuh prebije i onda se nema čega plašiti; kako bi bilo zabavno

voziti se cijelim putem do sela u Englezovom velikom, brzom, sivom autu.

Tako je čak, dok se molio, Duh Božiji udahnuo radosne, hrabre misli u njegovo uplašeno srce, tako da je, kada su završili s molitvom, bio sasvim spreman da se složi sa sestrinim prijedlozima i konačno je napustio kuću u stanju ugodnog ushićenja. Dok je prelazio preko pijace, zamišljao je sebe kako sjedi uspravno pored prozora auta, mašući ponosno, a njegovi prijatelji, zeleni od zavisti, posmatraju njegov kraljevski očaravajući napredak. Odjednom se počeo smijuljiti od dragosti i skočio u zrak. Povjetarac tople noći hladio mu je vruće obraze i on se radovao avanturi. O krajnjem rezultatu uopšte nije imao nikakve sumnje. Očuh će uraditi sve za novac, a medicinska sestra će sigurno ponuditi više nego što bi prosjak mogao dati.

Čim je on napustio kuću, Rosemary je krenula u hotel da izloži svoj plan gospodinu i gospođi Swift. Nije ih vidjela od ranog jutra, kada su oni bili navratili da kažu da je Jenny toliko uznemirena i uzrujana, da su odlučili da je odvezu na dugu vožnju u planinu, na izlet. Jenny, puna nemogućih planova za spašavanje Kinze, uopšte nije željela da ide, ali je njen otac insistirao. Kao posljedica toga, napravila je scenu i, dok su se vozili, izgledala je kao mrzovoljni olujni oblak koji se svijao straga u autu.

Našla ih je kako sjede na sofi, umorni i depresivni. Nešto ranije, svratili su do njene kuće da vide ima li ikakvih vijesti, ali ona je tada bila na kapiji, čekajući Hamida. Čim su je ugledali, skočili su na noge.

“Da li se išta dogodilo?” — upitali su željno.

“Da” — rekla je Rosemary, ne mogavši da sakrije svoje uzbuđenje. Sjela je na praznu stolicu i, nagnuvši se naprijed, iznijela im je predivnu priču.

“Naravno, ja sam otišla i sve dogovorila sa Hamidom, bez da konsultujem vas”, završila je, “ali sam osjećala sasvim sigurno da ćete biti voljni to uraditi, jer ste bili tako dobri prema Kinzi. Mi bi smo trebali krenuti sutra poslijepodne — to je oko četiri sata vožnje — kako bismo stigli malo nakon zalaska sunca. Hamid kaže da onda da dalje imamo da prepješačimo dobar dio, sve od mjesta dokle auto može ići. Ne bismo se vratili prije ranih jutarnjih sati, ali ja mislim da vama to ne bi smetalo, samo ovaj put.”

“Naravno da ne bi” — uvjeravala ju je gospođa Swift, s čežnjom jednakom onoj koju je imala i Rosemary. “John će odvesti tebe i Hamida, a ja ću ostati sa Jenny. Mislim da ona ne bi trebalo da ide. Znam da bi mogla spavati u autu, ali to znači da bi je morali buditi usred noći, kada dođemo kući.”

“Ako ona bude ostala, neće biti kraja buci” — rekao je njen otac, a čežnja je nestala sa njihovih lica i oboje su uzdahnuli.

“Da li je Jenny u krevetu?” — upitala je Rosemary. “Mogu li joj sve ispričati, ili je već zaspala?”

Gospodin i gospođa Swift pogledali su jedno u drugo i nastupio je trenutak tišine. Onda je gospođa Swift progovorila.

“Da, idi i reci joj”, rekla je, “i, Rosemary, voljela bih ako bi ti mogla nekako da je oraspoložiš. Ona tebe tako voli i izgleda da ja ništa ne mogu uraditi sa njom večeras. Imali smo tako loš dan. Bila je jako zlovoljna i gundala je, od trenutka kada smo krenuli, do trenutka kada smo se vratili kući — jer uopšte nije htjela da ide. Željela je da ostane i pomogne ti da nađeš Kinzu. Naravno, ja znam da je ona bila bolesna i sve to, ali zaista se ponaša kao razmažena beba kada nešto nije po njenom.”

“Zbog toga sam je poslao u krevet kada smo stigli” — rekao je gospodin Swift zlovoljno. “Njena narav je izvan kontrole. Nije navikla da bude kažnjena i to je primila veoma loše, tako da ne znam u kakvoj vrsti raspoloženja češ je zateći — jedna djevojčica. Sigurno će dići užasnu buku, ako joj se ne dozvoli da ide sutra.”

“Jadna Jenny!” — rekla je tetka Rosemary. “Otići ću i vidjeti da li je još budna” — polako se popela uz stepenice i pokucala na vrata. Nije bilo nikakvog odgovora. Otvorila je i ušla.

“Šta hoćeš?” — rekao je kivan glas ispod posteljine. “Ja nisam zaspala rano kao što si ti rekao, tako da nije trebalo da misliš da jesam.”

“Jenny, to sam ja” — rekla je tetka Rosemary tiho i prišla i sjela na krevet.

Jenny se odmah izvukla, veoma postidjena, jer je uvijek govorila pristojno pred tetkom Rosemary želeći da zadrži sliku o sebi kao prijatnom djetetu. Međutim, mama i tata su vjerovatno govorili o njoj i ona mora tetku Rosemary upoznati sa svojom tačkom gledišta. Mama i tata su je potpuno pogrešno razumjeli i bili su protiv nje onda kada je trebalo da je žale, ali sigurno će njena tetka razumjeti i biti fina prema njoj i vidjeti kako je ona bila zlostavljena.

“Oh, tetka Rosemary”, plakala je Jenny lijući suze; “tako mi je drago što si došla! Razmišljala sam o Kinzi cijeli dan.”

“O ne, nisi” — odgovorila je tetka Rosemary, veoma odlučnim glasom. “Ti si razmišljala o *sebi* cijeli dan i zbog toga si tako nesretna. Sebični ljudi su uvijek nesretni zato što im mnogo smeta kada ne može sve biti po njihovom.”

“Ja *nisam* sebična” — jecala je Jenny ljutito. “Ti ne razumiješ ništa više od mame i tate. Nisam mogla prestati razmišljati gdje je Kinza,

a oni su me odveli upravo tamo gdje nisam mogla saznati ili čuti da li ima ikakvih vijesti.”

“Ali, to što bi čuli novosti, uopšte ne bi pomoglo Kinzi” — odgovorila je tetka Rosemary. “To bi samo zadovoljilo tvoju znatiželju. I, zato što nisi mogla biti zadovoljena, zadavala si mami i tati probleme cijeli dan i ako to nije sebično, onda ja ne znam šta jeste.”

Jenny nije mogla smisliti ništa da odgovori na to, pa je samo bespomoćno ponovila: “Ti ne razumiješ.”

“Oh, Jenny, Jenny, ja razumijem tako dobro!” — uzviknula je tetka Rosemary, najednom kleknuvši dolje i privukavši ljutu, bijesnu djevojčicu k sebi. “Ja razumijem da, zato što si uvijek imala sve što poželiš i zato što su ti mama i tata uvijek davali tako divne stvari i bili tako dobri prema tebi, ti misliš da ništa drugo na svijetu nije važno osim tvoje sreće. Tvoje srce je kao mali zatvoreni krug u kojem si ti u sredini i svaki put kada se bilo šta dogodi što te povrijeđuje ili ti smeta, misliš da je kraj svijeta. I kako budeš rasla, Jenny, nalazićeš sve više i više stvari koje ti smetaju, ili te vrijeđaju i odrašćeš u jako nesretnu ženu koju niko ne voli. Vidiš, ti zaista nemaš vremena, ili prostora, da voliš bilo koga na pravi način, jer svu svoju ljubav izlivaš na sebe.”

Jenny je bila potpuno tiha. Niko nikada ranije nije ovako razgovarao sa njom. Njena majka i otac su obično završavali ovakve prilike, govoreći: “Nema veze, dušo; sigurni smo da ti nisi mislila tako. Zaboravimo sve to.”

Ali, možda je tetka Rosemary djelimično govorila istinu. Bilo je zabrinjavajuće sjetiti se kako se često ona osjećala veoma, veoma nesretno, jednostvano zato što nije bilo uvijek moguće da sve bude po njenom. Kako bi bilo divno biti osoba koja je uvijek sretna i kojoj ne smeta mnogo ako ne može imati ono što želi! Bila je jedna djevojčica u školi, naprimjer, koja je željela da nauči jahati i koja je željela novu haljinu za zabavu, ali nije mogla imati nijedno, jer njen otac to nije mogao priuštiti. Ipak, bila je sasvim mirna u vezi toga i uživala je na zabavi — u haljini svoje sestre. Jenny to nije mogla razumjeti i bila je sigurna da bi ona, jednostavno, drugačije postupila.

“Ja sebi ne mogu pomoći u vezi stvari koje mi smetaju” — rekla je na kraju, malim složnim glasom. “I ja volim ljude. Volim mamu i tatu i tebe i Kinzu i mnogo ljudi.”

“Samo dotle dok ti udovoljavaju” — odgovorila je tetka Rosemary. “Čim prestanemo raditi ono što ti želiš, ti uživaš da nas činiš nesretnima, kao što si uradila mami i tati danas.”

Jenny je ponovo začutala, ali se privukla veoma blizu figuri koja je klečala pored nje. Nije bilo koristi od pokušavanja da natjera tetku Rosemary da joj se divi, jer, očigledno, ona je znala sve o Jenny i u toj spoznaji postojala je neka vrsta znatiželjnog mira. Najednom je osjetila da bi mogla odbaciti sva pretvaranja i izgovoriti ono što je duboka, ali ponekad neprepoznatljiva, čežnja svakog dječijeg srca.

“Ja *želim* da budem dobra i sretna”, prošaptala je, “i ja *želim* da učinim mamu sretnom. Ali ne mogu. Izgleda da mi je, jednostavno, toliko mnogo stalo do nekih stvari, da si ne mogu pomoći da budem drugačija.”

“Da”, rekla je tetka Rosemary zamišljeno, “Znam. Naše ličnosti, sa svim našim željama i mišljenjima je veoma, veoma teško iseliti iz centra kruga. Ustvari, znam samo jedan način na koji se to može uraditi. A to je: pitati Gospoda Isusa da dođe u taj krug s Njegovim željama i da promijeni tvoju ličnost. Isprva to nije lako, jer ona također želi određene stvari, ali ti treba da nastaviš govoriti: ‘Ne moja volja, nego Tvoja.’ A nakon nekog vremena, dešava se predivna stvar. Dok upoznajemo Gospoda Isusa i razgovaramo s Njim, i dok On razgovara s nama, mi Ga, postepeno, toliko mnogo zavolimo, da Njegove želje postaju naše želje i počinjemo da želimo samo stvari koje On želi. U Bibliji piše da, kada mi želimo iste stvari kao i Gospod Isus, treba samo da zamolimo za nešto i dobićemo. Onda smo, naravno, savršeno zadovoljni, sretni ljudi.”

“Ne razumijem, kako to misliš” — prošaptala je Jenny tužno.

“Ne” — složila se tetka Rosemary. “To zvuči prilično teško, zar ne? Ali, zaista je sasvim jednostavno ako razmišljaš o tome ovako: sve počinje time što zamolimo Gospoda Isusa da nam oprostí grijehe i preokrene našu sebičnost i da, umjesto te sebičnosti, On dođe i živi u centrima naših života. Kada On dođe, mi ćemo početi da Ga volimo, jer On nas voli tako mnogo. Kada voliš ljude, onda želiš da ih gledaš i da im se približiš. Kada gledaš u Isusa i dođeš blizu Njega, postaješ kao On i počinješ željeti ono što On želi. To je kao gledanje na nešto veoma svijetlo što odražava svjetlost, tako da i ti izgledaš svijetlo.”

“Oh, razumijem” — rekla je Jenny, prilično pospano. Prestala je plakati i ležala je veoma mirno. Tetka Rosemary je sačekala trenutak i onda je rekla: “Ustvari, došla sam da ti kažem neke vijesti o Kinzi. Otkrili smo kuda je otišla i sutra tvoj otac, Hamid i ja, idemo njenoj kući i pokušaćemo ubijediti njenog očuha da nam je ponovo vrati.”

“Oh, gdje? Kada? Kako?” — uzviknula je Jenny, podižući se u krevetu. “Reci mi sve o tome brzo! Mogu li i ja poći?”

“Ne”, rekla je tetka Rosemary, “ne možeš. Mama kaže da je to prekasno i vjerovatno je bolje da nas je u ovim selima što manje. Sada

imaš dobru priliku da ispraviš ono što si danas uradila, tako što ćeš biti poslušna, bez zlovolje i suprotstavljanja. Reći ću ti i kako sam saznala sve o tome” — dok je ona govorila, Jenny je ležala i slušala u neobično poniznom raspoloženju.

Nakon svega, to je možda bilo ispravno, a ona to nije zaslužila. Prethodne noći dala je jedno obećanje — “Ako se Kinza vrati, ja ću biti dobra zauvijek.”

“Tetka”, prošaptala je pokajnički, a lice joj je bilo napola zagnjurenjeno u jastuk, “reci mami da dođe. Želim joj se izviniti i želim joj reći da ću sutra biti dobra.”

18

Naredni dan osvanuo je svijetao i čist, i spasioci su krenuli u rano poslijepodne. Jenny, očajnički razočarana time što ona ne ide, ali odlučna da bude dobra, stajala je usred pijace obasjane suncem i mahala im. Hamid, čiji su strahovi bili zaboravljeni zbog uzbuđenja što je u predivnom autu, sjedio je kao neka mala kraljevska ličnost na stražnjem sjedištu i prijazno kimao gomili derana, koji su se, trčeći za njima, divili otvorenih usta. Oni su ih slijedili daleko niz put, vičući i zviždući — bose noge su im se brzo micale, a dronjci lepršali — sve dok auto nije ubrzao i odjurio od njih. Hamid je izbacio svoju podšišanu glavu kroz prozor i vikao od radosti, a Rosemary ga je povukla unutra, da sjedne na sjedište.

To je bila predivna vožnja. Hamid se sjetio vruće prašnjave večeri u kojoj se on s mukom penjao uz isto bijelo brdo, sa Kinzom na svojim leđima. Tada je bio preumoran da posmatra oko sebe i divi se pejzažu, ali sada je bio željan da vidi sve što se imalo vidjeti i skakao je s jedne na drugu stranu auta, kao pripitomljeni majmun u kavezu. Gdje god da je pogledao, mogao je vidjeti strma polja mlade pšenice, ili svijetle

obronke cvijeća. Potočići su jurili ispod puta i pjenili nizbrdo, ususret rijeci — plavoj traci u dolini ispod njih, koja je vijugala između oleandara.

Došli su do dijela puta koji je išao uporedo s rijekom u dolini i auto je jurio između niskih humova, obasutih grmovima bijelog cvijeća. Zlačani zrak bio je težak od njihovog mirisa i Hamid se, odjednom umoran od svojih napora, skupio na sjedištu i čvrsto zaspao. Spavao je neko vrijeme, a kada se probudio, auto je stajao na vrhu brda. Gdje god da se pogleda: nazad, naprijed, lijevo ili desno, mogle su se vidjeti planine. Englez i sestra su pili čaj iz termos-boce i jeli sendviče. Hamid je prebacio svoju glavu preko naslona sjedišta, kako bi pokazao da se probudio, i dobio je veliko okruglo pecivo s grožđicama, posuto šećerom; nakon što se smjestio među kožnim jastucima i najprije polizao šećer s peciva, zapitao se da li je Nebo moglo imati išta bolje.

Samo je jedna misao mutila njegovo zadovoljstvo. Dok je sunce tonulo prema zapadnim planinama, sivi auto je putovao prema njegovom selu i očuhu. Krupni Englez i sestra su mu obećali da će biti na sigurnom, tako da zaista nije bio mnogo uplašen. Ali, to je bila jedna oprezna misao i on je naslonio svoju glavu na ruke, na podboj prozora i, u tišini, razmišljao o njoj. Također, približavao se svojoj majci i srce mu je vapilo za njom. Biće tako teško biti toliko blizu, a ipak je ne moći vidjeti ili govoriti s njom. Dvije velike suze došle su mu do ruba očiju i kapnule na sjajnu kožu.

Auto je skrenuo na glavni put, ostavljajući grad s desne strane. Kretali su se pravo, prema gradu, a pored njih su zujali veliki auti, raskošni kao i njihov. Hamid je privremeno zaboravio svoju tugu i ponovo počeo letati s jedne na drugu stranu, zadivljen blistajućim poklopcima i svijetlećim vjetrobranima. Kad bi samo išli pravo u grad, pored mora, gdje su se veliki brodovi usidravali u luci! Ali nisu; jer, ubrzo su skrenuli na planinski put i nastavili putovati između zakržljalih brda, gdje su se gnijezdila sela plemena, sa slamnatim krovovima i kotlinama.

Iza ovih brda, sunce je zašlo u veličanstvu zasljepljujuće svjetlosti. Djeca su vodila svoje koze kući i nekoliko puta se auto morao zaustaviti da bi mala okretna figura sa svojim stadom, crnim naspram narandžastog zapada, prešla put. Onda je svjetlost nestala, a pao je sumrak i Hamid je u daljini mogao vidjeti obris svoje rodne planine, dok su iznad nje treperile dvije svijetle zvijezde. Srce mu je počelo snažno lupati, a usta su mu bila poprilično suha. Međutim, auto je išao polako zbog kamenitog seoskog puta, truckajući ih u njihovim sjedištima.

Bilo je potpuno mračno kada su stigli na dobro poznatu pijacu sa šušćećim stablima eukaliptusa i vladinim zgradama koje su se bijelile na

mjesečevoj svjetlosti. Vozili su dalje, neizazvani, pored nekoliko domaćih prodavnica, do dijela na kojem se neravni put sužavao u stazu, i tu je gospodin Swift parkirao auto.

Hamid se iskotrljao i otrčao iza masline, dok je sestra popričala sa dječakom koji je stajao na ulazu jedne kuće i zamolila ga da pripazi na auto. Znao je ovog dječaka i nije želio da ga iko prepozna, tako da je bio zahvalan za mrak koji ga je okruživao. Sačekao je dok dječak ne okrene leđa, a onda plašljivo izašao iz svog skrovišta i, bez riječi, velikim korakom krenuo uzbrdo duž poznate staze, a gospodin Swift i sestra su žurili za njim. Ovo je bio onaj isti puteljak kojim se mučio u vrelim ljetnim večerima, noseći Kinzu kući s pijace; tu je bio izvor na kojem su on i Rahma punili vedra u orošenim jutrima, pri izlasku sunca: s njegove lijeve strane bilo je groblje s ona tri mala groba gdje su neveni rasli, a tamo ispred njega, na vrhu brda, svjetlucala su svjetla u barakama na rubovima sela. Nakon što su se popeli samo pedeset metara dalje, mogao je vidjeti svoja kućna vrata, osvijetljena svjetlošću lampe, i ružičasti odsjaj ognja. Zaustavio se i pozvao svoje sljedbenike ustranu. Oni su bili potpuno bez daha, jer je Hamid bio mnogo okretniji od njih.

“Tamo” — prošaptao je, pokazujući. “To je treća kuća ispod smokvinog drveta. Samo gurnite kapiju i otvoriće se — nema brave. Ne bojte se psa — on je svezan — i ne zaboravite, obećali ste da nećete reći mom očuhu.”

“Da, Hamide”, rekla je sestra tiho, “ja sam obećala i, ako tvoj očuh krene s nama do auta, samo se moraš kriti dok on ne ode. Mi nećemo otići bez tebe. Ako ne krene, srešćemo se ovdje.”

Oni su nastavili oprezno uz kamenitu stazu, a Hamid se sakrio na sigurno, iza grmlja pri dnu groblja. Čućeći tamo i obuhvativši svoja koljena, sjetio se svog prvog bijega, kada se, u ponoć, odšuljao niz brdo i toliko uplašio zlih duhova u mraku. Odjednom je shvatio da se više ne boji i upitao se zašto.

Ubrzo se i sjetio. Postojala je jedna himna koju ga je medicinska sestra naučila, a koja je počinjala: “Postoji jedna lijepa Zemlja.” Onima kao što je on, čija su srca očišćena, smrt više nije bila mjesto sjenki i izgubljenih duhova — to su, jednostavno, bila vrata u svjetlo i svjetlost Božijeg doma a sestra mu je još rekla da su mala djeca koja nemaju spoznaju o dobru i zlu, također dobrodošla tamo, tako da su, vjerovatno, ova mala braća i sestra bili sigurni, zaklonjeni i sretni nakon svega. Hamid je odjednom zaželio da i on ode tamo, umjesto što je ostao čučati vani — izgnanik s pogledom na svoj dom. Čeznuo je za toplim

ognjištem, kozama koje se gurkaju, Rahmom i, iznad svega, za svojom majkom. Njegovo srce je željelo k njoj. Sigurno će ona to čuti i doći.

Gospodin Swift i Rosemary stigli su do ruba sela i, pod svjetlošću svjetiljke, krenuli, jedno iza drugog, duž blatnjave staze koja je vodila prema Hamidovom domu. Niko ih nije vidio da prolaze i, kada su stigli do kapije, bilo je kako je on i rekao. Otvorila se nježnim guranjem i oni su iskoračili iz sjenki te stali, oklijevajući, u svjetlost koja je dolazila kroz otvorena vrata. Lanac je zazveketao i veliki crni pas je izjurio i zategao ga. Čovjek s bradom koji je sjedio unutra pogledao je prema van, ugledao ih i istog trena ustao i prešao preko kolibe. Izgledalo je kao da je unutra otpočelo neko rvanje, brzo mrljmljanje tihih glasova, a onda se gazda kuće pojavio s osmijehom i poklonio se, uz mnogo učtivih pozdrava. Zamolio je svoje goste da uđu unutra i kažu zbog čega su došli, te da se pridruže večeri, iako je hrana bila siromašna. Sagnuvši se, oni su prošli kroz niski ulaz i obreli se u tamnom sobičku, gledajući uokolo.

Mlada žena, tužnog i strpljivog lica, čučala je pored vatre, a mala, stidljiva djevojčica, gnijezdila se pored nje. U zasjenjenom uglu, naslanjajući se na nabrzinu skupljeni prekrivač, sjedila je starija žena. Ona nije došla naprijed da ih pozdravi; ostala je da sjedi u ćošku, tiha i obazriva, a gazda kuće je prostro ovčiju kožicu i zamolio svoje goste da sjednu tako što će svoja leđa okrenuti prema njoj.

Nije bilo nikakvog traga od Kinze i sestrino srce je stalo — možda je sve to bio uzaludan trud.

Izražavajući prijazno iznenađenje zbog njihove posjete u kasno doba, čovjek s bradom rekao je mladoj ženi da ih posluži slatkim čajem od nane i, dok su oni pijuckali, ispitivao ih je o razlogu njihovog dolaska.

“Došla sam da saznam šta se dogodilo vašoj maloj slijepoj djevojčici, Kinzi” — odgovorila je medicinska sestra, govoreći veoma čvrsto. “Njen brat ju je ostavio meni na skrb prije sedam mjeseci. Veoma sam zavoljela to dijete i mnogo bih željela da je dobijem natrag. Ona je vaše dijete i mora biti onako kako vi želite, ali ja sam voljna da platim cijenu za nju — i, naravno, njena majka može doći da je vidi, s vremena na vrijeme.”

Nastala je trenutna tišina, dok je očuh, potpuno zatečen iznenađenjem zbog sigurnosti u njenom glasu, oklijevao. Spomenula je plaćanje cijene, a on bi uradio skoro sve za novac; ona bi platila više nego prosjak. S druge strane, mogao bi upasti u nevolju, jer ju je uzeo, a tu je bilo i pitanje njene lijepe odjeće. Kinza je stigla kući po mraku, umotana u vreću od krompira i od tada je držana van svakog vidika. Prodao je njenu odjeću nekim Špancima, tog istog jutra. Bilo je previše rizika.

Napravio je izraz zbunjene zapanjenosti i raširio svoje ruke, dlanovima okrenutim prema gore.

“Ali, ja ne znam ništa o djetetu” — uvjeravao ju je žalosnim glasom. “Istina, njen brat ju je odveo prije nekih sedam mjeseci, ali ja je od tada nisam vidio, niti sam primio ikakve vijesti o njoj. Ako vam je dječak rekao da je ovo njen dom, rekao je istinu, ali dijete nije ovdje, niti ja znam išta o njenim boravištima. Ako čujem išta o njoj, rado ću vam je dovesti.”

Nastala je duga pauza. Rosemaryne oči su se susrele s očima mlade žene, koja je sjedila s druge strane ognjišta. One su čvrsto bile uprte u nju — je li to bila mašta, ili je ona stvarno dala veoma mali mig u smjeru stare žene?

Rosemary se okrenula na svojoj kožici i pogledala po cijeloj sobi. Postojalo je samo jedno moguće mjesto na kojem je mogla biti sakrivena, a to je bilo ispod prekrivača, iza stare žene. Ne mareći više za manire, odjednom je ustala, zakoračila preko sobe i pozvala Kinzino ime jakim glasom, tri puta zaredom.

Čovjek je stajao na nogama, blijed od straha; stara žena je zgrabila prekrivač, ali bilo je prekasno. Kinza, koja je odjednom bila uzeta iz majčinog naručja i bačena na hladni pod, spavala je veoma laganim snom. Na zvuk dobro poznatog voljenog glasa skočila je, glasno plačući. Stara žena bi je zadržala dolje, ali ju je odalo njeno izbezumljeno otimanje ispod prekrivača. Rosemary je skoro gurnula staru ženu s puta, trgnula prekrivač i, u idućem momentu, Kinza joj je bila u naručju, priljepivši se uz nju, kao da je nikada neće pustiti.

Kinzina radost bila je neopisiva; sav užas je bio gotov i ona je ponovo bila sigurna u snažnim rukama svog zaštitnika. Posljednja dva i po dana bila su neka vrsta noćne more od truckanja i hladnoće, od udaranja — kada je plakala, od gladi, straha i zbunjenosti i od grubih ruku, koje su je istrgnule iz majčinog naručja; a cijelu noć je ležala umotana u vreću na rubu teretnjaka. Ali, sve je to sada bilo gotovo; glas koji je voljela pozvao ju je u sigurnost i bila je uvjerena da je više niko nikada neće moći otrgnuti iz tog sigurnog zagrljaja. Napeto tijelo joj se opustilo i bila je umirena. Rosemary se okrenula prema očuhu.

On je ustao prijeteci, a lice mu je bilo blijedo od bijesa i straha, ali i gospodin Swift je također ustao, i ostao stajati, spreman da se zauzme. Gospodin Swift je bio krupan čovjek i Si Mohamed je u trenutku shvatio da mu je sada jedina nada bila da prijazno popusti i dobro se cjenka. Izraz lica mu se skoro tenutačno promijenio u usiljeno zadovoljstvo zbog Kinzine radosti.

“Ah”, rekao je, smijući se nervozno, “našli ste je i ona će sada biti vaša kćerka. Veoma ste dobrodošli da je uzmete i znam da će sa vama biti sigurna i sretna. Nego, koliko ste voljni da platite za nju? Onda je vaša!”

Rosemary, koja je dobila sve detalje od Hamida, spomenula je sumu, značajno višu od one koju je prosjak ponudio. Si Mohamed, isprepadan da će se spomenuti odjeća i zabrinut zbog toga kako da se otarasi svojih nepozvanih gostiju, odprve je prihvatio ponudu. Prišao je da uzme svoj novac, pun ljubaznih izraza radosti što je Kinza tako počastvovana. Ali, Kinza je, čuvši kako se strašni glas približava, vrisnula i, uhvativši se čvrsto rukama oko Rosemarynog vrata, priljepila se uz nju, prestrašena.

Rosemary se, predavši novac, nadvila nad uplašeno dijete. “Sve je uredu, Kinza” — prošaptala je. “Ne plaši se. On te ne može dotaći. Sada si moja mala djevojčica.”

I Kinza je, uvjerena i puna povjerenja, gurnula dva prsta u svoja usta i opustila se mirno i zadovoljno. Ona nije znala da su oni dugo putovali zbog nje i da je otkupljena visokom cijenom, ali glas koji joj nikada nije ništa slagao, rekao je: “Ne plaši se, ti si sada moja djevojčica.” Tako se Kinza više nije plašila. Upravo tamo, u prisustvu svog neprijatelja, odmarajući se u naručju svog prijatelja, ona je zaspala.

Ništa se više nije imalo uraditi, osim otići što je prije moguće, prije nego što se pojavi neka druga nevolja. Rosemary se nakratko pozdravila sa starom ženom i očuhom i okrenula se da razgovara sa majkom, ali njeno mjesto pored ognjišta je bila prazno. Tu je, posmatrajući, sjedila samo mala djevojčica, ukočena i široko otvorenih očiju. Majka se iskrala, neprimjećena, dok se utvrđivala cijena i, ne mareći nimalo za bijes svoga muža, ili činjenicu da će njeno ponašanje izgledati nepristojno, žurila je niz strmu stazu koja je vodila iz sela, posrćući u mraku, dozivajući nježno i bez daha svoga sina.

Pretpostavljala je da on mora biti negdje u blizini, jer kako su drugačije oni mogli pronaći kuću? Ali, čak i ako je znala, prepala se kada je mala, u bijelo obučena figura, izgledajući kao utvara na mjesecini, izletila iz sjenki maslina na rubovima groblja i poljubila je u ruku. Bojažljivo ga je povukla u mračno sklonište drveća, i čučeci pored kvrgavog starog stabla, s čežnjom ispitivala njegovo uzdignuto lice. “Sine moj, sine moj”, šaptala je, jer je znala da je njihovo vrijeme kratko, “jesi li dobro? Da li te iko povrijedio?”

“Dobro sam!” — uzvratilo je šapatom. “Radim u gradu i sve je uredu — ali Kinza — i moj očuh — jesu li je oni dobili?”

Njegova majka je kimnula. “Engleskinja je platila za nju i odvešće je kao svoju kćerku. Više se ne bojim za Kinzu. Sa njom će sve biti dobro i ona nikada neće patiti, ili prositi, ili biti zlostavljana. Ali ti, moj mali sine... vrati se k meni. Tako mi nedostaješ.”

On je odmahnuo glavom polako. “Ne usuđujem se” — rekao je. “Očuh bi me pretukao nasmrt. Ja radim i mogu živjeti, a engleska medicinska sestra nas hrani navečer. Osim toga, ona ima Knjigu o Isusu, Čovjeku o kojem ti je pričala, koji je uzimao djecu u svoje naručje, i u toj Knjizi je zapisan put Božiji koji vodi u Nebo. Ono što nam ona govori iz Knjige čini me sretnim, i ja moram znati više.”

Govorio je veoma iskreno i ona ga je privukla bliže sebi. Narastao je, ali je bio tako mršav i još uvijek joj je izgledao kao mali dječak; ipak, on je sam pronašao put sreće. Zraka mjesečeve svjetlosti prodrila je kroz srebrno lišće i mogla je vidjeti njegovo ozareno lice dok je govorio. Kad bi ga samo ona mogla slijediti. Nije bila sretna.

“Onda moraš doći i reći meni, sine moj” — navaljivala je. “Ja želim biti sretna također. Tvoj očuh te neće tući. On mora plaćati dječaka da mu čuva koze i često gundđa zbog toga što ti nisi ovdje da radiš za njega. Bilo bi mu drago da se vratiš.”

Hamid je naslonio svoju glavu na njeno rame i sjedio je veoma mirno, intenzivno razmišljajući. Bio je umoran od putovanja, lutanja i skrbi za sebe; umoran od pokušavanja da bude muškarac prije vremena. Sve što je želio jeste da ponovo bude mali dječak i da se bez stida, na trenutak, nasloni u mraku na majku i onda da ode kući.

Ali, ako bi to učinio, nikada ne bi naučio da čita iz sestrine Knjige i možda bi zaboravio put do Neba. Osim toga, još uvijek se plašio svog očuha. Polako i nakon duge tišine, odlučio je.

“Za sada, idem nazad”, prošaptao je, “i naučiću da čitam iz Knjige koja pokazuje put u Nebo. Onda, kada dođe vrijeme za žetvu, doći ću kući i ispričati ti sve o tome. Samo zamoli očuha da me ne prebije.”

Začuli su se koraci na stazi i bljesnula je svjetlost svjetiljke. Brzo su ustali i izašli na otvorenu mjesečevu svjetlost. Majka se nagnula i nježno poljubila svoju uspavanu bebu, prošaptala blagoslov nad sestrom i rukovala se sa svojim sinom. Potom je, bez ijedne riječi, krenula uzbrdo i vratila se natrag, prema kazni koja ju je čekala, zadovoljna i bez straha. Vidjela je svog malog dječaka, a Kinza je bila zbrinuta zauvijek. Sa Hamidom je sve bilo uredi i on je obećao da će se vratiti. Ništa više nije bilo važno.

Malo društvo je požurilo prema dolini. Gospodin Swift je uzeo Kinzu, a Rosemary je držala svjetiljku; Hamid je poskakivao naprijed, znajući

svaki centimetar puta. Skoro su došli do auta, kada su začuli brze korake iza sebe i ljutito vikanje. To je bio Si Mohamed, koji je dolazio po svog uteklog dječaka. Nestanak njegove žene izazvao mu je sumnju. Skrivena radost na njenom licu, kad se vratila, to mu je potvrdila.

“Moj očuh!” — zinuo je Hamid i potrčao prema autu kao progonjeni zec. Kada je naišao na zaključana vrata, stao je skačući gore-dolje, cvileći od straha. Sestra je bila samo par sekundi iza njega i krupni Englez joj je bacio Kinzu u naručje, kao da je bila svežanj rublja za pranje, utisnuo ključ u bravu, zaronio unutra, upalio auto i otvorio stražnja vrata. Sestra, Kinza i Hamid su, čini se, odjednom upali unutra, dok je auto odmicao uz trijumfalnu buku. Projurio je kroz praznu pijacu brzinom od trideset milja na sat, užasno truckajući, ostavljajući Si Mohameda da stoji sam sa svojom sjenkom pod drvećem eukaliptusa, veoma bijesnog i bez daha, dok se njegov nemilosrdni pastorak zavalio na sjajne jastuke i prasnuo u urnebesni smijeh.

Pet minuta kasnije, svi su se udobno smjestili i prevazišli strah. Kinza je duboko i mirno spavala, iscrpljena od užasa i nesigurnosti u protekla tri dana. Hamid je naslonio svoje potamnjele ruke na prozor i pogled mu je tumarao do dva vrha iznad njegovog doma. Znao je da će se vratiti, sam i pješke, jedne ljetne večeri, kada polja budu spremna za žetvu. I, neće se mnogo plašiti, jer Isus je rekao: “Ja sam Svjetlost svijeta: onaj koji Mene slijedi neće hodati u tami, nego će imati svjetlo života.”

19

Dok je Hamid u automobilu jurio u avanturu, Jenny je provela dug, dug dan kod kuće. To je bio dan u kojem je ona imala mnogo vremena da razmišlja i, dok je brala cvijeće, pokušala je da se sjeti šta je tetka Rosemary rekla o izlazu iz mizernog života.

Kada bi samo znala više o Gospodu Isusu, ili, kada bi barem imala Bibliju i mogla čitati o Njemu! Maglovito je pomislila na sliku u dispanseru i to ju je uvjerilo. On je bio Osoba tako puna ljubavi da Ga se djeca nisu plašila, i želio je da dođe u njeno tamno, zatvoreno srce, preplavljujući ga svjetlošću — tješeći, opraštajući i iscjeljujući. I, malo-pomalo, možda sasvim brzo, njena zlovoljna, razmažena, tašta mala ličnost oslobodiće put sjajnom Gostu i snažna, puna radosti, dražesna Prisutnost isijavaće u njoj, čineći je snažnom, punom radosti i dražesnom također. “Kao stavljanje svijeće unutar prazne svjetiljke, tako da njene zrake isijavaju” — rekla je tetka Rosemary. Jenny se posebno sjećala tog djelića.

“Molim te, dođi, molim te, dođi” — šaputala je i, s očekivanjem, podigla svoje lice prema suncu, jedno u duhu sa široko otvorenim ljutićima. Onda je čula majčin glas kako je zove i ustala je i potrčala u njeno naručje, a oči su joj bile blistavo sjajne zbog novog otkrića.

“Draga mama!” — uzviknula je grleći je, a onda je, odjednom se postidjevši, otišla skakućući niz brdo, smijući se i preskačući preko kamenja, mašući rukama u zraku, kao da je nošena nekom tajnom radošću.

Te noći je imala toliko toga o čemu bi razmišljala, da je bila sigurna da uopšte neće zaspati, a ipak, kada je svjetlo bilo ugašeno i ona ostala sama sa zvukom žuboreće rječice u dolini, oči su joj se zatvorile skoro istog trena i sljedeća stvar koje je bila svjesna jeste da ju je njena majka nježno drmala i da je tetka Rosemary sjedila na kraju kreveta, smiješeći se i držeći u svojim rukama svežanj umotan u deku iz automobila.

“To je Kinza!” — uzviknula je Jenny, bacivši se na svežanj i uslijedilo je strašno grljenje i ljubljenje. Kinza je otvorila svijetle, bunovne oči, ali ih je zatvorila ponovo za minutu ili dvije, a Jenny, sva crvena i topla od radosti i dubokog sna, ugnijezdila je svoju glavu na tetkino rame i slušala o svemu što se dogodilo i to kroz šapat jer, nakon svega, bilo je dva sata ujutro i bilo je još gostiju u hotelu.

Svi su bili gladni, pa su upalili kuhalo na špirit i napravili čaj. Gospodin Swift, koji se osjećao veoma zadovoljno zbog uspješne ekspedicije, bio je naslonjen na naslonjač kreveta i miješao je šećer drškom četkice za zube, dok je njegova žena mazala maslac i med na hljeb i prosljeđivala biskvite. U tom hotelu nikada nije bilo sretnije ponoćne proslave i Jenny će se sjećati tog sata cijeli svoj život. Kinza je vraćena i svi njeni nestašluci i užasne posljedice su oprošteni i zaboravljeni. Ona će početi iznova, kao novo dijete u novom, sretnom životu i, sjedeći tamo na krevetu sa svim ljudima koje je voljela najviše i koji su se skupili oko nje, i s ustima punim hljeba i meda, osjećala se punom sreće, kao što su ljutići bili puni svjetlosti. Njena čista radost utjecala je na sve njih i, iako je njena majka četiri puta tiho rekla da bi svi oni zaista morali ići na spavanje, niko nije obratio ni najmanju pažnju na to — jednostavno su nastavili da jedu i šapuću. Kada im je gosp. Swift pričao kako su pobjegli od Si Mohameda, u svom uzbuđenju je skliznuo sa naslonjača i svi su oni skoro prasnuli od potiskivanog smijeha; na to se Kinza probudila i uspravila, raščupana i veličanstvena, žmirkajući na njih dostojanstveno, kao mala sova. Ona očigledno nije odobravala svo ovo ponoćno veselje jer se nakon nekoliko trenutaka šćućurila u dubine prekrivača i ponovo zaspala; onda je gđa Swift po peti put rekla da oni stvarno moraju ići na spavanje i gosp. Swift je

odgovorio: “Uredu, ali prvo mi dodaj još jedan komadić, jer me padanje s kreveta učinilo ponovo gladnim” — potom je i tetka Rosemary željela još jedan komadić, pa i Jenny, a i njena majka je pomislila kako bi i ona mogla uzeti još jedan, također.

Onda je gđa Swift po šesti put rekla da oni zaista moraju ići na spavanje i ovoga puta su je poslušali. Svi su poljubili Jenny za laku noć, umotali je, a potom sišli dolje niz hodnik, smijući se gospodinu Swiftu koji je nastojao da hoda tiho u svojim veoma škripavim cipelama, poput slona koji pokušava da hoda na vrhovima prstiju. Jenny je bila ostavljena u mraku, sama sa svojom radošću. Bog je čuo njihove molitve i Kinza se vratila.

Sljedećeg jutra svi su nastavili spavati, sve dok sunce nije bilo visoko na horizontu — svi, osim Hamida i tetke Rosemary. Oni su ustali u uobičajeno vrijeme — Hamid, jer je odlično spavao cijelu noć na stražnjem sjedištu auta gospodina Swifta, a medicinska sestra je tog dana imala mnogo posla pred sobom. Ipak, bilo je prilično rano kada ju je omelo snažno kucanje na vratima i ona je ustala uz mali uzdah, želeći da jednom zauvijek nauči Maure da ne dolaze u 7.30 ujutro, kada se dispanser otvara u 2.30 poslije podne. Ali, kada je otvorila vrata, našla je samo Hamida, čije su ruke i lice bili crveni i sjajni od pranja na fontani, i koji je došao da je posjeti.

Dronjci su mu bili užasno poderani i prljavi i imao je prljave rane na svojim nogama, ali dijete je bilo ozareno i ispunjeno mladim životom, poput proljetnog jutra. Poljubio je sestrinu ruku, nasmiješio se i preskočio prag, nepozvan. Izgledalo je kao da ima neku posebnu svrhu svoje posjete, jer je stajao na jednoj nozi i češkao se po glavi pola minute, ili tako nešto. Onda, očigledno se ne osjećajući sasvim spremno za tu temu, upitao je za Kinzu.

“Ona je dobro” — rekla je sestra. “Želiš li da uđeš i vidiš je?”

Kao odgovor, on je odskakutao ispred nje, uz stepenice, do sobe u kojoj je Kinza ležala u svom starom uglu na madracu; njena tamna glava bila joj je na ruci i čvrsto je spavala. Hamid je kimnuo, veoma zadovoljan, a onda je pogledao uokolo, s nadom da će otkriti da li ima ikakvog izgleda da se nešto pojede. Došao je u posjetu u savršeno vrijeme, jer je sestra upravo bila usred svog doručka, na drugom kraju sobe. Sjeo je na pod, prekrstivši noge na pristojnoj udaljenosti od stola, a oči su mu svjetlucale u iščekivanju. On prethodne noći nije jeo sendviče s medom i bio je veoma gladan.

Sestra mu je dala zdjelicu slatke kafe i veliki komad hljeba. Bučno je srkao, smijuljeći se zadovoljno između zalogaja. Kada je završio i očistio

zdjelu svojim prstom, kako se ne bi protraćilo nimalo šećera, prišao je bliže i, s pouzdanjem, rekao: “Nauči me da čitam.”

Sestra ga je sumnjičavo pogledala. “Toliko ljudi želi naučiti da čita i izdrže samo oko dvije sedmice. Onda je svo moje vrijeme protraćeno.”

On je odmahnuo glavom kategorično. “Ja ću dolaziti svaki dan do žetve”, rekao je, “jer tada idem kući. Moj očuh će biti sretan ako me vidi na žetvi, jer on ima mnogo posla. Da li bih mogao da naučim čitati prije žetve?”

“Mislim da bi mogao”, rekla je sestra, “ako zaista budeš dolazio svaki dan.” Misli su joj brzo prešle preko svih zauzetih sati i pitala se gdje da ubaci ovaj novi zahtjev. Ali, dijete je izgledalo veoma ozbiljno.

“Zašto želiš da naučiš čitati, Hamide?” upitala je.

On je podigao svoje staloženo tamno lice prema njenom i ispričao joj svoju jednostavnu malu priču.

“Ja želim da idem kući” — rekao je. “Ali, ako odem kući i ne znam čitati, ko će me nastaviti poučavati o putu u Nebo?”

“Onda, ti vjeruješ da je to zaista put u Nebo?”

“Da — imao sam san. Vidio sam Gospoda Isusa s raširenim rukama. Mislim da je bio na križu. A iza križa su se nalazila vrata, široko otvorena i On mi je rekao da je to put do Boga. Rekao mi je i da treba da dođem k tebi, jer je to sve zapisano u Knjizi koju ti imaš.”

“Veoma dobro” — rekla je sestra tiho. “Možeš doći svaki dan, otprilike u ovo vrijeme. Počecemo odmah.”

Donijela je svoju knjigu s arapskim slovima i otkrila da on veoma brzo uči. Nakon pola sata, naučio je priličan broj slova i bio je neobično zadovoljan sobom.

“Aa-d-dd-rr-z” — pjevušio je ponosno. “Sada znam čitati!”

Odjurio je visoko podignute glave, a sestra se, radosnog srca, vratila da počisti stvari od doručka.

20

Posjeta se sada polako približavala svom kraju i u jutro posljednje subote mama, tata, tetka Rosemary, Jenny, Kinza i debela košara za piknik, svi zajedno strpani u auto, krenuli su daleko u brda, na izlet.

Vozili su gore i gore, pored sela gdje su bile nagomilane barake sa slamnatim krovovima i kamenitim obroncima vrijesa; gledali su prema dolje, na zelene prijevoje daleko ispod sebe, i prema gore, iznad uzdignutih planina prekrivenih snijegom. Još uvijek je auto išao dalje i više, sve dok put nije počeo zaranjati u hladnu sjenu borove šume, gdje su oko korjenja gigantskog drveća rasli engleski jaglaci. Zaustavili su auto i tetka Rosemary, koja deset godina nije vidjela englesko proljeće, bila je gore na brežuljku prije Jenny, ukopavši svoje lice u blijedo cvijeće.

Svi su učitali i duboko udisali. Jenny je lepršala od skupine do skupine berući cvijeće i, nakon što je nabrala onoliko koliko je mogla držati, sjela je na panj na osunčanom dijelu, da ga složi.

Željela je tetki Rosemary saopštiti svoju novu tajnu. Ona mora pokušati da joj to kaže danas, jer možda neće biti druge šanse, ali nije

znala kako da počne, ili kako to da kaže i nije imala ni najmanju ideju kako da objasni šta se dogodilo. Samo, potpuno sigurno je osjećala da se nešto **dogodilo** i mora znati šta će se **sljedeće** dogoditi. Tetka Rosemary bi joj mogla reći. “O, Bože”, tiho je izrekla u blistavi vazduh, “učini da tetka dođe i razgovara sa mnom ovdje, tako da joj mogu reći!”

Bog je čuo njenu molitvu jer, nakon nekoliko minuta, tetka Rosemary se odvojila od ostalih i došla do Jenny, te sjela na panj pored nje.

Međutim, iako je, dok su sjedile tamo u tihoj šumi, to bila tako dobra prilika da joj kaže, Jenny nije mogla pronaći riječi kojima bi otpočela. Kad bi samo tetka Rosemary započela razgovor o tome; ali tetka Rosemary to nije uradila — ona je pričala o engleskim šumama od prije desetak godina, koje su bile stotinama milja daleko i Jenny nije bila ni najmanje zainteresovana. Postojala je samo jedna stvar koja je sada bila važna, a to je bila ogromno velika stvar koja joj se dogodila prije dva dana i što je više pokušavala da nađe riječi za nju, to se više pitala šta se zaista dogodilo. Možda je sve to bilo samo posebno prijazno, krivo prikazano i možda će radost proći i svjetlost izbljediti. Njene oči su se najednom, zbog skrivenih čežnje, ispunile suzama i onda ih je njena majka pozvala da dođu i ručaju. Prilika je nestala i možda se druga neće pojaviti. Bog očigledno nije čuo njenu molitvu.

Za ručkom se razveselila jer ju je zrak učinio tako gladnom, a poslije ručka su ona i njen otac istraživali uzvodno, što je bilo veoma zabavno; međutim, svo vrijeme je, duboko dolje u njenom srcu, postojala bol zbog razočarenja. Sumnja se uvukla i sva svjetlost i sreća nestale su.

Odvezli su se kući u zlatnu večer; Jenny je naslonila svoju glavu na očevo rame, a prozor je bio otvoren široko, kako bi propustio vjetar unutra. Vjetar je bio topao i nježan, mirisao je na arniku i uspavao je Jenny. Ona je kroz napola zatvorene oči posmatrala leteći pejzaž, sve dok nisu stigli do livade s bijelim narcisima koji su rasli u skupinama među rogozom. Onda se najednom sjetila da će sljedeći dan biti Uskrsnje jutro i brzo je sjela uspravno.

Jenny je voljela Uskrsnje jutro. Za doručak su na stolu oko njenog tanjura uvijek bili bijeli ljiljani i narcisi i velika obojena jaja. Uvijek je nosila novu bijelu haljinu i bijelu mašnu u svojoj kosi. Poslije doručka, ona, njen otac i majka su išli u crkvu, što je bilo nebično i uzbudljivo i, koliko se Jenny mogla sjetiti, park je uvijek bio pun sunčeve svjetlosti i zvončica, a voćnjak je bio sav pun behara. Crkva je, također, bila urešena u bijelo, obiljem predivnog cvijeća, ljiljana iz doline, bijelih i zlatnih narcisa, a hor dječaka u bijelim odorama je pjevao: “Isus Krist je uskrsnuo... Haleluja!”

Ovdje oni neće ići u crkvu, jer nije bilo crkve, ali Jenny bi ujutro mogla posjetiti tetku Rosemary i odnijeti joj bijelo cvijeće — možda bi se one mogle zajedno igrati neke vrste crkve. A razgovor o crkvama bi možda naveo tetku Rosemary da ponovo govori o Bogu, i onda bi možda bilo lakše da joj kaže. Položila je svoju ruku na očevu. “Stani, tata” — rekla je.

Gospodin Swift se zaustavio. “Šta se dešava?” — upitao je dobroćudno.

“Želim da uzmem nešto” — objasnila je Jenny. Iskočila je iz auta i potrčala malo unazad, tako da tetka Rosemary nije mogla vidjeti šta ona radi. Požurila je preko polja, nabrala naramak cvijeća pored vode, umotala ga u svoj pleteni prsluk i brzo se vratila u auto. Upala je u njega bez daha.

“Šta ti je to Jenny?” — upitao ju je otac.

“Tajna” — odgovorila je Jenny. “Sada možemo ići!” Gđa Swift, koja je posmatrala svoju bistru malu djevojčicu kroz stražnji prozor, nasmiješila se i nije rekla ništa. Sve dok se Jenny nije ušuškala u krevetu i dok se narcisi nisu stavili u vazu, ona nije razumjela o čemu se radilo.

“Mamice”, rekla je Jenny, “sutra je Uskršnje jutro, a na Uskrs uvijek ima bijelog cvijeća. Mogu li ja ustati veoma rano i odnijeti svoje narcise tetki Rosemary, kao Uskršnje iznenađenje?”

“Zašto da ne!” — odgovorila joj je majka. “Mislim da bi to bilo divno. Ona je bila tako ljubazna prema tebi, Jenny. Možeš ići kada se probudiš. Mi te nećemo čekati za doručak, jer ćeš vjerovatno ostati i doručkovati sa njom. Sada ću ti izvaditi nedjeljnu odjeću.”

Položila je Jennynu najbolju haljinu i čiste bijele soknice, poljubila je za laku noć i izašla. Jenny je odmah zaspala, utješena i puna nade. Možda će se, nakon svega, sve srediti.

Probudila se veoma rano — kada je čuvar džamije pozivao na jutarnju molitvu — u isto vrijeme kada će u Engleskoj početi zvoniti zvona da podsjetu ljude da je Isus Krist uskrsnuo. Jenny je neko vrijeme ležala, udišući zrak prepun mirisa narcisa, slušajući rječicu i posmatrajući srebrnu svjetlost izlaska sunca, koja je sijala iza stjenovitog zida s druge strane doline. Onda je iskočila iz kreveta, umila se i obukla s najvećom pažnjom — jer bio je Uskrs, i krenula.

Staloženo je pokucala na vrata, a tetka Rosemary, koja je već ustala i doručkovala, pojavila se na prozoru, iznenađena tako ranim posjetiocem. Vidjevši ko je to, pojurila je prema dolje da otvori vrata, a Jenny je radosno uskočila i ispružila svoje narcise.

“Bijelo cvijeće za Uskrs!” — izjavila je trijumfalno. “Ubrala sam ga jučer, tako da me ti ne vidiš.”

Držeći se za ruke, otišle su na sprat, gdje je na bijelom stolnjaku bio postavljen doručak, a na sredini stola nalazila se vaza s jaglacima. Poredale su narcise u vazi iza jaglaca i sjele da uživaju u društvu jedna druge.

“Izgleda kao crkva u vrijeme Uskrsa, zar ne?” — primijetila je Jenny. Dok je govorila, sunce je izašlo iza planine i pustilo svoje zrake u sobu, blagosiljajući ih toplinom i svjetlošću. Jenny se zadovoljno privukla bliže svojoj tetki i poslužila se hljebom, maslacem i džemom.

“Za Uskrs”, izjasnila se, kada se najela, “mama, tata i ja uvijek idemo u crkvu. Šteta što nema crkve ovdje, zar ne, tako da možemo ići zajedno?”

“Da” —, odgovorila je tetka. “Meni nedostaje odlazak u crkvu tako mnogo, a ipak, znaš Jenny, na određen način, to i nije toliko važno. Osnovni razlog odlaska u crkvu je da susretnoš Boga, a mi se možemo sresti sa Bogom bilo gdje. Ja Ga susrećem ovdje, u svojoj sobi, svaki dan; upravo sada kada si ti došla, ja sam čitala Uskršnju priču i osjećala se tako sretno.”

“Hoćeš li je pročitati meni, kada završiš s jelom?” — upitala je Jenny čežnjivo, namještajući se veoma udobno, da bi mogla slušati dok tetka Rosemary bude čitala o ženi koja je u zoru plakala u vrtu.

“On je sreo Mary u vrtu”, rekla je tetka Rosemary; “a sreo je i neke učenike u maloj sobi, dvojicu drugih na putu, a Petra na plaži. Tako, vidiš, nije toliko neophodno da ideš u jednu zgradu.”

“Ne” — rekla je Jenny jednostavno, podižući svoje ozareno lice; to je ono što sam željela da ti kažem. Neki dan... onaj dan kad si ti otišla da dovedeš Kinzu... mislim da me On sreo, gore na brdu, gdje ljutić raste. Zamolila sam Isusa da dođe i živi u meni kao svjetlo u svjetiljci i da mogu prestati da budem tvrdoglava i sebična. Osjećala sam se tako sretno i pomislila sam da je On došao. Ali, jučer nisam više osjećala tu sreću i uplašila sam se da je sve to možda bilo lažno. Šta ti misliš, da li je On zaista došao, tetka? Jer, ja se ne osjećam mnogo drugačije.”

Tetka Rosemary je ćutala za trenutak. Onda je polako rekla: “Jenny, kako to da se Mary osjećala sasvim sigurno u to da je Isus zaista došao k njoj?”

“Pa, kada je On izgovorio njeno ime” — odgovorila je Jenny, pomalo skrušeno. “To je za nju bilo lako. Ona Ga je čula i vidjela.”

“Da, znam”, rekla je tetka Rosemary, “ali to je zaista sasvim jednostavno za nas također, samo ako vjerujemo da Bog govori istinu. Ja ću ti pokazati tekst, Jenny, a onda ću ti ispričati priču.”

“Dobro” — rekla je Jenny koja je voljela priče — približila se da može gledati u tetkinu Bibliju. Čitali su knjigu proroka Izaije, poglavlje 43, stih prvi.

“Jer ovako kaže Gospod... Ne boj se, jer ja sam te otkupio; imenom sam te zazvao: ti si moj!”

“Taj tekst podsjeća me na Kinzu one noći kada smo otišli da je tražimo” — rekla je tetka Rosemary, bacajući pogled na malu grbu u uglu koju je stvarala Kinza kada spava. “Ona je živjela sa mnom sasvim sretno, ali onda su je ukrali i odveli od mene. Ja veoma mnogo volim Kinzu i znala sam da bi ona bila nesretna, tako da sam krenula da je tražim i našla sam je, gladnu i uplašenu, kako čezne za mnom. Ona nije znala da sam ja došla tamo, ali sam ja znala da je ona tamo — i, šta sam uradila?”

“Viknula si, zovući je!” — rekla je Jenny, a oči su joj svjetlucale. Dobro je znala ovu priču i nikada se ne bi umorila od ponovnog slušanja.

Tetka Rosemary se nasmijala: “Da, tako je” — rekla je. “Ali, to ćemo ovaj put reći malo drugačije. Recimo da sam je pozvala njenim imenom. Ja sam rekla: ‘Kinza’ — i, šta je Kinza uradila?”

“Izvukla se ispod prekrivača u sekundi!” — uzviknula je Jenny i nasmijala se oduševljeno.

“Da, ona se izvukla u sekundi” — ponovila je tetka Rosemary. “Bila je nesretna i uplašena i znala je da će, ako dođe, biti na sigurnom i sretna, tako da nije zastala da pita **kako**, ili **zašto**, ili da li sam to stvarno bila ja. Zнала je da sam to bila ja, po načinu na koji sam je pozvala po imenu, i došla je pravo u moje naručje i osjećala se savršeno sigurnom; znala je da može vjerovati svojoj ‘Ima’, kako me ona zove. I to je upravo ono što se tebi dogodilo na brdu, Jenny. Ti nisi znala mnogo o Isusu; bila si samo bezvoljna i umorna od same sebe. Ali, Isus je znao sve o tebi i želio je da te učini dobrom i sretnom. Tako te pozvao tvojim imenom i ti si znala da je to bio On i odmah si Mu otišla i osjećala se savršeno sigurno.”

“Samo dva dana” — odgovorila je Jenny oprezno.

“Da, tako je”, složila se tetka Rosemary; “i to se isto dogodilo Kinzi. Ona nije bila u mom naručju ni dvije minute kada je njen očuh progovorio, a počela se tresti i plakati. Ja sam je držala tako blizu i voljela je tako mnogo, međutim, čim je čula glas čovjeka koji ju je ukrao i tukao, počela je osjećati strah i pitala se da li je ipak sve u bilo uredu. Onog trenutka kada dođemo Isusu, Sotona, naš stari gospodar, koji mrzi to da mi budemo dobri i sretni, počinje da govori veoma glasno u naša srca i govori nam da je sve to lažno; sve dok slušamo njega, osjećaćemo se

uplašeno i zabrinuto. Ali, naša osjećanja zaista nisu toliko važna, jer, Isus se ne mijenja. On nas drži veoma blizu i veoma nas mnogo voli, bez obzira da li se mi brinemo u vezi toga, ili ne.”

“Oh, razumijem” — rekla je Jenny zamišljeno. “Zaboravila sam na Sotonu.”

“Pa, još ne treba da misliš mnogo o njemu” — rekla je tetka Rosemary. “Ako si ti stvarno jedno sa Isusom, Sotona te ne može dotaknuti više nego što je bezbožni čovjek mogao uzeti Kinzu iz tvojih ruku. On te može samo uplašiti ako ga slušaš. Sada slušaj šta se sljedeće dogodilo. Otišla sam do Si Mohameda, uzela novac iz svog džepa i platila mu — da je Kinza bila dovoljno stara da razumije, rekla bih joj: ‘Ne plaši se, Kinza. Otkupila sam te — to znači da sam te ponovo kupila za sebe. Pozvala sam te da dođeš k meni i ti si došla. Sada te niko ne može uzeti od mene. Ti si moja mala djevojčica zauvijek.’”

Mi zaista pripadamo Bogu, jer nas je On stvorio ali, kada smo zgriješili, odlutali smo od svog stvarnog Gospodara i Sotona je rekao: ‘Oni su sada moji.’ Međutim, Isus nas je volio i želio nas natrag i bio je voljan da plati bilo koju cijenu kako bi nas otkupio — da nas ponovo kupi za Sebe. Plaća za grijeh je smrt, a Isus je bio voljan da plati čak i tu plaću, zato što smo Mu bili tako dragocjeni. On je umro na križu i platio cijenu i sada, kada nas zove i mi dođemo, On kaže: ‘Ne plaši se. Ja sam platio za tebe. Sada nikada nećeš pripadati bilo kome drugom. Moja si zauvijek!’

Ja nisam mogla govoriti Kinzi o cijeni, zbog toga što je ona bila premala i previše pospana, ali sam joj prošaptala: ‘Ne boj se, Kinza; ti si moja mala djevojčica sada.’ I, ona je uradila jednu veoma osjetljivu stvar. Povjerovala mi je i prestala se plašiti. Iako je okrutni čovjek još uvijek stajao ispred nje i govorio, ona se samo priljepila uz mene, koliko god je mogla bliže, pa je lagano zaspala u mom naručju i spavala cijelim putem kući. Jedini način da se prestanemo plašiti je jednostavno vjerovati onome što Isus kaže. On je umro da bi platio cijenu za grijeh. Ponovo je ustao na Uskršnji dan, tako da bi mogao živjeti u srcu svakog muškarca, žene, dječaka i djevojčice koji čuju Njegov poziv i dođu k Njemu; i ako Sotona kaže: ‘To nije istina; ti si još uvijek moja’, samo mu odgovori: ‘Isus kaže da me je On otkupio; pozvao me je mojim imenom; ja sam Njegova zauvijek; ja Mu vjerujem i neću se plašiti.’”

Jenny je sjedila potpuno mirno, razmišljajući o onome što joj je tetka rekla, dotičući prstima latice bijelih narcisa. Sunce joj je grijalo kosu i ona se osjećala savršeno sretno zato što je sada razumjela šta se zaista dogodilo. Isus ju je volio i umro za nju, platio cijenu za nju,

pozvao je i učinio svojom. Sve što je ona trebalo da uradi je bilo da, jednostavno, dođe i tu se nije imalo šta mnogo pogriješiti. Cijeli će joj njen život, od tog trenutka, Mary biti omiljeni biblijski lik, jer su one imale toliko mnogo zajedničkog. Obje su ustale rano na Uskršnje jutro i, usred sunčeve svjetlosti i bijelog cvijeća, Isus ih je pozvao po imenu, odnio njihove strahove i učinio ih sretnim.

Razgovarale su još dugo vremena; potom se Kinza probudila i željela da doručkuje, a Jenny je, plešući, otišla po sunčevoj svjetlosti da pronađe svog tatu i svoju mamu. A Rosemary je sjedila veoma mirno, posmatrajući svoju bebu s loknama na glavi, koja je sjedila i zagnjurila lice u svoju zdjelu s mlijekom.

Ona je u proteklih nekoliko dana osjećala da, sasvim sigurno, nije bilo bezbjedno za Kinzu da više ostane sa njom. Čim očuh bude htio više novca, mogao bi lako unajmiti lažne svjedoke i zahtijevati da mu vrati dijete. Sljedećih nekoliko godina ona mora biti odvedena negdje van njegovog domašaja, a najpogodnije mjesto je bila Jennyna Škola za slijepu djecu.

Pa ipak, tetka Rosemary je željela, više nego bilo šta drugo, da Kinzu odgoji neko ko će je učiti da voli Spasitelja dok je još mala i to je bio razlog zbog kojeg je ona oklijevala da prihvati ljubaznu ponudu gđe Swift. Sada je potpuno jasno vidjela odgovor. Zamoliće Jenny da uči Kinzu i moliće se da Duh Sveti uči Jenny.

21

Kada je Jenny konačno čula da Kinza ide sa njima kući, skoro da je podivljala od radosti i ushićenja i plesala je kao luckasto malo jagnje. Pomisao da će imati Kinzu o kojoj će se brinuti tokom puta, mnogo je učinila da joj se umanja tuga zbog oproštanja sa tetkom Rosemary i, nakon svega, to neće biti neko dugo zbogom, pošto je trebalo da tetka Rosemary naljeto dođe kući, na godišnji odmor, i obećala je da će, kada dođe, biti kod njih.

Veće prije nego što su otišli, Jenny je pvela svoju tetku i Kinzu u posljednju šetnju do mjesta gdje su ljutići rasli, i tamo su sjedile neko vrijeme, posmatrajući zalazak sunca.

“Jesi li tužna što Kinza odlazi, tetka?” — odjednom je upitala Jenny.

“Pa, naravno, užasno će mi nedostajati, ali sam potpuno sretna zbog nje. Znaš, ono do čega mi je najviše stalo, jeste da Kinza nauči da upoznaje i voli Gospoda Isusa još dok je mala djevojčica i, sada kada Ga i ti poznaješ, moći ćeš je naučiti tome. Naravno, očekujem da će

naučiti nešto i u Školi za slijepe, ali tako sićušno dijete treba nekoga posebnog za nju, nekoga ko će je naučiti.”

Jenny je izgledala veoma ozbiljno.

“Ja ne znam toliko mnogo”, odgovorila je sumnjičavo, “ko će mene naučiti, tetka Rosemary? U Školi ne pričaju kao ti. Mi uglavnom učimo imena kraljeva iz Pisma. Pretpostavljam da bih mogla ići u Nedjeljnu školu, ali mi nedjeljom popodne obično izlazimo autom.”

“Da, to zaista izgleda teško” — rekla je tetka Rosemary. “Ali je uredu, jer ti imaš svoju Bibliju i imaš Isusovog Duha Svetog u srcu, da ti objasni ono što je u Bibliji. Nekad davno, postojao je kralj koji se zvao David i koji je želio razumjeti Bibliju, pa se ovako molio: ‘Otvori oči moje, da gledam divote tvoga Zakona!’ Bog je odgovorio na njegovu molitvu i kadgod je čitao Bibliju, vidio je put do Neba ucrtan u njoj i, rekao je ovo: ‘Tvoja riječ je lampa mojim stopama i svjetlo mojoj stazi.’

Ako je budeš vjerno čitala, redovno svaki dan, pitajući Duha Isusovog da ti da razumijevanje, otkrićeš da On osvjetljava i objašnjava sve stvari za koje nalaziš da su tamne i teške.”

“Ima tako dugačkih riječi u njoj” — rekla je Jenny, još uvijek sumnjičava.

“Ne u evanđeljima” — odgovorila je tetka Rosemary. “Počni s njima. I sigurna sam da će mama i tata biti voljni da ti objasne teške riječi, ako ih budeš pitala. Oni su zainteresovani za sve što tebe interesuje. Jesi li im rekla šta ti se dogodilo i zašto želiš da čitaš Bibliju?”

“Ne”, rekla je Jenny, namrštivši se, “željela sam, ali, nekako, nisam mogla da objasnim.”

“Pa, bilo bi veoma dobro da im kažeš riječima”, rekla je tetka Rosemary, “ali, daleko važnija stvar je da im kažeš djelima. Ako stvarno staviš Gospoda Isusa u samo središte svog života i ako budeš poslušna Njegovom glasu, svaki dan, dok ti On govori u Bibliji, On će te uskoro mnogo promijeniti. Umjesto sebičnosti, u tebi će se početi pokazivati Njegova ljubav, umjesto loše naravi, Njegovo strpljenje i umjesto lijenosti, Njegova uslužnost. I, čim se to počne događati, mama i tata će znati sve o tome i bez toga da im kažeš. Međutim, ja bih, također, pokušala i reći im, jer bi to bila tako divna stvar za podijeliti.”

“Da”, složila se Jenny iskreno, “oni će sigurno biti zadovoljni ako stvarno postanem dobra i fina i nikada ne pobjesnim, a očekujem da će i željeti da znaju zašto, također. Mislim da je bolje da im najprije pokažem i onda će mi vjerovati kada im budem rekla. Hajdemo sada kući, a ja ću im pokazati kako želim biti dobra, tako što ću im pomoći oko pakovanja.” Tako su one požurile što su brže mogle, dok je sunce

zalazilo, a tetka Rosemary je u rukama nosila Kinzu, koja je bila topla, teška i pospana.

Sljedećeg jutra, svi su se okupili kod hotela, da se pozdrave. Hamid se pojavio iz nekog svog tajnog mjesta, da posljednji put vidi svoju sestricu. Gospodin i gospođa Swift su bili zauzeti oko nosača i računa — a tetka Rosemary je, dok je čekala, posmatrala troje djece, koje je zaveljela više nego bilo koju drugu djecu koju je poznavala. Oni su stajali u maloj grupici pored prtljaga — prelijepa, omiljena Jenny, poderani Hamid i slijepa Kinza. Kakve li su široko odvojene, usamljene staze pred njima? Hvala Bogu što postoji Pastir koji se brine za usamljenu jagnjad i za Svjetlo koje treba da vodi njihova nesigurna stopala. I hvala Bogu za dan koji uskoro dolazi, kada će djeca iz svakog koljena, plemena i nacije stati pred tron Božiji; u taj dan, oni će se ponovo sresti: Jenny — oslobođena svog ega, Hamid — oslobođen straha i Kinza — gledajući svjetlo; svi će se radovati zajedno.

Nekoliko trenutaka kasnije, pozdravili su se i auto se udaljio prema zelenoj dolini. Jennyne oči su bile pune suza, ali Kinza, ushićeno udarajući po prozorima, nije još znala da njena draga "Ima" nije bila unutra sa njima, a kada to shvati, bez sumnje će biti brzo utješena jednim biskvitom. Odmakli su iza ugla i Rosemary se utješila, shvativši da je bar jedno od njene djece bilo tu blizu, pored nje. Jedna velika misija Hamidovog mladog života je bila uspješno završena, ali svojoj sestri više nikada neće biti potreban. Za nju — lijepa odjeća, velika auta i biskviti; za njega — pusta pijaca, glad, beskućništvo i dronjci.

"Hajde, idemo kući, da doručujemo" — rekla je sestra, okrenuvši se prema njemu.

On se u trenutku oraspoložio i zaboravio sve svoje nevolje — pomisao na toplu kafu, hljeb i maslac, učinili su cijeli svijet ružičastim. Žurio je pored nje, zadovoljno trljajući ruke. Nije imao posla danas jer je gazda otišao u grad, tako da je bilo mnogo vremena i, osim ovog poziva, nije bilo nikakvih izgleda da se bilo šta pojede.

Kada su završili s doručkom, imao je svoj dnevni čas čitanja. Učio je veoma brzo i sestra mu se divila. Ona je poučavala sve vrste djece — zbrinute djevojčice iz velikih kuća i divlju napuštenu djecu s ulica i bilo je zapanjujuće kako su ovi drugi bili brži u učenju. Njihova sposobnost pamćenja bila je izoštrena borbom da prežive i obučili su se da gledaju i pamte. Hamid je za sedmicu dana usavršio sva slova i znao je napamet vježbe koje su se ponavljale; ustvari, bio je veoma ponosan na to.

"Sada znam sve!" — izjavio je sijajući, dok se borio s nekoliko riječi od tri slova.

“O, ne Hamide; ti si tek na početku. Moraš vježbati i vježbati, sastavljajući slova u riječi i moraš dolaziti svaki dan, ako želiš naučiti da čitaš Riječ Božiju do žetve.”

On je potvrdno kimnuo.

“Do žetve” — ponovio je. Onda ću se vratiti kući i čitati Riječ Božiju svojoj majci. Tako će i ona znati put do Neba i, kada je moj očuh pretuče i ne bude joj dao dovoljno hrane, Gospod Isus će joj razveseliti srce.”

“Hoće li ti očuh dozvoliti da joj čitaš Riječ Božiju?”

“O, ne — on kaže da su sve knjige, osim Kur’ana, loše. Ali, ja ću je čitati u hambaru, gdje moja majka melje kukuruz i čitaću je svojoj sestri Rahmi, kada budemo čuvali koze na planini. Moj očuh to nikada neće saznati.”

“Ali kasnije, Hamide, moraće saznati ako ti budeš vjerno slijedio Isusa. Moraćeš da mu kažeš i možda će te on istući. Ali, Isus je patio mnogo za tebe, jer te volio. Ako ti voliš Njega, onda i ti također moraš biti voljan da patiš.”

On se okrenuo prema njoj, sa zamišljenim i uznemirenim pogledom.

“Ja Njega veoma mnogo volim” — rekao je s čežnjom i ustao da ide, ostavljajući svoju prijateljicu veoma zadovoljnu odgovorom. Nije se hvalisao, niti izrekao neku veliku ispovijest. Jednostavno je potvrdio najveću silu u Univerzumu — “Ja Ga volim” — to je rekao mali usamljeni dječak, suočavajući se sa svojom opasnom budućnošću, a mnoge vode ne mogu ugasiiti ljubav, niti je poplave mogu potopiti.

Nije potrajalo dugo, prije nego što je Hamid mogao čitati — radio je na tome ustrajno, a za Rosemary je izgledalo kao da nije prošlo nimalo vremena prije nego što mu je donijela oproštajno jelo, sačinjeno od hljeba i leće.

Hamid nije putovao sam — imao je neke pratioce. Nije morao putovati mnogo dalje nego drugi ali, natrpan komadima hljeba, bocom vode i višnjama, nosio je i stvar života i hljeb s Neba; i noću, na grubim planinskim putevima, neće se mnogo spoticati, niti će zalutati daleko. Jer, Isus je rekao: “Ja sam Svjetlo svijeta: onaj koji Me slijedi neće hoditi u tami, nego ću mu ja dati Svjetlo života.”

Rosemary ih je posmatrala dok su odlazili i, na kraju ulice, svi su se okrenuli i mahnuli — pet veselih malih figura, crnih, naspram sunca. Onda su skrenuli iza ugla i izgledalo je kao da ih je svjetlo progutalo.

Djeci koja su pročitala ovu knjigu

Neki od vas ponekad pišu i pitaju me da li su priče koje pišem za vas istinite.

Ova priča nije potpuno istinita; sakupila sam mnogo događaja iz života djece koju poznajem i otkala ih u život jednog djeteta. Jenny je većinom izmišljeni lik, a sestra može predstavljati bilo kojeg misionara koji radi među djecom u Maroku.

Svejedno, ova priča je napisana da vam pruži istinitu sliku o tome šta se može desiti i šta se dešava djeci koja žive u zemlji u kojoj je Isus Krist nepoznat. Bez kršćanstva, često postoji veoma malo ljubaznosti i milosrđa i nema nade za stvarnu radost. Ali, ako misliš da je ovo tužna knjiga, sjeti se da molitvom i interesovanjem za one koji su otišli da propovijedaju evanđelje i ti možeš pomoći da se donese svjetlost i sreća ovoj djeci.

Ja živim u gradu u koji je Hamid doveo Kinzu i bila sam u njegovom rodnom selu. Poznajem mnogo dječaka koji su postali beskućnici na ulicama zbog toga što su se njihove majke ponovo udale i čula sam o neželjenim bebama, ostavljenim na kućnom pragu. Vidjela sam slijepu djecu, koja su iznajmljivana prosijacima, i poznajem drugu, sretno usvojenu, koja su kasnije oteta natrag, u bijedne živote. Također sam vidjela mnoge koji su putovali duge iscrpljujuće milje u potrazi za iscjeljenjem, i ponekad smo im mi misionari mogli pomoći.

S druge strane, poznajem muškarce, žene i malu djecu koji su bili tužni, grešni i uplašeni i čiji životi su se promijenili evanđeljem. Sve što je Hamid rekao o tome, meni je rekao jedan mali dječak beskućnik, koji je, vjerujem, našao istinsku sreću jer je čuo o Gospodu Isusu i prihvatio Ga. Moglo bi biti mnogo više djece kao on, ali postoji tako malo misionara koji bi im se mogli obratiti.

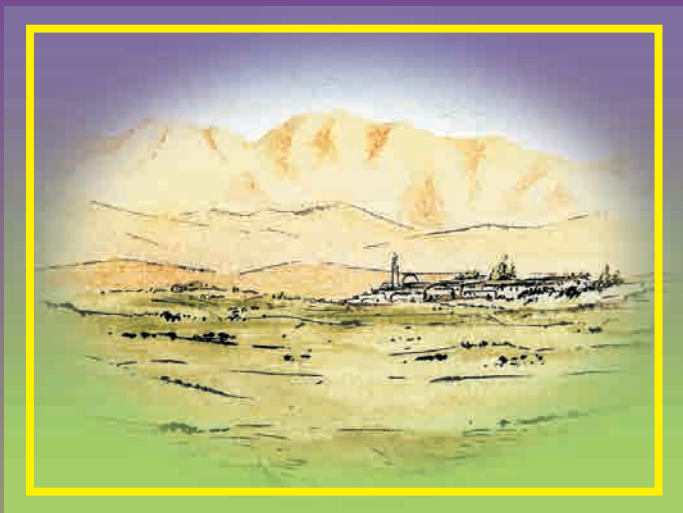
Stoga, dok razmišljaš o gradu u koji su Hamid i Kinza doputovali i o dugoj, dugoj dolini u kojoj taj grad leži sa svojim, istočnjačkim snijegom prekrivenim, Riff planinama i stotinama sela, hoćeš li se ponekad pomoliti za djecu koja žive tamo?

Vaša prijateljica,

Patricia St. John

Sadržaj

<i>Prvi dio</i>	3
1	4
2	10
3	14
4	19
5	23
6	28
7	33
8	39
9	45
10.	50
11.	56
12.	62
<i>Drugi dio</i>	67
13.	68
14.	72
15.	79
16.	86
17.	93
18.	102
19.	110
20.	114
21.	121

S lijepa djeca mogu, proseći, zaraditi mnogo novca. Ipak, kada Si Mohamed pokuša prodati svoju malu slijepu pastorku Kinzu jednom prosjaku, njen brat Hamid kreće da je izbavi. Zajedno, oni bježe u veliki grad gdje bi se, možda, mogao pronaći i novi dom za Kinzu — ali, to je samo početak njihovih avantura.

Generacije djece diljem svijeta uživale su u pričama Patricie St John.

